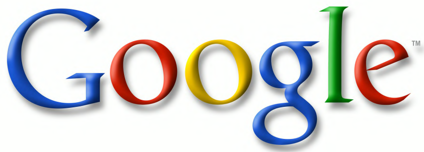






THORKILD GRAVLUND

ØEN



KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
ERNST BOJESEN
1903

ØEN

ØEN

a5,

THORKILD GRAVLUND



ØEN



KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
ERNST BOJESEN
1903

Oplag: 1250 Ekspl.



KØBENHAVN. — GRÆBES BOGTRYKKERI

Helligdag.

Øen er et Land for sig. Stridbar mod Fjender — gæstfri mod fremmede, saa højnes den her i det blaagraa Bælt. Med gule Klinter og grønne Klinter — med Bakkedrag, Smaasøer. Og en lille By paa Bakken. — Ingèn Skov, næppe et Træ, som kan skygge over en Hytte.

Skønt Øen er fast med Landet ved en Kørevej — der kan skylles over af Højvande — saa er den dog en Ø: ved Aarhundreders Hævd som et Land, der ikke er noget andet ligt.

Øboerne er et Folk. De har det Hjemsted, som aldrig holder op at drage dem, hvor langt de end farer ud. Gærne farer de ud: det store Land er Æventyrets — de fremmede Pladser huser Opfyldelsen af de dunkle Haab, Bølgerne førte til Øen og ind i Øboens Sind.

Øboen — om han end svigter Guds og alle Landets Love: Øen bliver han tro. Den er ham en kærlig Trøster, hos hvem han kan kaste sine skuffede Haab og læge sine Hjertesaar.

En Andagt over hele hans Liv!

Der blæser en dejlig Efteraarsvind. Bakkerne er høstgule, og Engene har rødligt Græs. Blomsterne falmer. Søen slaar Smæld mod de store Sten i Landingen bag Klinten. Fremmede Kyster ligger sollyst — langtude de tykke Skove og et Kirkespir, nærmere venlige Huse med Smaahaver og en enkelt Dæksbaad.

Øen har mange Dæksbaade og flere Fiskere. Stranden er sat til med Joller, Pramme og Fisketøj.

— Der staar nu Per Røn udenfor sit Hus og ser ned mod Stranden.

Vinden er igen gaaet opefter. Per ser, at Baadene paa Fjorden ligger for en Sydvestlig. Fint Fiskevejr.

Men det er Søndag Eftermiddag.

Der vil blive Sild i Nat. Det fejler ikke. Og Per kan ikke blive hjemme, var det saa Store Bededag.

For i Nat er der noget at gøre!

— — Sidste Gang, han laa og drev med Sildegarn i Bæltet, havde der været Uheld. Det var mørkt den Nat, det var Næde — og ikke en Stjærne paa Himlen at se. Vinden vestlig med en Streg til Sønders — ligesom i Dag.

Saa gaar Lanternen ud. Ja, det var ikke at undres over — for der var ikke mere Lys i den. — Hver Mand ved, at Per Røn er ligegyldig paa Søen — simple Grejer har han, haardt sejler han. Det er sært, han slipper tit, som han gør.

Gaa du blot nør og læg dig, Dreng! siger han til sin Søn, og Drengen kryber ned i Forkahytten til Bedstemanden, Laves. Per gaar ned agter, smører sig et Par gode Sigtestumper og lænser Flasken for en Dram eller to. Han kigger op engang imellem: der er inden Fartøjer at mærke til. Saa tar han sig en Skraa

og nok en Dram og sætter sig tilrette jævn Kakkelovnen.

Og det kan jo snart komme paa Søen!

Ligesom Per sidder i allerbedst Ro og tænker paa at komme op og hale Garnene, saa mærker han Stødet henne for. Han hører, det gier sig derhenne. Han op. Drengen! tænker han.

Tørn ud, Dreng!

Povel og Laves staar ved Siden af ham. Et Under at de slap.

Hej, Skipper, bi! Du har sejlet mig Stævnen ind mellem Bovene!

Men Skipperen staar afsted for fuldt Sejl. — Om Per ikke saa galt, var det Kerteminde-Knud — og den Satan kan belave sig paa noget slemt, naar de to træffer sammen igen!

Vandet væltede ind. Drengen stod og holdt sig ved Mastekisten og rystede som en Trævl.

Per og Laves hujede om Hjælp. Saa fik de prajet en Bæltsbaad.

Ha-løj, Makker! vi forliser.

Da blev de hjulpet. Men Garnlængden fik de lade gaa, og Per Røns Baad „Haabet“ maatte de slæbe bag den anden ind i nærmeste Havn. Paa et Par Dages Tid var den i Orden — og Garnlængden fik Per imidlertid. Saa sejlede han hjem til Ane med Drengen.

Men Drengen, han havde faaet Skrækken i sig: han vilde aldrig sejle mer. — Ja, han var kun syv Aar!

Ane blev jo glad for at se sin Per igen — og det maatte han love hende, at han aldrig mer sejlede ud paa en Søndag. For det var en Søndagnat, det var gaaet galt. Per sagde, det var om Mandagen — det var over Midnat, Uheldet var sket. Men Ane blev ved sit.

— Og nu havde de saa nydeligt et Sildevejr, nogen kunde ønske sig, men blot fordi det var Søndag, skulde de blive hjemme. Og i Nat var der noget at gøre!

Vorherre gier vel Vind, for vi skal bruge den!

— — Mener du iligevelle, I skal ud i Nat? spurgte Ane. Hun havde været henne at give Grisen Æde.

Der er pintt itte andet at gøre!

Ane svarede ikke noget til det. Saa kom Drengen løbende. Han havde været henne paa Gaden at lege.

Vil du med igen, Povel? spurgte hun.

Skal du ud, Fåer?

Per nikkede.

Ja—a, svarede Povel.

Det lønner sig aldrig, Per. Nej, det gør det ikke!

Hm, de Penge, jeg fiskede for om Søndagen, gik ligesom de andre . . .

— Det er det eneste, jeg har imod det, Per . . . jeg tror rejtig, jeg har Ret . . . hvorfor skulde nu Uheldet ske?

Ja, naar det skal ske, saa sker det — enten det saa er hellig eller syn.

— — Vil du saa med, Dreng?

Jeg ved itte — for det kan gærne gaa lisom sidst.

Sludder, Dreng. Nu er der Lys i Lanternen.

Har du bødet mig Islænderen, Ane?

Hun gik ind efter den islandske Trøje, og Per smøgede den over sig.

Proviant har vi nok af derude. Og saa var der vel ikke mer?

Ikke det jeg mindes!

Per gik ind i Stuen og drak engang af Ølkruset.

Farvel Moer, sagde han, da han gik.

Farvel Per. — (Gud være med dig!)

— Jeg vil med til Stranden, raabte Povel og fulgte sin Fader.

Da de var kommet et Stykke fra Huset, standsede Per . . . Nu har jeg pintt glemt Skraatobak. Det ligger i Bordskuffen.

Skal jeg løbe hjem efter det? spurgte Povel.

Nej, min Dreng. Saa faar vi Uheldet, naar vi vender om efter det, vi glemte.

Per gik videre. — Skynd dig og tag Skankene til dig, Dreng, at jeg ikke træder dig.

— Ved Stranden hjalp Povel sin Fader at sætte Prammen i Vandet. Laves sad ude i Baaden og biede.

Spring op, Dreng, vil du med! raabte Per — han stod paa Tæer i Vandet og holdt ved Prammen med een Haand.

Ne-ej, svarede Povel med Taarer i Øjnene.

Saa sprang Per ud, greb Aarerne og roede et Stykke. Han saa efter Drengen, som sad inde paa Tangen.

— Povel græd nu højt.

Per løftede Aarerne fra Vandet.

Je — vil med — Fåer! raabte han derinde. —

Drengen kan pintt itte undvære Søen iligevel, mumlede Per Røn og vendte Prammen mod Land.

Øboer.

Ved den sandede Vej, som førte gennem Øen — og et Stykke fra andre Huse — boede Frans Fiskemand tilleje i en gammel Hytte. Han havde boet der i mange Aar og opdraget sine Børn, som var født i samme Omhængsseng inde i Stuens Krog. Nu var de paa den yngste nær rejst til Amerika. Frans syntes, der blev saa tomt i Hytten, da de ikke kom hjem om Søndagen. Saa kunde han staa udenfor og se paa den klinede Væg med Sivfletningen og Halvdøren — han tænkte paa, det var egentlig sært, han havde kunnet bo der saalænge.

Det var en Hytte, som Øboen ellers nødig flyttede ind i — den stod for de fremmede, som kom og satte Bo.

Men alle havde den været for ringe. De andre fik Raad til at bo bedre.

Frans kunde aldrig komme saavidt. Og til Hverdagsbrug fandt han sig tilfreds med det, han ejede.

Frans var ikke født paa Øen, men ingen tog ham som fremmed nu. I sin Ungdom foer han noget tilsøs — arbejdede paa forskellige Pladser — hittede en Øbopige, som han giftede sig med. Og de fik Bo paa Øen.

Ikke gik Frans nogensinde paa Arbejde hos Bonden. Af Fiskeri brugte han kun at „sætte Kroge“. Baad og Garn havde han ikke Raad til.

Han kørte med Fisk. For en lille, tohjulet Vogn gik han med sin Hund „Bajads“ og solgte Torsk, Rødspætter, Sild og hvadsomhelst, der var at prange med

i Aarstiden. Kom han hjem og havde Vognen fuld af Frugt — blev der Fryd og Købere i Overflod.

Noget vildgal var Frans.

Han havde dog altid klaret sine Grejer og ingen ligget til Byrde. Men han holdt Smugkro. Alt hvad der saas af kørende og gaaende Fiskehandlere oppe fra Landet havde Tilhold hos ham. Og om andre havde Lyst, sagde Frans ikke Nej, men skænkede glad sine Drikkevarer op. Naar de gik, kunde de lægge en Skilling i Vindueskarmen. Og kunde de ikke gaa, saa redte Frans Halmleje til dem i Vognskuret.

Han var den Mand, som forstod at more sine Gæster. Han drak ikke selv, men sang og fortalte underlige Historier for dem.

Maren Franses, som var en pæn og dygtig og anstændig Kvinde, havde fundet sig i dette, fordi det ikke kunde være anderledes. Og der tjentes jo en Skilling mellem Aar og Dag ved den Skænken. Paa Arbejde gik Frans nu ikke!

Det yngste Barn, Just, var Faderen opad Dage. Drengen voksede til, men blev gaaende hjemme og fiskede. Det vildgale ved ham var, at han mest gik paa Jagt — til Tider baade Dag og Nat. Derved forsømte han Fiskeriet — og det kan aldrig betale sig for Jagtens Skyld. Just gik alligevel paa Jagt — stædig som den gamle i sit. Dage igennem kunde han ligge i en lille Skydepram og ro rundt om Kysten.

Var han hjemme, hverken bandt eller bødede han Garn. Men spille Violin og Harmonika det gjorde han. Og tilsøs vilde han, naar han var vokset til.

Frans Fiskemand solgte, hvad Just skød, og glemte ikke højlydt at rose sin Søn, den svære Skytte og skrappe Spillemand og slemme Knægt, som vilde tilsøs.

Hos Frans Fiskemand boede hans Konemoer, gamle Børtt Bendtses. Hun havde en lille Stue bagved Køkkenet. Der sad hun og spandt for at have noget at bestille og ikke ligge sine Børn til Byrde. Og Børtt sad i Fattigdom, skønt hun havde en rig Broder — Skipper Gamle-Pæer, som havde ført Baaden „Den skønne Ø“. Han sad nu paa Aftægt i deres Fødegaard hos Niels Mortensen og passede paa det, han havde sparet sammen i sin Tid. Tvær og sindig var Pæer. Frans kunde han ikke forliges med, de vilde helst føre Ordet begge to.

Det var tyve Aar siden, Gamle Pæer „lagde op“. Men „Den skønne Ø“ og sine Fiskeredskaber beholdt han.

— Der var dem, som sagde, at Pæer kunde gøre et fattigt Menneske glad med disse gode Grejer. Ingen sagde dog saadan til ham selv.

Der var dem, som mente, at han hellere maatte sælge sine Grejer, end lade det alt staa hen og ødes. Naar de sagde det til Gamle-Pæer, svarede han kort:

Det skal I'ondd lynemæ itte bekymre jer om!

— Gamle-Pæer havde ikke været gift. Om han havde haft Kærestesorg? De sagde det! — Ingen saa nogensinde Sorg hos den Mand.

Nu gik han og syslede med Arbejdet i Gaarden. Sømand blev han dog stedse.

Hvert Foraar drog han til Stranden med Malerkrukken og hægede „Den skønne Ø“.

Ingen skulde træde paa dens Dæk, det var lagt over med Brædder.

Solen sved den. Plankerne slog Revner — aldrig kom den i Vandet. Maling og Tjære fik den alligevel.

Naar der kom noget af al den nymodens Skik ind

i Fødegaarden — eller andet gik Gamle-Pæer haardt imod, saa søgte han ned til „Den skønne Ø“ — og der blev' han timevis — og der blev han trøstet.

Ingen kunde fortælle som Pæer — men det var ikke altid, han lystede at snakke om sin Færd.

Om sine Rejser fortalte han — om hvad sket var paa Øen i det sidste Hundredaar. Han nævnede Gaardene og Husene ved de Mænd, der ejede dem i hans Ungdom. Synsk var han tilligemed. I Nætterne saa han sælsomme Ting ved de hvide Længer: Mænd uden Hoved, graa Damer, hvide Skikkelser, underlige Dyr . . .

Og han var den eneste Øbo, som „fulgte med Tiden“. Kun han holdt Hovedstadsblad — og læste grundigt „Avisen“ hver Dag. Han boede midt i Byen — lunt indenfor de fire hvide Længer. Han havde ikke boet noget andet Sted i sine firsindstyve Aar. Og han foragtede al nymodens Skik i sin Fødegaard.

Men han havde sejlet.

Udenfor Gaarden laa en stor Sten. Den var Gamle-Pæers Yndlingssæde. Herfra var han med i Øens Liv. Hver som kom forbi, blev „tistet an“ og maatte meddele Nyheder: den gamle var nysgærrig.

Ja, Frans var en Govs og en vildgal Halvtosse, en rigtig Omfjotning — og Maren havde lavet det daarligt for sig, dengang hun tog ham. Men det skulde nu saadan være.

Og Børnene holdt Gamle-Pæer af. Skøndt Just var Faderen opad Dage, støttede den gamle ham dog, da Drengen begyndte at fiske.

Frans den Stodder var altid storsindet. Det var Gamle-Pæer imod. De seks Dage i Ugen kunde Frans sælge Fortæring i sit Hus — den syvende Dag hel-

ligede han helst til Gæstebud. Enten kom der fremmede til Franses, eller han gik med Maren i Byen — iført Stadsen: nymodens Kasket, blaa Bluse, blaa Bukser, blanke Træsko. Det vár mest Fattigfolk, Frans søgte, men ogsaa de velstaaende og Gaardfolkene kom til ham, og han til dem. Og Frans Fiskemand var mere agtet, end han selv og nogen anden ret vidste.

Han var ikke den Mand, som sparede, naar der kom fremmede. De nød baade Mad og Drikke i hans Hus. Musik kunde de ogsaa faa. Frans og Just spillede jo begge.

Men der er mange, som har ondt af, naar Fattigfolk kommer sammen til Gæstebud. Og Gamle-Pæer kunde nu ikke lide det. Han sagde til Børtt Bendtses, at de heller skulde se at faa lidt til sig selv end føde paa andre Folk.

Børtt havde ikke Svar rede. For der var Sandhed i, hvad Pæer sagde. — Iligevel, hvorfor skulde ikke Fattigfolk ha sig en glad Dag? . . .

Søndagaften sad Gamle-Pæer altid paa sit Stensæde og keg efter, hvem der kom fra Franses. Naar han endelig fik at vide, hvormange der havde været, kunde han gaa ind og i Seng. Saa mumlede han og snakkede højt.

Hæ — Steg paa Stodderfad. Det Rak æder 'ondd lynemæ enanders Fattigdom op!

— — Frans Fiskemands Just yndede særligt at høre sin Mormors Bror fortælle, men han var altid ræd for ham og turde aldrig spørge.

Børtt var det, som Drengen først søgte.

Hun havde jo ogsaa draget ham op og lært ham det, hun kunde. Han havde siddet paa hendes Skød og hørt de gamle Sagn om Øen. Han havde siddet

paa Skammel og lært at læse efter Nye Testament. Og nu kom han tit derind, hvor hun sad — slængte sig paa den blaa Standkiste og snakkede med Mormor, mens hun bandt Hose.

Just havde sin Bøsse og sit Skydetøj inde i Mormors Stue. Bøssen hang paa Bjælken og overfor hang Mormors Himmelbrev.

Et Skilderi i sort Ramme. Et langt, trykt Brev med Stads af Blomster og Krusseduller udenom.

„Himmelbrev,

som Gud selv haver skreven med Guldbogstaver og hængt det i sin Kirke over Døren. Hvo dette Brev vil gribe, for den flyer det, men hvo som det vil udskrive, for den bøjer det sig.

Paa en Miil nær Assens paa Fyen hændte det sig, at en Mand ved Navn Just, som boede i Assens, mødte en ung Karl i brune Klæder, med en stor Hue paa Hovedet, men ingen Knapper i sin Kjole. Den unge Mand gav Just et Brev, for at han skulde give Præsten det; men han sagde, at det maatte have været et Spøgelse. Derfor kom den unge Mand til Just anden Gang og sagde, at han var en Engel, udsendt fra Gud, hvorpaa han slog sin Kjole tilside, og var da saa klar og skinnende som Solen, saa Just ikke kunde se paa ham for hans Klarheds Skyld. Den Fremmede sagde: Du skal ikke frygte mig, men gaa til Præsten og sige, at Gud ikke kan have Ro for de Fattiges Sukken og Raaben, thi Jorden er fordærvet og Synder gaar i Svang og bedrives af de fleste Mennesker som ere i Christenheden. — Brevet lyder saaledes:

„Hvo som arbejder om Søndagen er ikke lykkelig i Himlen, som jeg selv siger. Denne Engel har jeg sendt til Eder for at omvende Eder fra Eders onde Veje, som er Hovmod, mit Ords Foragt, Hoer, Mord, Tyveri, Fylderi, Banden, Vrede, Sjænden og Hævn og endnu mere, som er mig saare haardt imod, hvorfor jeg er nødtvungen til at lade Landeplager komme over Eder; I er selv Skyld i, at Jordens Frugter formindskes, at Dyrtid, Pestilents og andre smitsomme Sygdomme komme over Eder. Vender derfor om fra Eders Synders Veie og lad Der-

den ikke bedrage Eder; beder om Forladelse, den Stund I har Tid, thi Enden er nærmere end I seer og tænker. Afflæg Eders slemme Synder og gaa flittig i Kirke, Unge og Gamle; arbejd ikke om Søndagen, men hold den hellig og brug mit Ord med Flid, dersom I det ikke gøre, da vil jeg straffe Eder, Unge og Gamle, men hvis I det gøre, og holde ud til Enden, vil jeg forbarme mig over Eder, give Eder Sundhed, Glæde og Fred. Hvo som ikke tror, at dette Brev er sandt, han fordømmes, men hvo som tror det, skal have Lykke og Velsignelse. Jeg har selv med min guddommelige Haand skrevet dette. Hvo som har dette Brev i sit Hus, men ikke aabenbarer det, han være forbandet; Enhver skal udskrive det, den Ene til den anden. Om end Menneskene have saa mange Synder som Sand i Havet, som Stjærner paa Himlen og Græs paa Jorden, skulde de forlades, dersom I omvender Eder og tror fast, men hvo som ikke troer, skal døe. Dersom I ikke omvende Eder, saa blive I forbandede, thi jeg skal spørge paa den yderste Dag; men I kunne ikke svare eet til Tusinde for Eders Synders Skyld. Hvo som har dette Brev i sit Huus skal Luften og Veiret ikke gøre nogen Skade, men hans Huus skal altid være fri for Ild og Vand, og alt Godt skal vederfares ham. Dette mit Brev har jeg paany sendt Eder med Engelen Michael. Jeg er Jesus Christus, tro fast paa mig; hvo som ikke troer paa mig skal pines i Helvede. Værer barmhjertige mod de Fattige, thi havde deres Suk og Raaben ikke været, da var der ikke kommen Regn eller Grøde paa Jorden i seks Aar; der var bleven Krig og Blodsudgydelse paa Jorden, Hunger og Dyrtid, saa at Moderen skulde fortære sit eget Barn, Menneskene skulle staa friske op om Morgenen om Aftenen skulde de være døde i Jammer og Elendighed. Mange skulle da raabe Vee, Vee, hvor finde vi arme bedrøvede Syndere Trøst. Men hvis I omvende Eder, skulle I længes efter at leve her i Tusinde Aar, saadan Glæde skal der blive, thi Herren Eders Gud skal have Lyst til Eder. Den som har dette Brev i sit Hus, men dølger det, han være forbandet, men den som det forkynder, han skal blomstre for Herrens Velsignelse."

Dette er passeret paa Fyen, en Miil fra Assens, ved et Hus som kaldes Møllehuset.

Just Fransen havde læst dette Himmelbrev mange Gange. Det var jo det første han læste efterat han havde lært at stave i Nye Testament.

Han var opnævnt efter den Mand Just fra Assens, som mødte Engelen Michael. Og mens Just Fransen var lille, gik han alene nede ved Stranden og legede „Himmelbrev“.

Mormor troede paa sit Brev, det gjorde Just ogsaa. Men da han blev større, tænkte han ikke tit paa den Ting.

Eet var der dog, som han aldrig forstod: hvorfor den unge Karl ingen Knapper havde i sin Kjole. Det forstod Mormor ikkeheller. Og dette — sidst i Brevet — at Folk skulde kunne komme til at længes efter at leve i Tusinde Aar, nej, det kunde Børtt Bendtses ikke tro, hvor gærne hun vilde.

For Himmelbrevet var Sandhed: Dette er passeret...

Børtt fortalte mange Historier og huskede godt, hvad der var passeret i Fortiden. Hun huskede Krigen.

Just hørte Bøssernes Knalden, mens hun stilfærdig fortalte.

Børtt Bendtses havde haft Kærlighedssorg. Derom fik Just ogsaa at høre, da han saa mindeligt bad hende.

Krig og Kærlighed var tvundet sammen paa Mormors Rok. —

Saadan fortalte Børtt Bendtses om sin Kærlighed:

Nej, Beendt har jeg aldrig elsket! sagde hun. Jeg har kuns elsket in — — og det var Oluf!

... Det staar saadan i Visen: „Dig elsked jeg saa in-derlig! jeg elsker aldrig mer!“

— Saa lod hun Rokken stande stille og tog Bindehosen fat.

... Men Oluf, han sprang i Luften med „Christian den Otende“. Saa var det, jeg fik Beendt, din Morfår. Jo-ov, han var smænd fuldet etter den gamle Jørgen Bendtsen, som var med i Skærtorsdagsslaget. Beendt kom aldrig i Krig — helles havde jeg nok itte faaet ham. Nej, Beendt, han restede en Finger — og nu har han væt død i tive Aar. Men Oluf, han fejlede itnoget — og se derfor tog de ham fra mig.

Folk sagde, at Oluf var itte bleven mig bedre Mand end Beendt — for Oluf var jo vildgal til Tider. Og det er vel saa gaaet, som det skulde gaa. Og nu ved vi nok, hvor Oluf er, han faldt som en brav Søldat. Ja, jeg tror nu iløl, han og Beendt de sidder sammen og bier mig. Jeg kommer osse inden ret længe.

Det var i 49. — Jeg gjorde Piges Arbejde hjemme i Gaarden, og Oluf blev kaldt ind — og Tiden faldt En lang, ved det man var saa enlig. Lillepigen — det var Karen Niels Bergs, hun havde nu saa lidt Fornøjelse af at snakke om Kærlighed.

Det var jo itte tit, vi hørte fra dem, som sloges. Vi gik smænd og biede alstillens. Og kom der saa endlig Brøv fra Søldaterne, saa kan du tro, der var Glæde i Gaarden. Saa ku jeg søhj den hele Dav.

Ok Voherre! Saa var det den Nat „Christian den Otende“ sprang i Luften. Jeg og Karen vi stod og sku til Sengs — og vi havde da dravet Klæderne af. Saa siger jeg: Skal vi itte ud en Vending føst, Karen? Og vi smutter ud ad Steesdøren — ud i Haven. Som vi nu snegede vos langs Længen, saa mærker jeg, lisom der var in og trak mig i Særken.

Jøsse Kors, jeg blev angest.

Ti dog stille, dit Snalrehoved, siger Karen.

Men jeg skal love for, jeg kom ind i en Fart — og Karen bagetter.

Den Nat var vi itte dristige, skønt vi mærkede itnoget, og der passerte ingen Ting.

Men det var jo passert den Gang. Der gik nogen Dave, saa kom det Budskab, at „Christian den Otende“ var sprunget i Luften. Ja, og „Gifeon“. Og min Oluf var gaaet med. De andre herude fra Øen, som stod paa „Christian den Otende“, de var sluppet i Tide derfrå.

Klyverhans og Knud Pæsen de fortalte mig det altsammen, hvordan det var passeret, den Gang de kom herhjem.

Gilde blev der jo lavet for dem. Jøss for et Gilde! Gaardmændene lavede et, og Husmændene lavede et. Husmændenes stod oppe i Niels Ans Stue, der dansede de — og gik hen til Maren Vævers, naar de skulde ha Mad og Drikke. Søldaterne kom til begge Gilder, men hos Husmændene morede de sig bedst — og der holdt de ud i to Dave, hos Gaardmændene gik det lisom mere stille af.

Ok dovheden, blandt Husmændene var den tossede Væver. Han gik og skabede sig fuld etter Mette Katrine, hun havde jo faaet mer, end hun kunde døje. Men tilsidst blev den tossede Væver lisaa fuld som Mette Katrine. Og saa grinede de af ham. — Mette Katrine var der to Mand om at følge hjem. Hun var ellers en rask Kvinde og hun fcrstod at føre sig, naar hun itte fik Brændevin. Danse det kunde hun — der var itte mange, som kunde det bedre.

Jeg var jo osse til Gildes, men danse det gjorde jeg it-ikke. Det var helt underligt at lade være — jeg kunde blot itte bære øver mit Sind at danse, naar

Oluf var død. Jeg sad og snakkede med de gamle — og Beendt gik smænd allerede den Gang og skævede etter mig. Han var næsten og blandt de gamle, han var fuldet de femogtredve Aar. Men Børtt skøttede itte om Beendt den Gang.

Jeg og Klyverhans vi kommer til at sidde sammen paa Sengefjælen inde hos Væverens. Og aldrig skal jeg glemme det, Hans fortalte — for det viser dog, hvad Sind der var i Oluf, om han nu osse rendte vildgal sommetidens.

Det var denne stakkels Knud Pæsen, han havde denne slemme Skælsyge. Huden skallede paa ham og laa — lisom, jeg vil sige, Skæl paa en Sild. Officererne de brugte Mund over det — de var færdig at tå Livet af denne stakkels Kål. Mens vore Folk laa paa Skoleskibet derinde i Havnen, saa vilde Officererne ha Knud ren. Og de stillede ham ud paa et Flaad i Havnen saa nøgen, som han var født til Verden. Og han fik en Kost til at skruppe sig med. Der stod han til Spot og Spe for hele Mandskabet. Og da han kom op, fik han baade Prygl og Stød, forded han ikke var helt ren.

Men saa siger Klyverhans, at Oluf han tog en af sine gode nye Uldtrøjer, som jeg havde bundet til ham og gav Knud. Væsgo Knud, der har du en ren og god Trøje, drag du den paa, skal du sku nok komme dig. Og saa sagde Oluf, og Officererue hørte paa det: Skændigt skammeligt er det at behandle et levendes Menneske paa den Maade.

Det var rejtig gjort af Oluf, han var itte bange for at sige noget til de store.

Ikke saa længe efter kom han med paa „Christian den Otende“.

Og de kom i det store Slag. Da de saa, at Fartøjet itte kunde bere sig længer, blev føst de givte Mænd sat i Baadene. Der var baade Klyverhans og Knud med. Ok, havde Oluf blot væt givt dengang!

Klyverhans han staar i Baaden og ser, Oluf bøjer sig ud over Rælingen paa „Christian den Otende", Og Oluf tår Himmelbrevet fra sit Bryst — svøber det om en Kugle og smider det nør til Hans, idet han raaber: Børtt! Det forstod Hans nok. Oluf troede itte, Brevet kunde hjælpe ham — og det kunde det vel ikkeheller, naar Herrens Vilje var, at Skibet skulde gaa tabt.

Hans sagde, at da Baaden gled bort, stod Oluf i Røgen og saa lisaa langeligt etter dem.

— — —

Se, det var noget før Vinteren, at Søldaterne kom hjem. Den Vinter gik jeg itte i de unges Lav. Jeg synes næsten, jeg var bleven helt gammelagtig. Om Sønden sad jeg hjemme og læste en Salme eller to for Moer. Vi sad saa enlig. Fåer var død dengang — og Pæer og Morten, mine Brøjere, de gik ud og spillede Kort. Paa den Maade fik vi Daven til at gaa, og det blev Sysletid.

Saa var det Beendt fik Tag paa at gaa op til os om Sønden Etmedde eller Averten. For det meste havde han et Ærinde, men baade Moer og jeg kunde godt mærke, hvad Beendt gik etter.

Jeg tænkte mit ved det. Beendt var jo en ordentlig og æstimeret Kål. Han havde osse et godt lille Hus, men der var rejtnok ingen Jord til det. De sagde, han havde lidt Penge. Og han kunde itte godt være enlig, Moeren var nylig død.

De unge havde osse nok mærket, hvad Sind Beendt

havde til mig. Og jeg blev dog drillet med, at jeg skulde hå en gammel Stoder!

Daven etter Kyndermoss gik han saa hen og fik savrt det til mig. Hvad skulde jeg svåre? Det bliver dog tresk og skal tjene for sit Brød. Men jeg var da hellerikke den Pige, der havde behov at tå den føste, som kom anstigendes.

Jeg svårte ham og såh: Ja, Beendt, jeg har itte noget at sige dig paa — og det er der vel ingen der hår — du er smænd go nok til mig for dets Skyld. Men skal det blive til noget med os to, saa kan du vel skaffe Jord til en Ko?

Beendt svårede itte noget videre til det dengang. Om Sønden kom han igen. Vi havde lige malket til Averten, jeg stod og gav Kalvene Drikke.

Jeg har fæstet det halve af Hyrdelodden paa vor Livstid, Børtt! sagde han.

Jeg svårede itte stort til det dengang, men siden var jeg og Beendt jo Kærester.

Vi var til Sommermarked det Aar, og da var det føst, de unge blev klog paa, hvordan det stod sig til med mig og Beendt. Alle de Penge, Beendt dog smed ud til bare Unytte den Dag! — Jeg kunde smænd se, han gjorde a mig. Og naar jeg skal sige det, saa synes jeg bedst om Beendt af dem, som nu var igen.

Aaret etter fik min Broer Morten Gaarden og Pæer Baaden, og jeg fik hundred Rigsdaler og en Sengsklæder. Vor Moer kom paa Aftægt, og jeg flyttede ind til Beendt.

Aldrig kom der et undt Ord mellem mig og ham. Beendt han var vel lisom ethvert andet Mandfolk, han kunde tåh sig en stor Dram til Tider i et godt Lav. Men jeg har itte væt den Kvinde, som rendte og trak

Manden hjem, naar han begyndte at blive rusendes. Jeg fik ham blot til at gaa i Seng, naar han kom. Og skete det saa, at jeg selv laa lidt umageligt, kunde jeg smænd altid faa. Beendt til at humme sig, naar jeg blot tog godt fat i ham.

Rejtnok, paa det sidste blev Beendt tosset til at ville skænke og fylde i andre. Det kostede Penge — og om vi osse havde det nogenledens, saa var der itte Raad til den Slavs, naar Børnene skulde hå lidt med fra Hjemmet. Det, de fik, var saagu mavert nok endda.

Derfor siger jeg til Beendt: Du skal la være at gaa i Byen og drikke, du skal heller itte slæbe nogen med herhjem, men du skal købe dig en Flaskefuld og sætte dig her hos mæ.

Det kan du selv! svårede han. Og saa sørgede jeg for, at Flasken blev fyldt hver Løvrde Averten.

Saa om Sønden Etmedde sad jeg jævn Kakkelovnen og læste et Gudsord, og Beendt sad jævn Sengen med Flasken. Naar han blev rusendes, tog jeg Stodderen ved Benene og lettede ham ind i Dynerne. Det var Beendt jo glad for. Han kunde nemt faat Kvinde af en anden Slavs. Han kunde osse nok li, at jeg læste et Gudsord for ham de syne Avertner — og at vi kom i Kirke til føste Tjeneste og til Altes. Men Sønden Etmedde var han itte tidig til noget af den Slavs.

Børtt tog igen fat paa Bindehosen, viklede noget Garn af Nøglet, som hang i en Messingkrog ved Forklædelinningen, den Krog fik Børtt af Beendt Sommermarkedsdagen. Børtt hostede lidt og begyndte at fortælle videre.

Den føste Dreng, vi havde, den bar Karen Niels Bergs — og jeg fulgte jo. Mine Brøjere og Hans ved

Klyverkæret stod Faddere. Og vi havde et rejtig lystigt Basselgildes.

Se, vi kommer jo frem i Kirkedøren — og Præsten leder os ind — deretter triner vi op til Daaben. Præsten havde netop stukket Næven nør i Vandet — saa er det, jeg faar Øje paa den Tavle, der hænger over Daaben paa en Pille.

„Til Minde om Fædrelandets tappre Sønner indtil Døden."

Saadan staar der. Og nedenunder staar med fine, hvide Bogstaver Navnene paa alle de fra Sognet, som var fuldet i Krigen. Men allerøverst staar der: Oluf Peder Jensen.

Jeg ser det, lisom Præsten siger: Og saa tilspørger jeg dig Oluf Peder Bendtsen, forsager du Djævelen?

Karen svårede rejtig højt: „Ja!" Men jeg græd. Jeg kunde itte andet. For min Dreng var jo opnævnt etter min Oluf.

Se, Tavlen var hængt op Dagen før. Det skulde nu saadan ske! Alle Folk i Kirken de gloede paa mig — de troede vel, jeg græd for den døde Oluf. Jeg ved smænd itte, hvad jeg græd for — jeg sørgede ikke over Oluf, det vilde være syndigt at ønske ham tilbages, han hår det jo saa godt. Jeg synes vist snårere, det var en Trøst og Ære, at Olufs Navn stod der øverst blandt alle Navnene — der var itte mindre end elleve. Og jeg kunde mærke, at der var flere, som synes det samme, da de kom og ønskede Lykke og Velsignelse med Drengen.

Men Vorherregud se naadelig til os. Det var dog et Sorgens Varsel. For den lille Oluf vovste op og foer tilsøes. Saa dronede han i den spanske Sø.

Og derfor kom du itte til at hedde Oluf Just, min Dreng. Det Navn tør vi itte lade nogen i vor Slæjt bære, siden „Christian den Otende“ sprang i Luften.

Og derfor skal du itte fare tilsøes!

Fjender.

Per Røns Povel havde nu gaaet i Bælt seks Somre. Og Sild havde han fanget mange af. Men en Dag kom Per og Povel slæbende hjem fra Stranden med en Sælhund. En Sælhund havde Povel aldrig været med til at fange før. De fik den nu i en Torskeruse.

Det var en Halvhelligdag mellem Jul og Nytaar. Graavejr og henimod Aften. Gaden var eet Søle. Over Stranden stod Taage. I Gaardene syslede de. Bonden gik med hvidt Lærredsforklæde for de ny, blaa Vadmelsbukser, og Tjenestedrengen vandede Heste ved Vippebrøndens lange Trug. Pigen skramlede med Spande. Men Gaardkvinden gik indendørs og lavede Nadver til.

Hun havde noget af Julemaden i Behold.

Halvhelligdagens sindige Velvære var synlig overalt. — De, som kom forbi Per Røns Hus, hvor Sælhunden laa slængt paa en Kartoffelkule, maatte standse og skue ham.

Povel saa meget paa denne her Sælhund.

Dens Øjne var brustne og slimede, Kroppens fine Haarlag sandet. Skægtraade som Violinstrænge strittede den om Gabet.

Fiskerne stod og snakkede om den. Hvad skulde der gøres ved saadan et Dyr?

Fem Kroner kunne faas for Rumpen — bare man vidste, hvor man skulde henvende sig.

Ja, der var osse udlovet en stor Sum for hver trefarvet Hankat, man kunde skaffe. Men for det første havde ingen nogensinde set en trefarvet Hankat — og saa vidste man for det andet ikke, hvor man skulde henvende sig, om man engang fik saadan et Dyr.

Saadan en halvhellig Dag, naar Folk kommer sammen og snakker op, faar man mange mærkelige Ting at høre.

Det tænkte Per Røn. Og han sagde, at Skindet af en Sælhund kunde bruges, men Faen sku ha at gøre med trefarvede Hankatte. Tran kunde smæltes af en Sælhund. Men alt det tog en halv Dag. Det var ikke et Arbejde at gaa over i Helligdagene.

Han vilde hellere sælge hele Dyret til Skipper Gamle-Pæer, som just kom forbi.

— Vist at det ellers kan kaldes et Dyr? sagde Gamle-Pæer.

Ja, Patter har den rejtnok ingen af.

— Nogle Børn kravlede op paa Kartoffelkulen og stak med Fingrene forsigtigt til Sælhunden.

Uh — sikken Rad, raabte de. Og nu kommer Handværkssvendene osse. Der var to her i Formeddes, og der kom in nu for lidt siden.

Uh — jeg tør itte vove at sove i Nat, skreg en lille forfrossen Tøs.

— Fiskerne vilde have Gamle-Pæer til at købe Sælhunden. Han skulde bare give tre Kroner for den.

Men Gamle-Pæer svarede: Hæ, I maa ondd lyne mæ heller æde ham til Nytaarsaftensnadver!

— Børnene løb ind paa den lille Tøs nær, hun

stod og holdt fast i sin Faders Trillebør. Lidt fra stod en anden lille Tøs med Armene svøbt ind i Forklædet og frøs. Hun var nys kommen til.

Det var Sælhunden, hun saa efter, men hun turde ikke komme den nær.

— Du ka godt gaa hen til ham, for han er død, Marie! raabte den første lille og kravlede op paa Trillebøren, hvor der laa et Næt, et Madklæde og en Pæglflaske. Saa kørte Faderen med hende.

Marie vovede sig langsomt nærmere, skønt hun rystede af Angest for Sælhunde og Haandværkssvende.

Povel tog hende ved Haanden og førte hende hen til Fangsten.

Den har pintt væt levendes engang! sagde han.

Fiskerne gik. Nogle bar Bøsse, andre trillede med Bør. Per Røn og Gamle-Pæer blev staaende.

— Uh-ha, nu er Handværkssvendene kaske gaaet ind til vurt! raabte Marie.

Det er dov Faens saamange, der render her i Dav, bemærkede Gamle-Pæer.

De skulde ondd lynemæ følges ud ad Øen!

Saadan nogen skulde aldrig ha Lov til at gaa løse! svarede Per Røn. Man ved itte, hvad de kan hitte paa, de kan stjæle, de kan tænde Ild.

— Nej, det skulde de itte. Og i Fortiden havde de osse faat en anden Vise at synge, sagde Gamle-Pæer.

Farvel Per — og velbekomme din Nadder!

Per saa efter ham. Hæ — din gamle Gabetorsk, fordi du har en hel Hob Pæhj, er du pintt it mer end en anden in!

— Skal vi itte smide den Sjælhund ind? spurgte Povel.

Jo-v, ellers render de Handværkssvende kanske med Rumpen — for den er sine fem Kroner værd. — Det Skab har været inde hos Kesten Sørens og tvunget hende til at give dem baade Mad og Snaps. Manden var ikke hjemme.

Nejvel?

Jo-v, det sagde Gamle-Pæer. Og de har hujet og rendt et langt Stykke efter to Piger — og køset Hestene fra en Karl. Nu skal de velsate ligge og bøle nøre i Baadene i Nat. — Ja, de skulde pintt følges ud ad Øen!

Lidt efter, mens Per Røn sad ved Nadveren, kom Klyverhans og fortalte, at Røverne havde lagt sig i en gammel Jolle, som stod og skulde sættes istand.

De skulde følges ud! sagde Hans. Den Mands Ord laa der ikke den Magt paa, som paa Gamle-Pæers, skønt Hans ogsaa var gammel. Han var tillige baade fattig og forfalden.

Det skulde hule- hejemæ̇ hå væt i Fortiden! sagde han.

Povel gjorde sig straks rede. Per gav sig Tid.

— — Ja, saa kommer vi jo til at gaa ud og se etter dem! sagde han omsider til Ane.

Er det nu osse nøddvendig, Per?

Han ragede om bag Bornholmeren efter sin Kæp.

Du har da vel itte behov at bruge Kæp til det Stykke Vej.

Kan være godt at ha en Staver med, Åne! sagde Hans.

Ane stod og saa paa, at Per bandt Udenomsklædet.

Uh-dovheden, klynkede hun. Der var to, en lang, pjaltet in, rejtig en Laps — og saa en lille in i sort

Frakke, rejtig et undt Menneske at se til af hans Øjesyn. Jeg var baade angest og gruelig bange, da de kom til denne Bysens Ende. Men vi slap da . . . Voherre ske Tak. Hvor er nu Povel?

Han er afsted, svarede Hans.

Saa gik Mændene.

Det var halvmørkt og en stiv Nordvestlig. De to Mænd kom snart i Følge med flere.

Det er daarligt Børnene tør lege paa Gaden! sagde en.

Det er daarligt Kvinderne tør være ene hjemme! sagde en anden.

Drengene og Knøsene stod rundt om Jollen og skældte. Haandværkssvendene krøb sammen under Tofterne.

I maa se at ruppe jer, helles faar I Tæsk!

I maa se at komme ad Landet til — og det maa ske!

— De to Svende stirrede paa Flokken og mumlede, at det var forsilde. Mændene talte i Munden paa hverandre. Nogle Knøse skar Kæppe i en Tjørnebusk. — Drengene dryssede Sand over Rælingen ned i Jollen.

Lad være, I Sataner! raabte den lille, ham med sort Frakke og ondt Øjesyn.

Drengene kastede hele Haandfulde Sand ned.

De to Svende vendte Ryggen op. Da blev de grebet — og kastet ud paa Jorden. Den lille laa stille og klagede sig. Den største syntes at ville gaa.

Knøsene gav den liggende Slag med Tjørnekæppe — han kravlede et Stykke frem. Pludselig sprang han op. — Knøsene og Drengene stod omkring ham.

Hans Fælle tog ham under Armen og gik. Mændene fulgte med.

— Vi skal lære det Skab at lade Kvindfolkene gaa! raabte en og slog med sin Kæp i Hjulsporet.

Det forstaar sig! Saadan nogle Knæjte!

— Det er Synd at slaa saa rasende hart! sagde Frans Fiskemands Just.

De skal pintt ha mange, mange fler! svarede Per Røns Povel og langede ud med sin Tjørnekæp.

Den sortklædte kastede sig paa Vejen. De slog ham. En sparkede ham. Han drejede sig lidt. — Povel foer til, tog ham om Livet og rejste ham. Hans Fælle strøg Vejstøvet af den gode, sorte Frakke.

Jeg er syg. Lad mig ligge!

— Fuld er han inte mer. Men han er myrderlig træt. Kom Kammerat — de Folk her er slet inte gæstfri.

Se, det havde vi dog alle Dave Ry for, sagde Klyverhans.

Igen et Stykke gik de. —

— Nu smider han sig i Hjulsloet, den Røver!

Per Røn langede ud. Det lod næsten til, at Pers Slag var de, der battede bedst.

Der er pintt Drivt i denne! raabte han og svang sin Spanskrørsstok.

Just gik inderst i Flokken, tæt op til Svendene. Det gøs i ham, naar der faldt Slag. Gærne havde han hjulpet de to Stakler fri. Men hvad skulde en Dreng stille op mod disse vrede Mænd.

Det er for galt at slaa saadan til! sagde han.

Drengene lo. Mændene svarede: De kan blive herfråh!

Just var glad for, at de snart havde naaet Dæm-

ningen, som bandt Øen til det faste Land. Ovre den vilde Mændene ikke bekymre sig mere om Haandværkssvendene.

Ved Øens Grænse kastede den mindste sig atter. Den anden sprang gennem Flokken og flyede. Lad ham løve! mente Øboerne. Sortkjolen maatte op igen — flere Slag . . . de fulgte ham ind paa Fastlandet.

— Mændene vendte hjem. De unge løb et Stykke efter „Røverne“ — snart kom de tilbage.

Povel og Just var de sidste.

. . . En rasendes Hob Prygl . . . sagde Just forpustet.

. . . De fik . . det, de ku laste . . svarede Povel.

Vinden strøg skarp og strid ind fra Havet. Begge Drengene gik langsomt ved hinandens Side og talte ikke. Forude kunde de høre Latter fra Flokken. Hurtigt tabte dog Lyden sig i Natten.

Skal vi hvile lidt? spurgte Povel. De satte sig paa Grøftekanten. Just tørrede Øjnene i Foret af sin Hue.

— Det er Synd at slaa Folk saa rasendes!

De Folk har itte noget her at gøre!

Ham i den sorte Kjole blev næsten slavet fordærvet.

Saa kan han blive herfrå.

Du er undsindet! brød Just ud,

Povel sad tavs en Stund. Da raabte han:

Saadan nogle Stegvendere og Stikirendskræddere, de skal blive herfra Øen!

Der var en stormende, højtidelig Anelse over Povel. Han syntes, at Øen var hans Land. Han følte sig voksen og rede til at værge den!

Just talte ikke mere om Haandværkssvendene, men han hørte endnu den sortkjoledes Jamren og forstod ikke, hvor Mændene kunde slaa saa rasendes til!

Bundgarnslav og Baadgildes.

Isen var skredet for Bølgerne. Nogle Kamper drev endnu om og glittrede af Sol.

Havelitterne sang. Hav-e-lit, hav-e-lit-ave-av-litt ...

Fiskerne sang ude paa Havet i herligt Blikstille

Der laa to Joller sidelæns, og over dem stod Ramslaget — et pyramideformigt Pælestillads. Fiskerne drog et Reb, et Køllehoved gik op mellem Pælene — saa blev Rebet sluppet, Køllen faldt og rammede en tyk Granstamme i Havbunden.

De slog Pæle til Bundgarn — og ved det Arbejde skal der synges.

Per Røns Stemme lød over de andres. Skarp og haard, den kunde høres milevidt. De sagde, han sang godt.

„Den gamle“ sang de — den, som altid brugtes til at slaa Pæle efter.

„Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden —
Og Polens Bjærge svømmer nær dets Havn.
Men skønt som det er ingen Plet paa Jorden,
og Danmark nævner man dets fagre Navn ... “

„Den gamle“ sang de af fuldt Hjærte. Ingen Plads var skøn som denne Ø!

— — Gule Klinter og grønne Klinter med Kæmpe-

grave, kredsede af Slaaentorn og vilde Roser. — Hvide Gaarde og hvide Huse klyngede sammen til eet eneste stort Hjem inde bag Bakkerne.

Ude paa den lille Røn, hvor der ikke var Jord — kun Sten, stak Sælhundene Hovedet op — solede sig og lyttede til Sangen.

Nede ved Baadlejet stod Master højt mod den lyse Himmel. Ovre paa Landkysten skinnede Gaarde og Huse i Formiddagssolen. Men Skovene der langtude var mørke: Tryllelande der kendes saalidt som Havbunden, Pælen gaar i.

Mærkelige Ting findes tillands, tænker Fiskeren — kunde man se til Bunds i det dybe Hav, saa vilde det mer underlige aabenbares.

„— — — Den muntre Stridshingst over Engen vanker.
og Stimer myldre i den dybe Fjord.
Til Stavn og Ror har Skoven Egeplanker,
dets Sønner Kraft og Snildhed deres Ord.“

Køllen faldt i Takt. Det sang af Ekko i Bakkerne.

Mændene standsede og hvilede lidt.

Jeg synes, der kommer Kvindfolk ad Strandvejen. Saa er det Madtid! sagde Per Røn.

Saa er det bedre, vi skynder os derindad, svarede Laves.

De tog hver sin Aare og roede mod Land, Per Røn og Povel hans Dreng, som nu var sejsten Aar. Klyverhans med det stive Ben, Kriger fra 48, 49, 50 — og Laves, en kraftig, ludende Femogtyveaars-Karl.

— — Ane Per Røns og Rasmus Mortensens Birte kom ned til Stranden med Middagsmad i en Lerkrukke, som var viklet i et stort Sjal.

Rasmus Mortensen havde Part i Bundgarnet. Han

stammede fra Gamle-Pæers og Børtt Bendtses Fødegaard, hans Broder Niels Mortensen havde nu Gaarden. Rasmus fik — ligesom Gamle-Pæer i sin Tid — Baad og lidt Penge. Og Rasmus Mortensen var ikke den Mand, som lystede det Arbejde, der „ligger paa Lemmerne“ derfor havde han sendt Laves i sit Sted.

Fiskerne væltede tør Tang sammen og satte sig tilrette mod en Skrænt med Krukken mellem sig. Kvindfolkene bredte Sjalet at sidde paa — og Povel fik en daarlig Plads, langtfra Krukken, men tæt ved Birte.

— Det er farligt, saa godt du synger Povel! sagde hun. Jeg kunde høre dig helt hjem til vort.

Der maa pintt lægges Pres i, naar Ramslaget skal gaa! svarede Povel og slikkede Træskeen paa Skaftet.

— Han bliver mig opad Dage til at synge, sagde Per Røn. Mens jeg var Dreng, tjente jeg mange Toskillinger ved at synge for de fremmede Skippere, som kom her efter Korn. De raabte altid efter mig, jeg skulde synge for dem — og jeg lærte en grov Hob Viser. Nu har jeg pintt glemt de fleste.

„Den gamle“ kan du dælemæ endnu, Per — og saa er det nok! sagde Klyverhans. Det er den, vi skal bruge: et Land dets Sted er højt mod Norden!

Jah, den frisker man jo op hvert Aar. — Hvor har du Flasken, Ane? For den maa vi pintt hellerikke glemme.

Du gamle Engelskmand, sagde han og holdt den ivejret. Der har været Whisky i dig engang „old iris Whisky“ staar det her paa Siden af dig, Nu er der kuns Brændevin. Derfor er du ligegod. Jeg har selv hittet dig og mange andre i Stranden. Men vor Moer

knaldrer de fleste, hvordan hun saa bær sig ad, naar hun lænser dem.

Aa, dit gamle Sludderhoved, skal du sige og lade Folk høre paa det, at jeg drikker fra dig.

— Du tår en Dram for Maven, Moer!

Ane vilde svare, men blev standset ved at Birte hvinede.

Ka du la værr, din Govsen — ka du la værr, dit Skab!

Det var Povel, der vilde kysse hende.

Sku du dog ha saamanne Bank, Dreng! begyndte Ane.

Ta bedre om hende! raabte Laves.

Kom dog og hjælp mig — kom du, Hans!

Nej, jeg er for gammel, min Pige.

Ja, jeg skal pintt ta om jer og hjælpe jer! tordnede Per. Men han tog først en Skraa — og Povel fik Kysset.

Nu er det Tid, at vi skal til-et igen! sagde Per.

Jeg gider itte! sagde Povel og smed sig i Tangen.

Du skal ha et Kys til, hviskede Laves.

Nej, det skal han itikke! raabte Ane og truede med knyttet Haand.

Det forstaar sig — saan in Kål sku kysse Kvindfolk, brummede Per. Han skal kysse Kællingen agter, naar vi kommer til Nyborg — for der har han aldrig været — og saa er det Skik, at Drengen kysser Kællingen agter. Hun staar paa Brohovedet — og før han har kysset hende, kommer vi itte i Havn.

Ha, ha . . . er det sandt, Povel? drillede Birte. Saa skal jeg ikke kysse dig mer!

Povel foer efter hende. Mændene lo. Birte bed i Forklædet. Povel brødes med hende oppe paa Skrænten.

Laves stod i Jollen og lo. Klyverhans havde faaet sig sat ved Aaren. Ane greb en Kæp, som laa skyllet ind i Tangen, og gav Povel nogle Slag over Ryggen. Dit grimme Gantehovede!

— Vil du nu komme hid, din Hyddel! raabte Per.

Povel sprang ned i Jollen: Jeg fik gladelig et til!

Det bliver nok itte det sidste, du faar, din Tangulk! svarede Klyverhans.

Lidt efter sang de igen og trak i Køllen, saa Ramslaget knagede.

„Det raske Folk kan ingen Mangel lide,
thi Agren bølger her sig som en Sø.
Om fagre Blomstereng staar Lunde blide.
Her er der smukt at leve, tungt at dø!“

„Knurhanen“ kaldte Fiskerne deres Nethandler, som boede i Købstaden.

Han krævede dem for den Gæld, de stadigt stod i til ham. Aldrig kom han til Øen uden for at kræve. Var der lidt Penge tilhuse, saa skulde han ha dem — og var der ingen, saa knurrede han som den Fisk, der bar samme Navn.

Knurhanen boede paa Købstadens Hovedgade, og ad den kom Fiskerne ikke, uden de havde Penge paa Lommen — eller naar de var gældfri.

Knurhanen stred og stræbte for at faa sine Penge. Fiskerne snød ham — og skældte ham stundom ud. Men den Mand maatte finde sig i meget for Søgnings Skyld.

Povel Røn stod ogsaa i Gæld til ham.

Povel var nu i den Alder, hvor han skulde have

en Makker og fiske for egen Regning. Saa slog han sig sammen med Klyverhans. Det havde han før gjort.

Lidt afsides ude ved Klyverkæret boede Hans, deraf fik han Navn. Hans Kvinde var død og Børnene fra Haanden. Den gamle boede enligt og fik kun Besøg af Drengene, som gik ved Stranden og ledte efter „Hittegods".

Han fortalte dem sine Stoltheds-Historier fra 48, 49, 50.

Sammen med et Par andre Drenge havde Povel tit for de Penge, han tjente ved at stryge Rejer eller stange Aal, købt en halv Fjerding Kaffe og halvanden Pægl Brændevin. Deraf kunde Klyverhans lave „Knægt". Alle Mænd og alle Karle drak „Knægt". Hvorfor skulde saa ikke Drengene ha den Morskab? Og hvorfor skulde en gammel ensom Kriger ikke ta hvad godt, der bød sig.

Hans havde fornyligt mistet sin Makker, som maatte ha Fællesskab med en Mand, der ejede flere Fiskeredskaber. Hans ejede en gammel Jolle, lidt Kroge og nogle Rødspættegarn. Povel var knapt saa velstaaende. Men de to slog nu deres sammen.

De fiskede godt en Maanedstid, og saa vilde de købe nye Garn. De laante Per Røns Baad „Haabet" og sejlede til Købstaden for at faa Garnene færdige til Brug hos Knurhanen.

Vinden var god, de løb derop paa en Eftermiddagstid. Om Natten skulde de sove i Baaden, om Morgenen købe Garnene — og se at naa hjem inden Aften.

Men de skulde da ogsaa ha noget at drikke, naar de nu var kommen til Staden.

Først spiste de Midaftensmad og drak Kaffe i „Haabet“, saa gik de i Byen.

Ligeoverfor Havnen laa „Sørensens Beværtning, Skipperhus og Logi for Søfolk“ — der var Beværtning baade i Kælderen og ovenpaa. Hans vilde ned i Kælderen, for der var han bedst kendt. Povel vilde op i den fine Stue, for der havde han været en eneste Gang med sin Fader og en fremmed Skipper i Bæltstiden. De fulgtes alligevel ned i Kælderen. Hans traf Kendinge, gode Venner, gammelt Makkerskab. Der blev en Sluddren og en Praten. Povel kedede sig og gik tilsidst ud ved Havnen.

Nu ser han, der sidder en Pige oppe i den fine Stue — hun smiler til ham, kniber Øjnene sammen. —

Saa gaar Povel derop.

Hun var ene i Stuen, og hun lo til ham igen.

Goddag, Sømand!

Det smigrede Povel. Han fik Sæde i en blød Stol ved et rundt Bord. Pigen satte Drikke for ham.

Han sad og saa paa Skilderierne. Der var et med en Damper — et andet med Sømanden og hans Tøs. Mellem Vinduerne hængte et udskaaret Fuldskib i en lille Kasse med Glas for, det kunde godt hænge i en Kirke.

Pigen stod og saa ud ad Vinduet, Povel vidste ikke, om han turde byde hende et Glas med — eller, hvad han skulde sige, dersom han turde det. — Han var jo ikke vant til at komme i den fine Stue.

— Er det Deres Baad den dernere med hvid Stribe i Vandgangen? spurgte Pigen.

Ja, det er min Fåers! svarede Povel.

Det er sku en pæn Baad.

— Saa spørger Povel langsomt og lavt: Vil Jomfruen itte gærne ha et Glas med?

Jeg sier aldrig Nej!

Pigen skænker sig et Glas og sætter sig tætved Povel. Hun holdt Glasset ivejret, klinkede med ham og lo.

Povel lo, og de drak ud.

Vi skal pintt ha mer! sagde han. Pigen fyldte Glassene.

Da de fik det tredje Glas, sad Povel med Armen om hendes Liv.

Saa kom der nogle Matroser. Hun rejser sig og hilser kendt paa dem — — skænker for dem. Hun skulde ogsaa drikke med dem.

Og Matroserne byder Povel ind i Laget. Pigen hun beder ham saa pænt om at være med. Povel sætter sig hos dem ved det store Bord. De begynder at drikke.

Matroserne kendte godt Øen. Det blev Povel glad for — saa var han ikke helt fremmed. Povel gav mange Glas — og de gav mange. Gode Venner blev de. Matroserne var halvfulde, da de kom, men Povel blev først helfuld.

Han fik et Kys af Pigen og gav en Flaske Vin . . .

Saa var det Lukketid. Povel fulgtes ud med Matroserne. De krydsede ned over Brostenene paa Havnemolen. Pigen stod oppe i Døren og sang . . .

Povel kravlede ind i Køjen og strakte sig i Halmen.

— Kom du tilkøjs, Povel? spurgte Matroserne derovenfor.

Da de intet Svar fik, sprang den mest ædru ned i Kahytten og forvissede sig om, at Povel var vel i Havn.

Dernæst sørgede de for at lodse sig selv op til deres Skib, en Skonnert, som laa noget borte.

— — Tidligt vækkede Klyverhans sin Makker.

Du blev hule-hejemæ godt tjæret i Avertes!

Det blev jeg sku for den Sags Skyld med.

Povel stak Hovedet ud af Køjen. Ja, Kaffen er færdig, sagde Hans.

Det var ikke det værste. Povel drak Kaffen. Saa tog han sin Pung op — og greb i den. — Han kunde ikke betale Knurhanen. Pintt nej! Der var ikke andet at gøre — end se at faa Garnene paa Krit — og tie med det hjemme.

Povel fortalte Hans, hvordan det altsammen var gaaet til, forsaavidt han kunde huske det.

Faen til Tøser! sagde Hans.

Det var en sød Tøs, hun var fra Svendborg, og hun havde et kunstigt Navn, det kan jeg ikke huske.

Ja og søde Penge til den Svendborgmær. Men det er jo saadan, at hvad Mandfolkene skraver sammen, det skal Kvindfolkene ha. Saadan har det alletider væt.

Ja, ja, svarede Povel. Jeg forvinder nok det, naar der ellers vil blive Fiskeri. Og noget har man da faaet for sine Penge.

Hæ — jeg fik osse noget, sagde Hans — jeg fik Snuden fuld, men gamle Bekendter maatte betale. Saadan skal man lave det for sig. Og det lærer man med Tiden.

De to Makkere fulgtes ad op til Knurhanen og tog Garnene i Fællesskab. Ja, Halvparten kunde betales nu! sagde Hans. Resten om en fjorten Dagstid



— en Maaneds Tid. Manden skulde nok faa sine Penge!

Se, paa hele den Tur traf Povel Røn godt Makkerskab!

En Eftermiddag kom Knurhanen til Øen og gik sin Gang efter Folk, der skyldte ham. Da han kom til Klyverhans, var Døren laaset — og da han kom til Per Røns, var Ane alene hjemme. Hun vidste ikke, hvor Povel var, ikkeheller hvor Per var.

Knurhanen satte sig paa Bænken og biede. Men han lod meget flink og knurrede ikke. Ane bød ham Kaffe, og det fik han.

Imidlertid kom Povel. Han vidste ikke, at der var fremmede og saa noget forbavset ud, da han kom ind. Og han maatte sige, ligesom det var, at betale kunde han ikke — ikke før om et otte Dages Tid.

Nu blev Ane bavset, for hun troede, det var Per, som skyldte for Bundgarn — og at Povel havde betalt.

Povel listede sig ud. Knurhanen knurrede, men blev siddende for at bie Per.

Det var næsten mørkt i Stuen, da Per kom.

Træk mig mine Støvler af — Ane! raabte han i Forstuen.

— Hys Per, der er fremmede inde.

Hvem?

In Mand, som vil hå Pæhj for Bundgårn! Ane kendte ikke Mandens Døbenavn — og han kunde høre hvert Ord, hun sagde.

Saa havde Per faaet sine Støvler af. Han hvislede noget mellem Tænderne og traadte rask ind til Knurhanen.

Det var det Bundgarn. Jo-h, Per kunde betale lidt af paa det. Han trak en Lærredspung med Uldkvaster i Hjørnerne op af Lommen, rystede den ud paa Bordet. Knurhanen fik Sølvskillingerne, han rejste sig og bød høfligt Godnat. Han skulde skynde sig — der var flere Steder endnu at kræve og knurre.

— Drengen skylder osse til Knurhanen! sukkede Ane.

Næ-ej vel?

Jov han gør. Han var herinde, førend du kom, men betale kunde han itte.

Saa sku dog . . . Povel! Povel!!

Drengen er jo gaaet ud, Per.

Han er pintt nok itte langt borte. — Der lød Trin over Loftet. — Ha, ha, gryntede Per.

Povel kom ind i Stuen: Hvad vil I mig?

Du skal betale, hvad du skylder, Dreng.

Ja, naar jeg faar Penge.

Det har du haft, dit Utusk, men du har smidt dem hen til Unytte.

Er det ikke grueligt? Kors Fader dov, sukkede Ane.

— Povel gik ud.

Per lo lunt. Det skal dutte sørge for, Moer . . . lad os heller med glædeligt Sind sætte os ved vor Nadder!

Povel gik ud til Klyverhans. De to lagde Raad sammen ved en Knægt og trøstede sig.

Galt var det stadig gaaet med Povels Penge, siden den Aften i „Sørensens Beværtnings“ fine Stue. Han kom pintt til at tage et Reb i Sejlet . . .

Sent kom Povel hjem, stille klædte han sig af og krøb i Sengen, som stod ligeoverfor de gamles.

Om Morgenen, da Per stod ude ved Gavlen og saa paa Vejret, kom Povel hen til ham.

Du kan vel itte laane mig de Par Skilling, Fåer?

Det forstaar sig, jeg skulde betale Knurhanen to Gange. Nej, det er Løgn, Dreng. Jeg vil itte og jeg kan heller itte.

Du er dog en skurkagtig Æsel, Dreng, for de Sepetikunster, du kan hitte paa. En anden Gang kan du vel blive fra Tøserne?

Tø—serne?

Ja, hvor skulde du ellers ha ødt alle dine Penge?

Povel saa ligegyldigt op efter Skyerne.

Jeg tager Hyre med Galeasen, der ligger her vester ude! Den har sendt Bud ind, om en Mand vilde med.

Du er jo tosset, Dreng! sagde Per.

Men ved Middagstid roede Klyverhans Povel ud til Galeasen „Marie af Malund".

Hjemme gik Ane og græd. Er det dog itte grueligt, Per — hører du?

Per svarede kun: Ja, ja, vor Moer, ja, ja, vor Moer. Han kommer pintt nok til at fortryde det!

Der gik fjorten Dage, og der gik en Maaned, saa vilde Per Røn sejle med „Haabet" til Malund Havn for at hente Tømmer.

Drengen, Povel, havde ikke ladet høre fra sig endnu. Han havde jo aldrig ret godt kunnet skrive, hans Fingre var allerede stive af Kulde og Saltvand. Men et eneste lille Brev, syntes Ane, han kunde dog male op. Og Per mente det samme.

Per og Ane var ikke glade en Dag til Ende for dets Skyld.

— Førend Per drog afsted, var han henne hos Gamle-Pæer at læse de store Aviser. Gamle-Pæer slæbte hele Bunker af store Aviser frem. Galeasen: Maria af Malund stod der ikke om, at den var strandet.

— Saa er der helleritte noget paafærde! trøstede Per Ane, da han kom hjem. Og jeg hører nu nærmere om Fartøjet, naar jeg kommer derover.

Per sejlede med „Haabet“.

— I Malund Havn stod det saaledes til, at de ventede „Marie“ hjem fra Norge om en Ugestid.

Per havde faaet lastet. Nu sad han og Havnefogden nede agter og tog Afsked. Havnefogden holdt meget af Drammen, det gjorde Per jo med. Og her nede agter sad de saa rart enligt og fri for, at Kvindfolkene skulde se, hvormeget det svandt i Flasken.

De spiste Midaftensmad sammen. Per vilde ikke sejle, før det blev Aften. Saa kom der mere Luft, mente han — det mente Havnefogden med.

I „Haabets“ Kahyt var to Køjer langs Siderne og to Bænke langs Køjerne. Agter et lille Madskab. Ved Skottet et lille Bord. Og paa Enden af Bænken i Styrbord stod Kakkelovnen, en gammel Gryde lavet dertil, med Ringe og Dør. Kedlen stod paa Ringene. Kakkelovnen var glødende. Lugen stod aaben. Solen skinnede varmt.

Brød og Smør og røget Sul laa i Køjerne og i Madskabet — hvor der var Plads.

Per og Havnefogden sad med hvert sit Krus, klinkede og røg Tobak.

— Naar nu Drengen kommer, saa siger du, han skrupper hjem, jeg har svært Brug for ham! sagde Per.

Jeg skal sige ham det med dine egne, rene Ord, Per Røn. — Havnefogden var bleven lidt højtidelig paa det sidste.

Og om han aldrig ejer en rød Øre, saa gaar han fra Skibet — jeg har svært Brug for ham nu. Vi skal drive efter Sild, saa saare Nædet begynder.

Det er be-gri-veligt, Per Røn. Fuld-komment be-gri-veligt! — Du skal se, din Dreng er nok ked af den Sejlads. „Marie"s Skipper han er en halv Faen mod sine Folk. Æden og Drikken de faar ... det er smaat, Per.

— Henad Aften sejlede Per Røn ud af Havnen.

Du skulde ikke ligge og kravle saa yderligt paa Klyverbommen! skraalte Havnefogden. For — for du — kunde plutte i.

Men Per satte Klyveren, tændte Piben og tog Rorpinden.

Naar Per paa Vagten røg isteden for at skraa, var han ikke hverdagsstemt.

Nydeligt Vejr. Smuk Brise. — Per nynnede sin gamle Vise, den de slog Pæle efter.

— Han sejlede hele Natten. Da det begyndte at lysne af Dagen omme i Nordost, bandede han saa smaat over, at Drengen ikke var med og kunde løse ham af ved Roret.

I Gryet strøg Kulde over Havet. Per bandt sit store Udenomsklæde to Gange rundt — huggede sig en Stivert og drog Øjenbrynene saa højt op, han kunde.

Den sidste Stjærne gik bort, Skyerne flimrede og disede i Sol. Havet, som gik tungt i Mulmet, var nu kækt og lysvaagent.

Der kom mere Luft, „Haabet" krængede. — —

Men saa stod „Haabet“ fast. — Sej, for Saten! Per Røn blev lysvaagen. Han saa sig om. Det var paa Næsset, han stod fast. Nær hjemme.

Vandet skvulpede op i Lasten — det drev ind baade forfra og bagfra. Per saa i et Øjekast den hele Skade.

Der var itte noget at gøre!

Men han kunde vade i Land. Drivvaad til Armhulerne kom han ind — løb op til det nærmeste Hus og fik prajet Manden.

De gik ned til „Haabet“. Solen stod op og skinnede hen over „Haabet“. Paa en Jolle fragtede de Lasten i Land. Per sled og asede. Vred var han — thi han vidste den Skam, alle Mennesker — alle dem ude paa Øen — vilde regne ham dette for: At sejle om Natten og sove.

Per kylede Brændestykkerne omkring i Vraget og slængte dem til Manden, som stod i Jollen.

Ved Middagstid havde de Lasten i Land. Per fik Mad hos sin Hjælper, som ogsaa lovede ham at holde Øje med „Haabet“. Manden var skikkelig og flink.

Per Røn bød Farvel og gik.

Han gik ned til „Haabet“. For at se, hvordan den laa. Da var han ikke vred, men sorrigfuld. Det var at mærke, man havde møstet sin Baad.

Der laa „Haabet“ — til at sælges som Brænde og gaa gennem Skorstenene. Per kunde ikke lade den lave efter dette, han havde ikke Raad — og det kunde ikke betale sig: et gammelt Fartøj, halvraaddent og kølsprængt, han kunde næsten faa et nyt for Pengene, det vilde koste — bedre Sejler, større kanske. Men aldrig en, han kendte som „Haabet“. „Haabet“ havde Per levet sammen med i mange Aar — den havde ikke

et Lune, uden han kendte det og vidste, hvornaar og hvordan det kom.

Per Røn og „Haabet“, de havde taget saa mangen Tørn tilsammen. Og nu aldrig mer. Det skulde nu saadan være! Men havde man ladet være at drikke med den Havnefoged, saa var det pintt blevet til Løgn!

Per stod lidt og gumlede en Skraa itu. Saa tørrede han det vaade i Øjnene ud over hele Ansigtet. Det var, som han bad til Vorherre noget, han ikke selv vidste . . .

Saa vendte han sig pludselig og gik indad mod Næsbyen for derfra at blive færget over til sin egen Ø.

Nogle Dage efter sattes Povel i Land paa Øen. Galeasen „Marie“ sejlede videre — ad Malund til.

Povel gik langsomt over Agrene i Retning af sit Hjem. At følge Stien var Omvej. Men det skulde heller ikke se ud, som han hastede og længtes efter Moer.

Povel Røn var hjærtensglad over at se Øen igen. Han havde jo længtes — og mer mod Øen end mod Øens Folk.

En glædestærk Alvor, han ikke kendte før, kom af, at der var stor Højtid over Øen. — Og Fest, som naar Bavnen lyste over Havet St. Hans Aften.

— Han mindedes en Nat, hvor han stod Vagt, og det Ønske kom i ham: Vilde en Skypumpe stryge herover og tage mig med sig hjem. Da var der ikke meget Mod hos Povel Røn. Men han var nødt til at blive, hvor han var, og det trøstede ham! Aldrig havde Povel knyet under den strænge Rejse.

Og nu, han var hjemme, havde han Mod for ti.

Der laa Hanses Hus ved Klyverkæret — ganske ligesom da Povel rejste. Han vilde ind at se til Hans.

Den gamle stod udenfor og løb hen imod ham:

— Velkommen til Øen, Povel!

— Tak for det, Makker!

De gik indenfor.

Hans skænkede i de smaa, runde Glas.

Skaal! — Skaal igen!

Naa, du vil dog se herud til Øen.

Ja-h, og I har det vel ved det gamle.

Hans nikkede: Saadan ved det gamle.

Du fik dig saa en ny Makker, Hans?

Nej — nej, det gjorde jeg itte. Men jeg har haft at bestille med at bøde Sildegarn. — Var det en god Skipper, Povel?

Ja, saadan tilsidst. Han satte mig i Land her, for jeg kunde spare Rejsepengene.

De er itte alle lige gode, sagde Hans med Overbevisning. Og nu vil du saa itte sejle mer?

Nej, den gamle kan daarligt undvære mig i Bæltstiden.

Det kan han nok, Povel. For han har ingen Baad.

Povel foer op: Har han solgt ham?

Han sejlede ham istykker oppe paa Revet, da han kom fra Malund med Tømmer og Brænde. Det var i Tirsdes. — Ja, nu brænder de „Haabet“ med, gør de!

— Det var dog skændigt!

Povel sagde Farvel og gik hjemad. Men hvad Fornøjelse var der ved det nu: „Haabet“ forlist. Der var itte noget at gøre! — Han havde været fuld, den gamle, da han løb paa Grund, ellers løber den Karl itte paa Grund . . .



Povel løftede Klinken paa den blaa Stuedør og traadte ind. Godav, Moer! sagde han og gav hende Haanden.

Jøss Kriste Kors, Goda-av, min Dreng. Dedd var rejtnok godt, at du kom! — Hvordan har du nu hat det? — Du er vel sulten, min Dreng?

Ja, lad mig kuns faa en Stumpe, Moer.

Jeg kan da varme Meddesmaden til dig. — Nu skal Fåer op, men jeg vil dog sætte Gryden øver føst . . .

Ane gik ud i Stegerset og smaasnakkede. Povel hørte Faderen skramle med Træskoene ved Sengen i Kammerset. Per kom i hvide, uldne Underbukser, blaa Skjorte og Træsko.

Godaw, min Dreng. Han gned Øjnene.

Godav, Fåer. Povel kunde ikke være vred paa den gamle. De rakte hinanden Haand.

Han vilde nok lade dig rejse.

Ja, han satte mig i Land her.

Men saa var det vel smaat med Kosten?

Til Tider var det pintt smaat.

Du har dog ellers itte skæmmet dig. — Synes du, Moer, at han har skæmmet sig?

Ane satte et stort Fad Kaal paa Bordet. Hun saa længe paa Povel — hendes Øjne var blanke.

Ligestraks synes jeg det itte — men nu synes jeg det!

— Se nu og faa dig nogen Mad, Dreng! sagde Per.

— Da Povel havde spist sig mæt, sagde han:

Klyverhans fortalte, du har sejlet „Haabet“ paa Grund.

Ja, saadan gaar det, naar man ingen Hjælp har. Du ved nok, jeg kan itte ret vel døje at vaage. Det

er pintt itte længer som i Fortiden — da var der ingenting, som bed paa Per Røn.

Povel saa godt, at hans Fader blev gammel. Der var ikke nær den Rejsning i ham som før.

— Jeg har osse tænkt, det er det bedste at blive hjemme nu! sagde Povel. Saa er man sin egen Mand.

— Det er pintt lige det, jeg siger, min Dreng! Bedre første Mand paa en Jolle end anden Mand paa en Jagt!

Henad Aften gik Povel udenfor Huset og saa efter, om der kom nogle unge fra Stranden. Han vilde ikke gærne træffe dem i Flok — der var ligesom falden Skam over Hjemmet, siden Faderen sejlede galt med „Haabet". Men høre af en enkelt, hvordan Tiden var gaaet paa Øen. Blot faa lidt af den Tid tilbage, han havde været borte fra.

Povel stillede sig ved Gavlen og saa paa Stærkassen, som han for flere Aar siden havde slaaet op. Han stod og fik Lyst til at se, om der var noget i den. — Da han havde vendt sig for at gaa ind og hente Stigen, øjnede han en ung Pige, som kom fra Byen. Hun havde hvidt Hovedklæde og hvidt Forklæde. Det var Rasmus Mortentens Birte.

Povel blev staaende. Han tog sig en tør Flynder fra Gavlen, hvor de hængte paa Snore, to og to bundet sammen ved Halen. Han prøvede om Rygbenet lod sig knække, saa var den ret tør. Dernæst tog han sin Kniv og flaaede sindigt Skindet af Flynderen, skar et Stykke af Kødet og spiste det.

Tørre Flyndere er paa Øen, hvad Frugt er andetsteds.



— — Naa, du er nok kommet til Øen igen, Povel, sagde Birte.

Ja, det er jeg. Hvor har du ellers bestemmet dig hen?

Jeg skal ind og snakke med din Moer, hun er vel hjemme?

Jo-o. Vil du itte smage en tør Flynder?

Nej helles Tak, jeg har lige faaet Mad.

Derfor kan du nok æde en tør Flynder. De er gode nu.

Lad det være til en anden Gang. Hvordan har du helles haft det? Du har jo skæmmet dig. Har I været langt borte?

Vi har været paa mange forskellige Pladser baade i Danmark og Norge.

Saa har du vel noget med hjem til din Moer?

Nej. — Men jeg fortryder det pintt, at jeg itte tog noget med hjem.

Det er osse morsomt med disse Erindringsgaver.

Du kunde kanske nok liet at ha haft en?

Ja, det kunde jeg nok.

Det skal jeg huske en anden Gang.

Nej, du skal slet itte smide dine Penge ud til den Slavs.

Aa, vi Sømænd er itte bange for at bruge Penge!

Birte stod fravendt og lyttede til en Harmonika. Povel var ikke sikker paa, hun havde hørt, hvad han sagde.

Han spiller godt! sagde Birte.

Er det Just?

Ja, han har faaet ny Harmonika, og den lyder dog saa nydeligt.

Aa-aa?

Jeg holder myrderlig meget af Musik.

Du kan osse godt li at danse.

I-ja, skulde vi blot ha Dans i Aften . . . men hvorfor ser du saa gnaven ud, Povel? Er noget gaaet dig imod? Jeg har da itte fornærmet dig?

Nej, det har du aldrig gjort, Birte. — Men der er osse nok andet til at gøre en gal i Hovedet.

Hvad er det saa?

Det ene med det andet. Nu det med Baaden.

Ja, hvad er det at sørge over. En gammel, raadden Baad.

Jeg faar vel ingen bedre.

— — Det var det, jeg tænkte paa, Povel, at lade dig vide, at Faer mangler en Mand — Dreng har han. Og du kommer magelig med, naar blot du snakker med ham om det.

Tak for det, Birte! sagde Povel og mødte hendes Øjekast. Der var Hede i hans troskyldige Blik og en sejrrig Glæde i hendes.

Itte at takke for! Birte skyndte sig ind til Ane Per Røns.

Skændigt skamligt, at Povel ikke havde en lille Erindringsgave til Birte.

Rasmus Mortensen eller Mortens Rasmus, som de ældre kaldte ham, skønt han var en Mand paa de Halvthundrede — mentes at være Øens mest velstaaende Fisker. Han havde Oventaget, sagde Folk. Ingen Gæld hos Knurhanen, Raad til at koste nyt, naar det trængtes, derfor kunde kan ogsaa tit ha „Mestertaget“.

— Det var ikke underligt, at Povel syntes om Birte. Rasmus havde rigtignok flere Børn — og der blev ikke meget til hvert, naar der skulde deles, men Povel kunde jo ikke gøre Regning paa stort fra sit — og glad maatte han være, om saadan en Pige bød sig til: Folk havde travlt med Povel og Birte!

Povel gik i Bælt med Rasmus Mortensen, og Silden gav godt det Aar.

Povel var ivrig til Fiskeriet. Enten der var Vind eller ej, ud vilde han. Blæste det en Røgstorm, blev han dog nødigt hjemme. Men Rasmus var Skipper, og han forhastede sig ikke — og han havde, som hver Mand vidste — altid modsat Mening af de andre. Han gik ikke ud, fordi Povel lystede.

Saa skændtes de. Men Rasmus holdt alligevel paa, at bedre Mand end Povel havde han ikke haft ombord i sin Baad „Dorte". Og han holdt paa, at et hastigt Ord, sagt ved Stranden, skulde være glemt hjemme — og et hastigt Ord hjemme skulde være glemt ved Stranden.

Povel havde faaet et sært Mod paa at tjene Penge: Hænge i, der var ikke andet at gøre!

Blandt Aarets Fisketider yndede han Sildefiskeriet i Senhøst.

Drage ud om Eftermiddagen og naa Fiskestedet før Natten. Give Garnene, lægge Masten, sætte Lanternen.

Saa mørknede det mer og mer over Havet. De sorteste Nætter var de gunstigste. Men rundt i Synsranden lyste Hundreder af Lanterner fra de drivende Baade — og i Bølgerne lyste „Sildeglimt", „Glovand" som Ildstrømme.

En saadan Senhøstnat er Havet sært løndomsfuldt og underligt at se. Men det ængster aldrig den Fisker, som staar ene paa Vagt. Derimod gik han i disse Timer nødigt op paa Bondens Stænge og hentede en Favnfuld Hø.

— I Morgenstunden skal Garnene op. Bedstemanden haler, Skipperen „tager Bus“, Drengen „skyder Rebene“ og dynger Garnet i en Bunke.

Masten rejses. Sejlene hejses. Fiskerne sejler hjem — og tæller Fangsten op — eller til Staden, dersom Fangsten er for stor til at sælge hjemme.

Det var Fest for Povel at løbe ind i fremmed Havn med halvthundrede — hundrede — halvandethundrede — Ole i Lasten.

I Flok gaar en tre, fire Baades Mandskab op til Enken, som har et lille Spisehus for Søfolk. Og der faar de Steg. Steg det er Helligdagskost — Sild er gammel Sædvanes Ret. Sild, saltet, harsk, ristet over Gløder hver Morgen til Davre hele Vinteren igennem — bart Brød til (dygtig med Drikke hele Dagen efter). Den Ret glemmer Øboen ikke, hvor i Verden han kommer hen. Sortbrændt og salt smager den af Øen . . . han længes efter den!

— — Povel Røn gik i Bælt til Nattefrosten kom. Da satte de Baaden paa Land — og efter gammel Skik fulgte saa Baadgildes.

Rasmus Mortensen bad den halve Snes Mand, som havde hjulpet, med hjem. De gik sammen derindad. Povel trillede Sejlgrejerne paa en Bør, Rasmus kom med Kahytstøjet paa en anden.

Nu naaede vi saalangt! sagde Rasmus og traadte først ind ad sin Stuedør. Flokken fyldte Stuen. Gamle

Pæer var med, skøndt han ikke havde hjulpet, men for Familieskabets Skyld. Han sad ved Bordenden — de andre tog Sæde paa Bænk og Stole langs Bordet.

Povel var løbet hjem en Vend, men skulde straks komme, forklarede han Birte.

Dorte Rasmus og Birte stillede Kopper paa Bordet. Mandskabet skulde ha „Knægt“.

— Vi faar en Brænder af Nordlig! begyndte Gamle-Pæer.

Hun sætter op med Ris derøverad, sagde Rasmus.

Jeg saa et Ølle*) paa Himlen i Gaar! sagde Gamle-Pæer.

Jeg mener Vinteren kommer tidlig og bliver haard, sagde Klyverhans. Jeg har det paa min Fornemmelse.

Det kan blive til, hvad det skal, sluttede Gamle-Pæer. Den Vinter, at Rasmus kom til Verden, havde vi Havlæg i November — og efter Jul frøs det itte mer!

Saa klinkede de og drak.

— Birte hørte i det samme Lyd af Dørklinken, hun gik ud i Forstuen — der stod Povel med en lille Pakke under Armen.

Han tog Vejret saa dybt og rakte Pakken frem med begge Hænder: Jeg har en lille Erindringsgave til dig, Birte.

Hun tog den og smilede: Jeg siger manne Tak. Hvad mon det helles er?

Det er en af disse her . . . disse her Blomstervaser af Postelin med Guld og Roser paa.

— — Nej, hvor den dog er pænn, det er en

---

*) Skydannelse.

Og den yngste udaf dem alle,
han steg op paa Bjærgets Top —
og saa tog han en Ring af sin Finger,
satte den paa Jomfruens Haand.
Singhopfaldera! — Singhopfaldera!
satte den paa Jomfruens Haand."

Lang er Visen — og bedrøvelig. Saa slutter den:

„Den Sømand gik ind paa sit Kammers,
lukked Døren i Laas efter sig.
Og saa drog han da ud sit guldblinkende Sværd —
og det stak han i Livet paa sig.
Singhopfaldera! — Singhopfaldera!
og det stak han i Livet paa sig!"

„Singhopfaldera" sang de alle med. Selv Gamle-Pæer brummede det. Der blev sunget to Viser til. Den: „En Vise jeg nu synge vil om alt min Skæbne stor. Der er saa mange Sorger til paa denne Verdens Jord!"

Og den om „Soldaten som af Skinsyge stak sin Kjæreste ihjæl, Aar 1811". „En sørgelig Vise jeg haver her opsat, alt om en liden Pige og saa en smuk Soldat".

Det var nu Tid at komme hjem. — Dorte sad i Lænestolen ved Kakkelovnen og tørrede Øjnene. — Der var ikke mere Kaffe paa Kanden. — —

— — Povel og Birte blev de sidste ude i Forstuen.

Skal jeg itte ha et eneste Kys for denne hersens . . . Blomstervaser, Birte?

De stod med hinanden i Haanden.

Godnat, sagde Birte.

En eneste lille Kende Kys?

Men Birte havde en ubestemt Angst for Mandfolk i Mørke. Hun skubbede til Stuedøren. Den gik op.

Povel foer ud.

Paa Stenbroen standsede han: Go-nat, Birte!

Saa gik han hjemad. — Der er pintt it andet at gøre — i Averten!

Men Birte stod i Døren og kiggede ud i Mørket.

Kærestefolk.

I Julen lejede de unge e̓n Gaards Øverstestue. De vilde danse.

Just blèv tilsagt at komme med Fiolinen. Der var ingen andre end Frans og han, som forstod at haandtere den.

Saa mødte de allesammen. Pigerne gik ind i Kammerset og trak Skoene paa. Karlene begyndte med en Dram inde ved Bordet i Stuen. Manden selv skænkede og skaalede.

Just stemte Fiolinen og gned Harpiks paa Buen. Dernæst spillede han op med den allernyeste Runddans. De unge skyndte sig fra Kammerset og Stuen gennem Mellemstuen op i Øverstestuen.

Der var Halvmørke. Lysene, som sad i Træklodser paa de hvidkalkede Vægge, skinnede svagt og blaffrede i Trækvinden. Øverstestuen var ikke stor, skønt tre, fire Skabe og en Kiste blev flyttet ud før Dansen. Langs Væggene var lagt Brædder over tomme Ankere. Der hvilte man sig i de korte Stunder, Fiolinen tav.

Just sad i en Krog og spillede, men det kunde

knapt høres, naar Gulvet var fuldt, og Karlene traadte Takten med Tramp, saa det rungede i Loftet. Just forstod ellers nok at „rive i“, saa det kunde lyde, hed det. Der var ikke mange, som forstod det bedre.

Snart aabnede man Vinduerne i Øverstestuen. Og Drengene stimlede sammen udenfor. Det var jo ikke for Drenge at komme ind, men Musikken skulde de ha alligevel. Støv og Damp fløj ud til dem i store Skyer. De, som ikke raabte og sloges, sang Dansestykkerne efter Fiolinen.

Ved Døren til Mellemstuen stod nogle ældre og saa paa de dansende. Mange besøgte den gæstfri Gaard i Nat — og der var Dramme og Kaffe til alle — undtagen til Drengene, som stod udenfor og ventede paa at blive voksne.

Spillemanden blev ikke glemt, hverken med Øl eller Brændevin.

Ved Døren til Mellemstuen staar Klyverhans med det daarlige Ben op til Dørstolpen. Danse med det Ben kan Hans jo ikke, men høre paa Musikken det kan han — saadan at han glemmer alle gode Dramme og Kaffeknægte.

Tier Fiolinen for længe, siger han: Lad vos saa faa en Vise, det er ligemeget, hvad for en vi faar . . .

I Mellemstuen staar en Omhængsseng, et Bord med Glas og Kopper samt nogle Stole.

Herinde sidder de, som er trætte af Dansen.

Ved Midnatstid sad Rasmus Mortensens Birte her paa Sengefjælen og tørrede sig med sit Lommeklæde.

Hæ — Birtt, du kan iligevel itte døje „Pigernes Fornøjelse“, siger Klyverhans.

— Det er osse noget farligt Snurreri, men Kar-

lene vil jo ha den! — — Hvorfor danser du dog itte, Povel?

Han stod ved Dørstolpen og røg Tobak.

Jeg har da danset mange Stykker!

Birte tav lidt og tørrede sig med Lommeklædet. — — Skal vi ta denne hersens tilsammen, Povel?

Han fik et lyst, undseeligt Smil over Øjnene. Han rettede Ryggen og tog Birtes Haand. De gik ind i Øverstestuen. Klyverhans nikkede og saa efter dem, mens de snurrede rundt — i vældig Fart.

En Timestid dansede Povel nu med Birte, saa tit han kunde komme til det. Der var mange, som havde Lyst til at danse med Birte — det syntes dog næsten, som hun foretrak Povel.

Just sad, graa af Støv, i sin Krog og spillede. Hans Øjne fulgte Povel og Birte. Da Povel kom til ham med Flasken, sagde Just: Nu faar I „Sværmen“, og ovenpaa „Hertugens Hopsa“ — saa skal du nok være Hertug, naar den er forbi.

Povel smilte og sprang hen til Birte. Justs Bue foer over Strengene. Povel bød Birte op.

— „Sværmen“ er et Turestykke, hvori deltager fire Par — en ægte gammel Dans.

Første Tur danser Flokken rundt i Kreds. Melodien er jagende-stundesløs, udtrykker det Øboerne kalder „vimmelvandt“. Næste Tur er den mere rolig — følger et Maal, Dansen er nu Kæde.

Saa finder de hinanden i en glad Hopsa — som slaar over i sidste Tur til en øm, indsmigrende Melodi. Ikke Hopsa, ikke Vals: Parret griber tæt om hinanden og drejer med trippende Trin først ret om, dernæst avet om.

Først Tur begynder igen, men danses nu som

„Mølle“. Det er denne Tur, som giver Dansen Navn: Sværmen.

I Sværmen øjner Karlen sin Pige — i Kæden følger han hende, i Hopsaen kendes de. Sidste Tur, hvor Fiolinen lyder lavt, fortæller om Elskov mellem de to.

Men „Sværmen“ er næsten ligesaa slem til at give Varme som „Pigernes Fornøjelse“. Og saa var Just endda skændig nok til pludselig at slaa over i „Hertugens Hopsa“.

Birte fulgte lidt uvillig med, hun kunde ikke slippe ud af Povels Arme.

„Hertugens Hopsa“ er en ejendommelig skælmsk Dans. Den er et Slags Runddans. Først en hurtig Hopsa — dernæst Haandklap mod Benene, i Hænderne og mod Meddanserens Hænder. Hurtig Takt og drøje Slag hører til.

Birte prøvede at slaa Blikket ned, men det varede ikke længe, før hun saa paa Povel — vredt, han slog altfor rasende til . . . men nu lod hun sine Hænder falde ligesaa kraftigt mod hans. — — Han holdt hende tæt ind til sig — snurrede rundt i Hopsa, hun laa sikkert i hans Arm.

Igen tørnede deres Hænder mod hinanden. Deres Blikke laa fast . . .

Just spillede ikke mer. Povel blev standset i sin Hopsa, fordi de andre stod ham ivejen. Saa satte han sig hurtig paa Bænken med Birte paa Skødet.

De vidste nu, at de var Kærester!

— Povel gik hen og bød en anden Pige op til Dans. Der kom en Karl og snakkede med Birte — de dansede ud.

Da Povel havde snurret et Par Stykker til, gik

han ned i Stuen. — Birte gik ind i Mellemstuen. Lidt efter gik Povel ud paa Gaardspladsen — og lidt efter kom Birte ud i Forstuen. Saa traf de sammen henne i den mørke Port, hvor der stod en stor Arbejdsvogn.

— Povel kyssede Birte og spurgte, om hun nu ogsaa gjorde dygtig meget ud af ham. Hun kyssede ham igen — mange Gange, men svarede ikke.

Der kunde jo være en Lurer. Alverden gik paa Lur efter Kærestefolk — og saadan en skal ikke ha noget at løbe med. Povel forstod, hvad Birte mente.

Hun gik snart ind igen. Ingen maatte mærke, at hun havde været ude for at kærestes. Povel gik en Vending om paa Gaden.

Siden dansede de ikke meget med hinanden. Men ud paa Natten, da Pigerne tog Madkurvene frem, saa Povel sit Snit til at sætte sig hos Birte.

Der var Latter og Spøg under Maaltidet. Man byttede Mad og sagde Morsomheder. Et Ølkrus og en Klukflaske gik rundt.

— Hastigt Madkurvene ind i Kammerset til Tørklæderne og de blanke Træsko. Der er Kræfter til at tage fat paany. Spillemanden sidder i sin Krog.

Før den Tid, Pigerne skulde hjem at malke, holdt Dansen ikke op. Men saa var man jo nødt til det.

Povel og Birte var blandt de første, som gik — og kom dog bagefter.

Det var Tøvejr, Regndrys, daarligt Føre, mørkt endnu. Birte bar sine Sko i Madkurven, og Povel smøgede Kraven op.

Idet de gik forbi Møddingen, som laa i en Pøl, hørte han Lyden af en, der klagede sig.

Der er nogen fuldet i, Birte! sagde han og slap

hendes Arm. Han tog et Sædebræt af en Vogn, smed det i Pølen, traadte ud.

— — Det er Klyverhans — han er nok bleven vildfarendes! hviskede Povel og trak den gamle op.

Hans rystede af Kulde og kunde ikke staa oprejst.

Du har pintt faaet for mange Dramme, min gamle Dreng! sagde Povel. Det kan itte nytte, du prøver paa at staa. Bentøjet er skidt til Hverdags — og meget vovere nu.

— — Jeg har hule-hejemæ væt med i 48—49—50! snøftede Klyverhans.

Birte lo stille. Povel trak sin Trøje af og rakte Birte den.

Smid du ham ind i Laden! hviskede hun.

— Nej — bi blot et Øjeblik. Jeg skal straks være her. Gaa om bag Gærdet og sid stille.

(Hans er dog en gammel Mand.)

Povel tog Klyverhans paa sin Ryg og gik hurtig gennem Haven ud mod den gamles Hus.

Birte sad bag Gærdet under de høje Berberisbuske og biede. Larmen fra Ungdommen døde hen. — Hun kunde skimte Lys fra Lygten gennem Staldvinduet i Gildesgaarden, det sad hun og stirrede paa, til Povel kom. Birte var ikke fri for at være bange.

— Nu er han i Senge! sagde Povel. — Fryser du, Birte?

Nej, itte større, svarede hun og rakte ham Trøjen. Han trak den paa og lagde Armen om hendes Liv. De kyssedes engang. —

Og saa fulgte Povel Røn sin Kæreste hjem.

Det skulde nu holdes hemmeligt, at Povel og Birte var Kærester. Just vidste det — han tav, for han var Povels gode Ven.

Men Povel og Birte kunde sjældent træffes — ihvertfald kun lige et Smut i Helligdagene.

— Vinteren blev stræng — som sagt var ved Rasmus Mortensens Baadsgildes. Povel Røn sad hjemme i Stuen, bandt Garn og bødede Garn og hivede efter Vejret, fordi han ikke kunde komme paa Stranden.

Det var en trist Tid. Penge var der ikke at tjene. Naar der endda vilde komme Havlæg, saa man kunde gaa ud og stange Aal.

Povel begyndte at gaa med Just paa Andejagt ved Stranden. Men det morede ikke Povel at krybe om paa de snefyldte Tangbunker — eller ligge ganske stille og bie paa Ænder i en Kuld, saa Huden revner ved det. Ikkeheller holdt han af at vove Livet, naar de skulde ud paa den tynde Is og hente saaret eller dødt Vildt. — Nej, saa hellere med Pres paa Skøderne, til Vandet stod ind over Lugkarmen.

Og Just blev alene.

— En Søndag Eftermiddag traf Povel Birte paa Gaden, han fulgte med hende et Stykke.

Det er dog osse kedsommeligt, at vi ingen Steder kan mødes! sagde han.

Ja, det er farlig kedeligt.

Du kommer aldrig til vort nu, Birte.

Nej, det er nok itte raadeligt, at jeg render der!

— — Hvad skal vi finde paa? sagde Povel tungsindig.

— — Du kunde kanske se op til Niels Mortensens Karl. Han er Kærest med min Søster Karen,

som tjener der. Naar nu du kom op til ham — for jeg ser jo ind til Karen engang imellem!

Det var itte galt regnet ud! svarede Povel lettet. Saa, de to er Kærester?

Ja, men det er hemmeligt — og det er først fornylig blevet.

Jeg og Jørgen vi er pintt gode Venner! sagde Povel.

Efter Sysletid, de syslede Klokken halvfem, saa kommer jeg derop, Povel. I Karens Kammer kan de høre os inde fra Stuen, men ude hos Jørgen, der kan vi sidde.

Lad os sige det for bestemt.

Ja, jeg skal nok komme, Povel.

De havde naaet Rasmus Mortensens Hus. Birte stampede Sneen af Træskoene og traadte ind i Forstuen.

Farvel, Povel — saalænge!

De mødtes i Niels Mortensens Karlekammer.

Et langagtigt, smalt Rum i Enden af Staldlængen. Over Døren sad et lidet Vindu med blyindfattede Ruder — der var dog mørkt, naar Døren blev lukket. Langs den kalkede Væg stod Karlens Skab og Drengens Kiste, overfor hængte Piber, Piske, Seletøj.

En bred Seng med umalede Fjæle og bødte Vaar stod bagerst ved den smalle Væg.

Pigerne sad ved Siden af hinanden paa Sengen. Karlene sad yderst. Povel hos Birte og Jørgen hos Karen.

Paa Kisten sad Hyrdedrengen og dinglede med

Benene. Han røg paa en kort Pibe og søgte at fange Glimt af dem derhenne i Sengen.

— Nu skal I tænde Lyset! sagde Birte.

Vi har skutte noget Lys! svarede Jørgen.

Jovist har I. Jeg saa det før — henne paa Væggen. Aa, tænd du det, Peder.

Næ-ej, svarede Drengen lavt.

Jeg har et rødt Ævle i Lommen!

Maa jeg, Jørgen?

Du bliver, hvor du er, Dreng og rører dig ikke afsteden. — Giv hende dov et Kys, Povel, saa lukker hun Munden, mens det staar paa.

Det skal jeg nok selv passe! svarede Povel kort.

I kunde osse gærne tænde det Lys, naar hun nu vil ha det, sagde Karen.

Du er en rejtig Govs, Povel! hviskede Birte. Han havde lagt Armen om hendes Hals og trykket hende ind til sig. Han holdt hende i sin Favn, og hun lagde sin Kind mod hans Skulder.

Jørgen og Karen snakkede dæmpet om en Ko, som skulde kælve.

Gaa ud og se etter den, Dreng! bød Jørgen. — Har du hørt det? Nu lidt villig!

Peder sprang ned fra Kisten og løb ud. — Døren gik op. Den var uden Klinke, og Peder havde ikke kroget udvendig. Der faldt Maanelys ind over Sengen. Povel havde lagt sig op imod Hovedgærdet med Birte i Armen.

Luk Døren, Povel, bad hun.

Han kyssede hende.

Gaa du nu blot hen og luk den Dør, Jørgen! sagde Karen. Det er dog rasendes koldt.

Drengen kommer snart, svarede Jørgen.

Du skal, Povel! hviskede Birte.

Han rejste sig og trak Døren til.

— — Hvordan er det med hende? spurgte Jørgen, da Peder kom.

Hun ligger nør og tygger Drøv, svarede han og krøb op paa Kisten.

Saa lad hende ligge. Kan du stoppe min Pibe, Dreng!

Peder sprang igen ned af Kisten og kom lidt efter hen til Sengen med en stor Træpibe. Jørgen strøg Tændstik og røg.

Han sad med Armen om Karens Liv. Hun sad med Hænderne i Skødet.

De lader, ligesom de sover, hviskede han.

Kanske de osse gør det.

Skal vi gaa en Vending ind til dig, Karen?

Nej, saa hører de det.

— Ingen talte. Det kunde høres, at Køerne tyggede Drøv, og Døren klapprede for Blæsten. — Maanen skød et Blink over det lille Vindu, og Jørgen kom til at se Peder, som sad og sov paa Kisten.

Der er sku Plads for Drengen, naar vi saadan rykker os sammen. Smid Klæderne og kryb i Kassen, Dreng! Det er Tid for Børn og gamle Folk.

Peder vaagnede og begyndte langsomt at klæde sig af. Da han var færdig, løftede Jørgen Dynen: Kom saa! Drengen sprang op i Sengen og krøb ind til Væggen, hvor der var Halmfletning.

Jørgen skød mere af Dynen over til ham: Lig nu itte og frys, Dreng. Lad mig se, du svøber dig godt ind.

— Povel og Birte hviskede. De to andre kunde

ikke forstaa det. Jørgen snakkede lidt med Karen om den Ko, som skulde kælve.

— — Nu kan det vel snart være Sengetid! sagde Karen omsider.

Ja, nu skal vi hjem, svarede Birte lidt efter. Det er koldt.

Kan du itte holde Varme i hende, Povel? spurgte Jørgen.

Povel blev liggende med Birte i Armen.

— — Kan du snart faa rejst dig! sagde hun.

Jørgen og Karen stod paa Gulvet. Birte gav et lille Hvin —: Uh, dit store Bøel!

Hun foer op og hen til Døren. Povel rejste sig og svang Armene over Brystet.

Ja, saa skulde vi velsate hjem.

Jørgen og Karen fulgte dem over Gaarden og slog Slaa for Porten. Da de gik tilbage, skraanede Karen hen mod Stegersdøren.

Det er god Tid for vos endnu, Karen! sagde Jørgen.

Hendes Træsko klapprede paa Stenbroen.

Aa, det kan vel aldrig være saameget fortidlig nu — og saa er det dog gruligt koldt.

Jo-v, koldt — — oven paa Dynen . . .

Næ-ej — du skal ligegodt ha Godnat, Jørgen!

Træskoene klapprede igen.

Hm. Naa. Godnat, Karen!

Hun lukkede Krogen for indvendig paa Stegersdøren. Jørgen traadte sindigt ind i Karlekammeret.

Henad Foraaret fik Rasmus Mortensen at høre om Kæresteri mellem Povel og Birte. Rasmus blev gal

og skyndte sig at faa Birte trukket ind i Kammerset. Derpaa lukkede han Døren og skældte ud, som han plejede, naar hans Tøser fik Kærest.

Birte maatte først være ved, at det var sandt, hvad Folk sagde.

Hun stod ganske stille og hørte paa Faderen. Endelig begyndte hun at græde, hun kunde ikke lade være — og saa vidste hun, at den gamle holdt op.

Rasmus kunde ikke lide at høre paa det.

Men Birte maatte jo græde og sørge, naar hun ikke fik Povel.

Rasmus rendte og lod hende være ene.

Nogle Dage efter, da Snakken igen faldt paa Povel, lod han sig mærke med, at Povel var en dygtig Karl efter sin Alder. — Men Dævlen hurre mig — sluttede Rasmus — om jeg vil vide af Kæresteri mellem saadan et Par Unger. Hm — net Relighed! Førend han har Tjenesten ovre og har Fartøj og Fiskeredskaber, vil jeg ikke høre et Suk om disse her . . . Sepetikunster!

— Birte maatte lade sig nøje. Og hun mente, at de sagtens kunde være Kærester, uden at de gamle skulde høre mer om det.

— Povel kunde ikke træffe Birte mere hos Karen — og hun kom sjældent paa Gaden om Aftenen. Det var tungt for de to!

Tilsidst tænkte Povel, at hun ikke mere havde ham kær.

Og værre blev det, da han en Dag saa, hun stod og fjasede med en Gaardmandssøn hjemme ved sin Faders Dør.

Den Flab vilde kysse hende. Og hun slog fra sig, men ikke nok, han fik Kysset.

Povel stod med Haanden om Kniven nede i Lom-

men og tænkte paa at løsne den store Sømandskniv fra Strikken, den var tøjret til Livremmen med. I detsamme løb han, Møgsprederen — og Birte gik ind i Stuen. Povel vendte om og drev ad Stranden til.

Han tog Haanden fra Kniven og trak Skraatobak frem. Og han huskede et Vers af Visen: Den Sømand er saa lidet æstimeret. „Hvor skal man Troskab hos de Piger finde?“

Han nynnede det — tænkte at det var en Trøst for ham. Hvad nyttede det, de var alle saadan!

Povel var kommen helt ned ved Tangbunkerne. Stranden var øde, ingen sejlende Fartøjer og ingen Folk nogensteds. Saa smed Povel sig i Tangen og lagde Hovedet paa sin Arm.

Vinden susede hen over ham, og det var en daarlig Vind. Bølgerne slog ensformigt ind mellem Strandstenene. Alting var gruligt trist — og værst det, at Birte var utro.

Dersom det ikke blot var Narreri af hende, og hun alligevel holdt mest af Povel og vilde tage ham. Det var ikke saavel, det var sandt. Men Gaardmandssønnen havde jo noget mere at byde ind paa — og han saa godt ud — ja, bedre end Povel.

Ja. — „Hvor skal man Troskab hos de Piger finde?“

Povel prøvede, om han ikke kunde lave en Vise paa den Tone, men det kunde han ikke, han kunde ikke finde nogen Ord, som passede. Og mens han laa og plagede sig med det, faldt han i Døs — og i Slummer.

— — Da Povel vaagnede, havde det begyndt at kvælde. Han satte sig i Tangen og gabede. Hvad var nu det, han havde drømt. Det huskede han ikke

klart. Men det randt ham i Minde, hvorfor han havde ligget her — — og han blev saa bedrøvet, at han lagde sig igen.

Han stirrede op paa Skyerne. Det stod med Ris omme i Sønder — det saa ikke ud til noget godt.

Nej, hvad var vel godt nu?

Drone sig! tænkte han. Der er pintt itte andet at gøre.

Hvad vilde Birte sige — og hvad vilde de gamle sige. Og hvad vilde Folk sige, dersom at han nu alligevel gik hen og druknede sig.

... Han hørte Latter inde fra Byen. Sprang op og saa derindad.

Jo, der kom de unge og skulde lege paa Strandengen. Ikke for aldrig det, vilde Povel træffe dem. Ikke for mange Penge. Men komme hjem uden at møde dem, det var umuligt.

Han laa paa Knæ i Tangen og dukkede sig og var rent raadvild. Da fik han Øje paa et stort, tjæret Hyttefad — det krøb han til og hoppede i — skød Laaget for og vidste, at han nu laa godt gemt.

Gennem Hullerne kunde han med Øjnene følge Legens Gang og se, hvordan Birte bar sig ad. Det var knapt, han kunde faa Vejret for Spænding. Varmt var der i Hyttefadet og tilmed Ørentvister, som kravlede omkring. Povel kiggede ud — og masede imens alle de Ørentvister, han mærkede under sine Hænder.

Karle og Piger flokkedes paa Engen. Karlene stod paa Hovedet og „tog Tag“. Pigerne vilde lege. Saa lagdes der Raad op om, hvad de skulde begynde med.

Lege „Bag om Byen“, raabte en.

Det er der itte noget ved!

Birte sang:

„Skøn Jomfru hun drager det røde Guldbaand,
det binder hun om sin Allerkærestes Haand.
Av, av, søde Pige bind ikke for haardt,
jeg agter sletaldrig at rejse langtbort."

— Vi kan spille Boldt! sagde en Karl.

Lad os danse! kom det fra Pigerne.

Fangedansen? — Ja, Fangedansen!

De tog parvis hinanden i Hænderne, stillede sig op i en Række, slap hinandens Hænder, hvorefter Pigerne stod i een Rad og Karlene i en anden. Og Pigerne sang den gamle Dans.

Første Par begyndte — svingede en Hopsa. Saa foer Pigen fra Karlen — og han skulde fange hende i løbende Dans.

Tra la, tra la, tra la la la la . . .

Gennem Flokken og udenom snoede hun sig — drillende og skælmsk. Da han omsider fangede hende — eller hun forpustet faldt i hans Favn — stillede de sig nederst. Og næste Par begyndte.

Saadan gik Dansen længe.

Birte stod langt fra Gaardmandssønnen. Hun havde Laves, som var med til at slaa Bundgarnspæle, dengang Povel fik det første Kys af Birte.

— — Sent blev de unge enige om at gaa hjem. Endelig drog de ind ad Byen til. Pigerne med hverandre forrest og Karlene i Flok bagefter.

Pigerne sang, og Karlene sang med. De var ligeglade allesammen, hvem der vaagnede ved deres Vise. —

Povel hørte ikke Birtes Stemme, det var underligt.

Visen kendte han:

„Den Sømand er saa lidet æstimeret,
fordi han er udaf saa ringen Stand.
Han surt sit Brød paa Søen maa fortjene
og døje ondt saamangen man—gen Gang!"

Povel forstod ikke, hvad der fejlede Birte, at hun tav. Da saa han gennem Hyttefadets Huller et rødstribet Stykke Skørt. Det var Birtes Kjole. — Ok, Gud, hun sidder pintt her! hviskede han lykkelig.

Et Øjeblik var han ved at springe op, men betænkte sig. Det var dog ingen Nytte til, Birte fik Besked paa, hvor Povel havde været i Aften.

— Nu hørte han en Røst sige: Godavrten, Birte!

Godavrten, Just.

Hvorfor sidder du saa enlig her. Venter du Kæresten.

Ved du noget om, hvor han er, Just?

Jeg har ikke set ham i Dag, svarede Just og hængte Bøssen over Skulderen.

— — Skyder du altid? spurgte Birte.

Jeg har ikke løsnet et Skud siden Middag.

Hvad gaar du saa med Bøsse for?

Hvad jeg gaar med Bøsse for — — ja, der kunde jo komme noget paa Skud — — og saa har Folk ikke ondt af, at man gaar og driver.

Naa saadan!

Vil du med herindad, Birte. Ja, for hernede er han nok ikke — og det kan vel være paa Tiden.

Nej, han er vel ej! svarede Birte skuffet.

Hun fulgte med Just.

Povel biede, til de kunde være inde ved Byen — saa stod han op og listede sig hjem.

Hedt og umageligt havde han haft det. Men han fortrød ikke paa det nu.

Birte havde siddet paa Hyttefadet og biet ham.

Foraaret.

Det vaaredes paa Markerne, men klamme, knugende Taager stod ved Stranden, hvor Maagerne skreg. Det var raakoldt og lige ved Paasketider.

Folk gik hjemme ved Husene og pudsede og hvidtede til Højtiden — og snakkede med hverandre om Bysens Nyt.

I Smedjen og hos Købmanden var der fuldt med Folk.

Hos Frans Fiskemand sad der tre kørende Fiskemænd og spillede Kort. Det var „Sørbymanden“ og „Rottejægeren“ og „Globisten“.

Men Frans lod dem skøtte sig selv, han sad inde i Gamle Børtt Bendtses Stue ligeoverfor Sengen, og Maren Franses stod ved Hovedgærdet med en Skaal Mælk. Børtt laa under en bødt Dyne, hivede efter Vejret og vilde intet drikke.

Inde fra Stuen kunde høres, at „Rottejægeren“ havde tabt i Spillet. Frans gik derind. Da han lidt efter kom tilbage, var alt stille.

De stod og saa paa den gamle.

— Lider du meget, Moer? spurgte Maren.

Børtt sukkede blot.

— Det er sku det! sagde Frans.

Ja, ja, hviskede Børtt.

Frans saa paa Maren. Hun stod og stirrede ned paa Dynevaaret — og hun begyndte med ganske svag Røst:

„Fa-der vur — duu, som er i Him-me-len!“

Frans dukkede Hovedet og foldede Hænderne. Et

Øjeblik var det, som han skulde synke i Knæ — men han drog Vejret dybt, og saa var det ovre.

Gamle Børtt Bendtses smilte. Maren saa det ikke, for hun græd. Frans saa det: alle den gamles Rynker glattedes ud.

... Riget og Magten og Æren i Alevighed-amen! sluttede Maren.

Børtt sukkede — og hun ligesom sank dybt ned i Underdynen.

— Nu har hun udstridt, hviskede Frans.

Ja — aaja. I Jessu Navn!

— — En halv Time efter vidste de det over hele Øen, at Gamle Børtt Bendtses var død. Ja, det var en Almissedød: hun var gammel, og der var ingen Sorg paafærde.

Folk bliver gamle paa Øen og gaar for det meste bort om Foraaret — og der er sjældent nogen Sorg paafærde. —

— Hun var saadan en god Kvinde — og hun gav gærne bort af det lidet, hun havde!

Og en dygtig Kvinde i alle Maader — og en rask Kvinde i sine Velmagtsdage.

— — Ja, Beendt, det Skidt, han maatte ondd lynemæ. love for hende! sagde Gamle-Pæer. Og jeg skal vise Frans, han skal komme til at give hende en hederlig Begravelse.

Se, det mente Folk, Frans vilde gøre uden Gamle-Pæers Prat.

Just kom hjem, og de sagde, at Mormor var død. Han vidste, hun skulde snart dø — hun havde ligget over en Maaned. Døden havde været ventet i al den Tid.

Mormor var køn og hvid. Der var noget helligt ved hende nu, istedenfor det ærværdige, mens hun levede.

Maren havde foldet hendes Hænder og lagt et Par Straa af Sengehalmen paa Kors over hendes Bryst.

Da Just blev ene med Liget, strakte han nysgærrig sin Haand ud og rørte ved dets Pande.

— Der foer en isnende Gysen gennem ham, og han gik straks ind i Stuen. Han havde set, at der ikke var Liv i Mormor — nej, men han havde truffet noget, som ængstede, fordi det var ukendt. Noget levende alligevel!

Just gik atter ind i Mormors Stue og læste Himmelbrevet igennem. Det var længe siden, han havde gjort det.

— Kvinderne, som skulde vaske og klæde Liget, kom. Der var Ane Per Røns og Dorte Rasmuses og et Par flere. Just skyndte sig ud. Han gik til Stranden og satte sig i Skydeprammen. Da han var et Stykke fra Land, lod han sig drive med Strømmen.

— Han saa et Billede for sit Blik.

Det var disse Kvinder, som gik omkring i Kammerset med Klude og Vand. — Mormoer sad nøgen i Sengen. De runkne Lemmer hængte slapt ned. En af Kællingerne holdt paa Hovedet, en anden gned det med en vaad Klud. Paa Kinderne, paa Halsen — Skuldrene og Brystet faldt den klamme Klud. Nu rettede de Armene og Benene, skruppede og gned. Flettede det graa Haar — og tog den hvide Ligsærk, som havde været syet, før Just kom til Verden — trak den over Mormoers Hoved — og lagde hende paa Langhalm, der var bredt over en Dør, som laa paa to Bukke.

Det kaldte de at „klæe Lig“.

Mormoer var meget renere end nogen af de Kællinger. Men alle Benene i hendes Ansigt stod uhyggeligt frem . . .

Ja, man kunde slaa Ruderne ind til de fire Kællinger i Nat — og saa rejse bort — tilsøs i Morgen.

Nu var der ikke noget til Hinder for at tage tilsøs: Mormoer var død og ligklædt, havde Halmkors paa Brystet. — Druknede Just, saa kom han vel til hende — og det kunde hun ikke have imod . . .

Just sad stille og fulgte med Øjnene en Fuldrigger, som stod op Sønder efter. Langtude kunde han se Røgstriben fra en Damper. Og han kunde øjne fjærne, dunkle Kyster. Skovene var saa sorte — og Skyerne saa hvide, Husene saa smaa. Men Skyerne blev til Kyster, naar man længe stirrede paa dem: Dybe, klare Fjorde og Søer — tykke, sorte Skove, hvorover laa et Spindelvævsskær. — Herligt Liv at fare tilsøs. Herligt i Stille at drive langs Kysterne — i Storm at staa udefter og skyde Fart over Bølger, højere end Huse.

. . . Oluf druknede . . . men netop derfor fik Just ikke det Navn . . . Just skulde ikke drukne.

Du er dog en vildgal Rad, ligesom din Fåer, Dreng! sagde Maren Franses.

Det er da itte saa vildgalt, at han vil se sig om i Verden! svarede Frans.

Se sig om i Verden, det er en god Snak. Og saa skal vi vel aldrig se ham mere. Husk dog paa, han er den eneste, vi har igen.

Derfor kan Drengen itte blive hjemme, Moer.

Søen er god for de unge — og Øen er god for de gamle!

Ja, du snakker Frans. Det gør du altid!

Jeg snakker — og jeg siger: Kan Drengen itte længer bere sig paa denne Plads — saa afsted med ham.

Just havde skiftet Bukser og taget ren Bluse paa henne bag Kakkelovnen. Nu traadte han frem — trak Livremmen et Stykke ind, spændte den og lagde Haanden paa sin Moers Skulder.

Jeg skal nok komme igen til denne Plads, Moer!

— — Om Aftenen, da de var i Seng — Frans og Maren i Omhængssengen, Just i Slagbænken — siger Maren:

Du skulde dog høre Gamle-Pæer ad, om han itte hjælper dig med lidt til Rejsen. Det er strængt at staa helt bar.

Han skælder mig blot ud! svarede Just.

Kan gærne være, min Dreng — sagde Frans — men det kan aldrig skade at forhøre sig.

— De sov paa det.

Om Morgenen gik Just hen til Gamle-Pæer. Nødigt vilde han, men de gamle syntes jo, han skulde gøre det. Og saa føjede han dem.

Just var lidt bange for denne Rejse. Han havde altid haft Frygt i sin Ærbødighed for Gamle-Pæer. Som Dreng var Just ofte bleven drillet af ham — naar han saa græd, fik han en Toøre. Det var den gamles Maade at behandle Børn paa. Han led dem godt, men drillede dem altid — og betalte dem for det.

Just troede som Dreng, at Gamle-Pæer havde faret paa de varme Lande. Naar den gamle fortalte, sad Just og ventede paa, at der skulde komme noget om de varme Lande. Og da det aldrig kom, mente Dren-

gen, at Gamle-Pæer ikke agtede sine Tilhørere højt nok til at give dem sine bedste Historier. Saadan kunde det ogsaa godt se ud!

Nu vidste Just, at Gamle-Pæer ikke havde været længere end i Kiel med Korn. Men han kunde knapt faa sig selv til at tro det.

— Og nu ønskede han, at Gamle-Pæer ihvertfald ikke vilde raade ham fra at sejle.

Gamle-Pæer sad i sin Stue, da Just traadte ind.

Sid nør. — Stop Piben! bød han.

Tak, jeg har ingen med.

Det er ondd lynemæ en daarlig Kål, som gaar i Byen og glemmer at tå Pibe med.

Just satte sig nederst paa Bænken og tog sin Hue mellem Hænderne.

Du behøver itte at tå Huen af for mæ!

Just satte sin Hue paa Nakken og fortalte lavmælt, men ret frimodigt, at han vilde tilsøs.

Naa, saa du vil tilsø-es. Hm. Du bier vel til Børtt er i Jorden.

Ja, det gør jeg da.

Vist saa. Det forstaar sig. Ligger ligesaa godt gemt i Stranden som i Landjorden. Ligger kaske bedre i Stranden . . .

Just saa forundret paa Gamle-Pæer. — Knøsen opdagede — uden at det egentlig laa i Ordene — at Gamle-Pæer sad ensom og stred med Dødstanken.

Det er ondd lynemæ ingen Sag at køre til Kirke, naar man kommer med herhjem igen. Men naar de lader In blive deroppe . . . Han nikkede og saa ned i Gulvet.

Ja, I er nok gammel, men I er da rask og vel ved Magt endnu, svarede Just.

Gammel — vel ved Magt! Jeg har itte levet mer end Halvtiden, Dreng. Der er længe igen! Børtt gik væk, før hun var fuldet de firs, som hun var spaaet det af den kloge Kvinde, men jeg skal leve længe endnu.

Men Just forstod ikke, hvorfor den gamle snakkede saameget om det til ham. Ingen fik ellers at høre, hvad Gamle-Pæer tænkte om at dø.

— Hvor vil du henad, Dreng?

Jeg har tænkt, at jeg vil paa Langfart.

Saa-aa. Naa, du har tænkt, at du vil gaa paa Langfart.

Ja, Hyren er større der.

Det kan være meget rejtig det. Hyren er større!

— Og saa kan det være morsomt at se de varme Lande.

Hæ — varme Lande, varme Lande . . . og Fluer og Feber og alt Faens Skidteri!

Der blev Tavshed. Just tænkte, at nu skulde det være . . .

I vil vel itte laane mig lidt til at komme afsted for?

Gamle-Pæer stirrede stivt paa ham, Just syntes, at den gamle rykkede ham saa nær med de graa, stikkende Øjne.

Aajo! svarede Gamle-Pæer endelig og rejste sig. — Du kan vel tie med det?

Jo. Mange Tak! sagde Just.

Du kan komme igen, naar Børtt er i Jorden!

Pæer satte Kæppen forsigtig frem og stavrede hen mod Døren.

Just gik efter ham ud. Den gamle gik sin vante Vej mod Stranden. Han skulde ned til „Den skønne Ø!"

Just bød Farvel, men fik intet Svar.

Børtt Bendtses kom i Jorden — og Frans Fiskemand gjorde et rigtig pænt Begravelsesgilde. Selv Gamle-Pæer havde intet at klage. Og Just tænkte ikke mere over, at Mormoer var død.

Maren græd, da Kistelaaget blev sømmet, og da de tre Skuffer Jord faldt. Frans fortalte intet paa Begravelsesdagen, uden han endte med at rose Børtt. Just mærkede intet — uden det: han længtes efter at komme væk.

Baade Per Røns og Rasmus Mortensens var med til Begravelsen. Birte gik for Borde med Grøden og Klipfisken, som man sædvanlig fik til Gildesmad.

Da Folk havde faaet Mad gik de — som sædvanlig — ud i frisk Luft og pratede sammen.

Povel og Just stillede sig ved Gavlen. De snakkede lidt om Vejret og om Følget. Saa spurgte Povel:

Hvornaar rejser du?

Saasnart jeg kan. Jeg skal sige dig — du behøver ikke at snakke om det: Gamle-Pæer har lovet at hjælpe mig med lidt.

Har du prajet ham om det?

Ja.

Se, det havde jeg pintt itte gjort i dit Sted.

Hvorfor ikke det?

Nej, jeg havde ej!

De gamle synes det jo.

Jeg er tilfreds, hvad de synes!.

Povels Ord lagde sig koldt knugende om Justs Rejseglæde. Han saa modfalden ud, idet han sagde:

Du skal vel itte ud at sejle?

Jo, saa saare vi faar lidt Varme i Vejret, skal jeg ud at trække Aalevaad.

Hvor vil du henad? — Just havde fortalt Povel om sin Rejselyst, Povel havde ikke gjort Gengæld. —

Over ad Bredhuggen til — syv, otte Mil!

Med Jollen?

Ja, jeg er min egen Mand!

— Men jeg vil nu paa Varmen! sagde Just.

Det kan osse være godt.

Kunde du itte ha Lyst til det?

Aa-aa, jeg tænker, vi faar al den Varme, vi behøver og mer til, her paa denne Plads.

— De tav begge. Lidt efter gik de sammen hen til en Flok Mænd, som stod og pratede ved Havegærdet.

Jægeren forstod ikke Fiskeren. Fiskeren ikke Jægeren. — —

Nogle Dage ind i Maj rejste Just hjemmefra. —

Da han bød Farvel, havde Maren Vand i Øjnene og kunde ikke sige stort. Frans befalede ham at bruge baade Øjne og Øren — se at faa noget lært, saa skulde han nok komme frem i Verden. Gamle-Pæer, som var stavret derhen, sagde, at han skulde passe paa Skillingen, ellers blev han aldrig Skipper.

Just havde slet ikke tænkt paa at blive Skipper. Han sagde ingenting. Maren stod og trippede, vilde saa gærne sige et godt Ord, men det var jo det, som altid faldt besværligt lige i Øjeblikket.

— Fragtmanden kom kørende. Skibskisten blev læsset bag paa Vognen. Just satte sig foran. Fragtmanden drak en Malurtbitter, som Frans gav — knaldede med Pisken og kørte. —

Langt ude paa Vejen saa Just de gamle, som stod ved Gavlen og stirrede efter Vognen.

Da huskede han, hvad han havde sagt: „Jeg skal nok komme igen til denne Plads, Moer!“

Men hvor Vejen drejer, tabte han dem afsyne. Og Fragtmanden fortalte, at han vilde bede i Øseby Kro, for en af Bæsterne var brudt i Bringen.

— Da Vognen var borte, tog Maren Frans i Haanden.

Hvorfor har jeg dog faaet saadan en vildgal Mand, Fåer?

Jeg ved itte, svarede Frans. — Din Moer vilde haft en vildgal Mand — og du fik en. Det ligger vist til jer Familie.

De vendte sig for at gaa ind.

Det er jo tungt, at itte vore Børn vil være paa Øen, hviskede Maren.

Men Gud-ske-Lov, at itte det gik mig som min Moer!

Ja, Moer, vi har alligevel meget at takke for: De kan rejse!

Farende Fiskere.

Povel Røn havde faaet lavet sig et Vaad. Nu tjærede han det. Sin Damjolle gjorde han istand. Over Forenden kom et Ruf. Derunder var Rum til Køje og Madvarer. Vandankeret laa under Køjen, Spritkoger paa en lille Hylde. Al Pladsen var nøje optaget. Povel kunde være i sin Kahyt, naar han vilde ligge i Køjen — hvis ikke maatte han da krumsluttes. Men det var

jo Sommerdage. Tiden skulde tilmed bruges godt — der blev ikke Stunder til at døse i Kahytten.

— Det er ingen Nytte til! sagde Per Røn. Han holdt ikke af, at Drengen sejlede saa langt alene med Jolle.

Det er dog itte nøddvendig! sukkede Ane.

Der er pintt itte andet at gøre! svarede Povel.

For han vilde tjene Penge — og ud, hvor der var noget at gøre. Sejle som egen Mand paa eget Fartøj.

Han sagde Farvel til Birte i Niels Mortensens Karlekammer om Aftenen. Ja, Birte var han sikker paa — ellers havde han ikke turdet drage ud. Han gik fra hende og hjem, tog Oljetrøjen og skyndte sig ud paa Jollen, som laa for Anker.

Der skulde nok komme Luft i Dagningen, mente han. Saa krøb han ned i Køjehalmen og dækkede sig med det uldne Tæppe. — Lugen stod aaben, han kunde se Mastetoppen med Vimplen, som Birte havde syet. — Birte havde været bange, fordi han vilde sejle saa langt væk — det var ikke til andet end grine ad, og det havde Povel gjort. Han havde ogsaa hvisket til hende, at „Birte" nemt skulde staa for Søerne. — Der var ingen uden hans Kærest og ham selv, som vidste, at Jollen hed Birte.

Og var der nu blot flinke Folk i det Land, han kom til — og ikke halve Røvere og Faener, saa skulde det nok gaa godt.

— Povel Røn kunde ikke falde i Søvn den Nat. Det skeer jo, at første Nat, man ligger i Baad, bliver Søvnen borte . . .

Povel begyndte at gøre sit Regnestykke om igen over, hvormeget han maatte fiske for at tjene mere,

end han med Rimelighed kunde tjene herhjemme. Der skulde fiskes godt, for Udredet var dyrt — og der gik mere til ved alle Lejligheder end hjemme.

Der skulde baade regnes ud og hænges i — ellers gik det saadan, at Folk sagde: Per Røns Povel er kommen hjem, og han har sat Penge til. — Ja, det kan endda gaa galt, omend man hænger aldrig saameget i. Man skal ha Heldet med sig — bare Heldèt!

Og Povel Røn troede, at Heldet tilhørte ham!

Det faldt han i Søvn paa, men kun en kort Stund. Han sprang op og kiggede.

Ude i Øst tegnede Kysten med Kirker og Skove sig mod en rød Himmel. Vinden suste — en yndig Sydost. Det var Tid at sejle!

Povel lettede Anker og satte Sejl. Rødt Storsejl, broget Fok — hvid, flunkerny Klyver og Topsejl.

— „Birte“ laa med Rælingen i Søen og skød Fart som en Strandmaage. Povel sad tilrors — paa eget Fartøj med Shagpiben tændt. Han frydede sig mangfoldigt over sit Fartøj — og tænkte: Hvordan mon Just nu har det?

— — Lidt over Middag naaede han op til Bredhuggen. Da han smed Anker, prajede han en Fisker, som gik og strøg Rejer.

'Dav Makker! raabte Fiskeren.

Godauu! svarede Povel.

Heldig Rejse?

Jo. Nydelig Vind!

Povel tænkte: Det er flinke Folk her paa denne Plads! Saa hentede han Brød og røget Sul op paa Ruffet, satte sig ved Siden af og begyndte at spise, altimens han spejdede ind mod det fremmede Land.

Da han var mæt, sejlede han ud, kastede Vaaddet og lod Jollen drive med det.

Dernæst sad han stille og biede paa den Stund, han skulde drage det ind.

Det var ikke saa lige til det Vaadfiskeri — for to Vaad kan ligne hinanden paa en Maske, det ene tager Aal, det andet tager kun Tang og alskens Møg fra Bunden. Povel vidste, at den, der laver Vaad og drager med Vaad, maa stole paa Heldet og ikke paa sig selv.

Fordi Povel havde Tro til Heldet, turde han sætte Penge i Vaad.

Saa begyndte han at hive Rebene ind. Han stemmede Knæene mod Rælingen, bøjede sig — hev og halede af al sin Magt . . . de sorte Masker viste sig over Vandfladen.

Først „Armene“ — tilsidst „Kalven“. Povel væltede Vaaddet ind, løste op for det — og Fangsten strømmede ud i Bunden af Jollen.

Han holdt Vejret et Øjeblik. Pustede derpaa stærkt efter Sliddet . . .

En Masse Tangmøg var der — tungt at tage ind og kun for at slænge det ud igen. Han øste det i Søen. Krabber og Kvabber, Ulke og Smaatorsk og alle Havsens underlige Smaafisk: Tangsnarrer, Smørbuttinger, Niøjne — fulgte med. Krabberne vilde klemme og Ulkene stikke, men rap Haand kan tage dem.

Endelig var der kun syv slimede Aal, som vred sig langs Damtragten*). Povel aabnede den og greb

*) Indgang til den Del (Bunden) af Jollen, hvor Fiskene kan gaa som i Hyttefad: Dammen.

den tykkeste Aal mellem Pegefingeren og Langfingeren og klemte til med Tommelen, saa kunde den ikke slippe fra ham. Han holdt den i Vejret og lod den sno sig om hans Haandled.

Naa, naa, du store Dreng!

Han klappede dens Hoved og lod den vride sin slimede Krop om hans Trøjeærme, før han kastede den i Dammen.

En efter en kom de andre seks derned.

Det var et godt „Træk“! syntes Povel.

Han sejlede op igen og gav Vaaddet ud paany.

Dagen efter kom der en Vaadfisker til og næste Dag nok en. Nu var de tre farende Fiskere fra Øen.

Hjemme fangedes der Rødspætter, men det er trist og træls at gaa med Truget og Garnene frem og tilbage, naar Vejret er varmt — og saa giver det højt kun en god Dagleje. Vaaddet kan give mere.

Men der skal hænges i. Naar der er Vind, skal Vaaddet gaa — i Stille kan Manden sove!

De første Dage var der en køn Brise — baade Dag og Nat sejlede Fiskerne derude og gav sig næppe Tid til at stege en Aal. Saa lige med et slaar Vinden om — og nu bliver det hæng-hav-stille. Jollerne vil ikke trække Vaaddene, Mændene kryber til Køjs. Det gør godt at vide, der er Tid til Søvn. Fik de nu sovet et Døgn, lidt Madtid fraregnet, var de friske og kunde tage fat paany.

Der viste sig blot ingen Vind.

De ankrer sammen, Side om Side for Selskabs Skyld. Alle tre ligger de paa Rufferne og kigger efter

Skyer. De tjærede Vaad, som er hængt til Tørring i Masterne, steger i Solbranden — og Prammen, som er med, for at man let kan komme i Land — ligger agterude, men kan ikke engang stramme Fanglinen, den er bundet med.

Povel røg Shagpibe, Jænns røg Stumpibe, Laves tyggede Skraa og spyttede i Vandet og gjorde skæv Mund. — Det var den Laves, som slog Bundgarnspæle for Rasmus Mortensen.

Det er sku skidt! sagde han.

Vi faar pintt nok Vind! haabede Povel.

Ja, Gud give det! sukkede Jænns. Han kaldtes oftest Jænns Ligevel, fordi han aldrig bandede, men naar han blev fristet dertil, sagde „ligevel". Han var den ældste og gift — tillige meget mere gudfrygtig i sin Færd end de andre.

Naar den Smule Vind her mærkes af og til kunde vride sig lidt øster paa, saa kommer det pintt nok, sagde Povel. Vi kan faa en Brænder inden Aften.

Det staar med Torden deromad, sagde Laves og strakte Armen ned i Køjen efter sin Flaske.

Han drak. Tag en Sup! bød han de to andre. Denne her er bedre end vor Moes hjemmebryggede. — Saa blev de enige om, at det var Madtid.

Povel kogte Kartofler, som han tog af en Sæk henne agter. Laves stegte Aal ved Spritkogeren oppe paa sit Ruf. Jænns lavede Meldyppelse — det var han mest forfaren i. Altimens snakkede de.

Jeg længes saa rasendes etter Kage! bemærkede Laves.

Du kan lave Kage for din egen Mund, svarede Jænns. Jeg æder itte det, du rager sammen.

Jeg bager ligesaa god Kage som din Kvinde.

Ok, Gud dov! Nej, nej, lille Laves!

Du skal itte kunde smage Forskel.

Mener du paa din Kage og hans Kvinde? spurgte Povel.

Du kan gærne tage din egen Kvinde med! svarede Laves rapt.

Kvinde, det ved jeg itte, hvad er fornoget.

Povel stillede sin Gryde frem. De tog hver sin Lommekniv og pillede Kartoflerne, som de delte i tre smaa Lerfade.

— Du ved mer end du snakker om, din Rad! svarede Laves og tog Fisken fra Ilden.

Jænns havde faaet Meldyppelse rørt. — Der! sagde han og stillede den ved Fisken. — Det er noget, der smager!

En Stund tav de alle tre. Saa begyndte Laves:

Jeg skal dog se at faa fat i et kønt Stykke Kvindfolk derinde. Man lever lovlig enligt her!

Nej, du kan itte undvære Kvindfolk! svarede Povel.

Jo-v, naar jeg er hjemme, saa kan jeg sku nok, men naar jeg ligger paa Stranden, saa minder det mig alstillens.

Povel lo. Men Jænns svarede alvorligt: Der kan være sandt i det, du siger, Laves!

— Det blev en Dødhede. Fiskerne strakte sig atter paa Rufferne og tændte Piberne. — Der var ikke Brise i Sigte — ikke Tegn til Forandrig.

Omsider gik de tre til Køjs at faa en Middagssøvn. Tiden skulde dog nyttes!

Fredag kommer med Stille og Lørdag ligesaa. De farende Fiskere levede paa Tæreskillinger — og det

er ikke godt. Laves og Povel gik endda tit i Land og fornøjede sig, som de kunde.

Der laa en Kro ved Stranden, og der var liden Søgning til det Sted. De farende Fiskere blev altid saare vel modtaget.

Kromanden var en gammel, fordrukken Stodder ved Navn Klavs, men hans Kvinde var ung og køn. Hun havde tjent paa Øen, før hun fik ham. Og hun hed Katrine og var ligegammel med Laves.

Jænns gik ikke i Land, han var jo gift og havde ikke Raad til at øde Penge paa Kroen. Han sad i Jollen og kedede sig — tog en Dram i al Ordentlighed og læste mellemstunder lidt i et lille Lucasevangelium, han havde med sig.

Laves og Povel syntes, at der var svært mange flinke Folk paa dette Strøg.

Naar de to bare kunde finde sig i at blive ude hos Jænns, vilde han saagærne synge for dem.

Laves havde Harmonika med og kunde spille. Povel og Jænns kunde synge. Povel sang bedst men Jænns sang flest Viser.

— Lørdag Aften kom der en halv Snes Piger fra en Herregaard deroppe ned til Stranden at bade. Det var blikstille — over Land stod Taagen, Himlen var dunkel — ligesom dugvaad. En Lanterne skinnede svagt ude paa det vildsomme Hav.

Laves og Povel klappede i Hænderne og sang. Pigerne dansede dertil, saa Vandet sprøjtede over dem. De lo og hvinede.

Laves og Povel prøvede at tælle hvormange — men det var umuligt, de Tøser foer om mellem hverandre som Rejer i en Ruse. De sang ogsaa. De

hvide Lemmer skinnede og brød op af Vandets Mørke som Skumsø i en Storm.

De to unge Fiskere havde rejst sig og stod ved Rælingen for at se Skuespillet.

Jænns sad stille paa Toften og fulgte med Øjnene de badende Piger.

En efter anden sprang nu op paa Strandbredden og tog Klæderne paa.

— Jeg vil derind! sagde Laves og greb fat i Prammens Fangline. — Jeg vil med! sagde Povel.

Der er altfor mange til jer, svarede Jænns. De lægger jer — ligevel — øde!

Laves vilde løse Fanglinien, men Povel standsede ham. Der er lige lovlig mange, Laves!

Man kan vel pille en ud.

Bliv I heller her, saa gir jeg en „Knægt", sagde Jænns. Det er Helligaften.

Nu render Tøserne, sagde Povel.

De gaar op efter Gaarden, svarede Laves.

Jænns satte Kedlen paa Kogeren: Vi skal nu ha en „Knægt" ligevel!

— De satte sig i Jænnses Jolle med hvert sit Krus — fik Kaffe i det, dernæst Brændevin,

I skal aldrig spare, naar I faar det for itte! sagde Jænns venlig.

Inde paa Land stod Møllevingerne frem i Taagen — og Duft af Græs drev ud over Stranden.

Povel og Laves snakkede endnu om de Herregaardspiger — og om at det vilde gaa galt, hvis Herregaardskarlene fik at vide, Fiskerne rendte med deres Kærester.

— Du sidder og grunder, Jænns! sagde Laves pludselig. Skaal!

Skaal igen! sagde Jænns. Ja, det er dog ligevel et nydeligt Vejr.

Sidder du og takker Vorherre for Vejret.

Javist, det er jo godt for mange — for Bonden!

Lad ham om det.

Du skal itte spotte! sagde Jænns.

Nej, vi skal ta det, som det kommer og være tilfreds — ligevel!

Enten jeg saa spotter eller ej, saa kan jeg itte fordrage det Vejr.

Det siger jeg med! svarede Povel.

Saadan har din Moer itte oplært dig, Povel. Hun er en troendes Kvinde.

Pas du din egen „Moer". Vi kan vel itte komme i Helvede, fordi vi klager paa Vejret?

Ja, I kender det itte!

Det er itte nemt at kende noget til! svarede Laves.

For de vantroendes og Spotterne! lagde Jænns til.

Du skulde nødig sige vantroendes til nogen, begyndte Povel. Du er vel ikke saa hellig selv?

Nej, nej! svarede Jænns tungt. Men Herren faar hjælpe mig. Jeg er langtfra som jeg skal være, og det fortryder jeg tit paa. Jeg kan sige det til jer, ligesom det er, at mange Gange kommer der en og anden til mig ved Stranden og ber, om han maa laane et Stykke Redskab af mit, enten det nu er Værktøj eller Sejletøj — og jeg siger: Nej, naar jeg kunde ha hjulpet Manden. Men vi skal bee Herren forlade os det, at vi maa blive bedre!

Ja, det kan være meget rejtig saadan! svarede Laves.

Det forstaar sig! svarede Povel.

— Der blev en Stunds Tavshed.

Nøgne Kvinder og sløjt Vejr og Vorherres Vilje stod som en tæt, taaget Sky for de unge Fiskere.

Det susede ude fra Havet. Der kom Luft. Og inde fra Land kom Nattens mangfoldige Lyde.

— Jænns drak sindig sit Krus ud. Laves sad og saa ned i Vandet.

Povel sagde lavt: Jeg synes, det trækker op?

Ja, gid Herren vilde være os saa god! sluttede Jænns.

Derpaa drak de ud og krøb til Køjs.

Landet indenfor Bredhug kaldes Ørvighuse. Foruden Mølle og Kro var her nogle Fiskerboliger.

Povel og Laves havde i al Stilhed gjort sig kendt derinde. Møllesvenden kunde hjælpe dem at drive Tiden væk, naar det var stille. Og Møllerens Piger fik Laves et godt Øje til.

— Det havde blæst lidt om Natten, Søndag Morgen flovede det igen — og der var ikke Vind skabt opad Dagen.

De unge Fiskere roede i Land paa Prammen. Jænns blev derude, han kunde nok haft Lyst til at komme i Kirke og høre, hvordan Folk sang paa dette Strøg, men der var langt til Kirke — og simpel tilfods blev man af at ligge paa Søen. Jænns blev derude.

Ved Vinduet i Skænkestuen stod Klavs Kromand og saa efter Prammen.

Nu kommer de, Trine! Har vi noget Øl?

Nej, hvor skulde vi vel ha Øl fra, naar du drikker, som du gør! lød en skarp Røst fra Køkkenet.

Ja, ja, Trine. Kaffe har vi da. Men spar paa Bønnerne.

Hvorfor skulde jeg det, naar der kommer Folk fra Øen. — Nej, spar du selv ... (din gamle Omfjotning).

— Fiskerne traadte ind og hilste: Godauu!

Krostuen var et langagtigt Rum, der i den ene Ende havde Husets Bredde, i den anden Ende kun den halve Bredde. Ud mod Køkkendøren (i den brede Ende) var en Høkerhandel, ved den store Kakkelovn tildels skilt fra Skænkestuen. Væggene var kalkede, Gulvet murstenslagt. Langbord og Bænk stod ved Vinduerne, hvor der var Udsigt over Stranden.

Katrine kom med Kaffen, uden at den var bestilt. Hun tørrede Hænderne i Forklædet, før hun hilste.

— Hvorfor hører I saa sjældent ude fra Øen. Posten lægger aldrig Breve af til jer?

Det er vel, fordi vi itte skriver! sagde Povel.

Ja, hvorfor gør I ikke det?

Man er saa simpel til den Slavs!

Nu ser I bare at faa stillet noget op — jeg kan godt li at høre noget om, hvordan de har det derude. Papir kan I faa, og I kan sidde med det her ved Bordet — I forsømmer jo itte noget ved det. Og saa holder I Faer med Selskab. Ikke saa, lille Faer?

Jo, jo! svarede Klavs hurtigt. Det skulde I skam gøre.

Klavs sagde skam aldrig sin Kone imod.

Og hun havde en Slags Ærbødighed for sin gamle Mand, som virkede, at hun altid talte hviskende, naar hun skældte ham ud. — De levede rigtig godt sammen!

Fiskerne takkede. Saa vilde de til at skrive, men i det Lav, kom Møllesvenden og to Fiskere fra Ørvig-

huse til Kros. De satte sig ved Bordet hos de farende Fiskere og krævede ind.

— I har gode Dage, sagde den ene Hjemmefisker. I kan sove, naar det er stille. Vi ligger og slider med Rejeruser og Rødspættegarn, hvordan end Vejret er.

Ja-a, svarede Povel. De gode Dage har vi pintt formange af.

Det syntes Møllesvenden ikke.

Men du gør da heller ingen Ulykker, naar der ikke er Luft, sagde den ene Hjemmefisker.

Gør vi det? spurgte Laves.

I splitter vore Bundgarn og sejler Pælene over. I skal nok komme til at bøde for det!

Det er Løgn! raabte de farende Fiskere.

Saa, saa, saa! tyssede Katrine.

Der staar i Loven, at I skal holde jer totusend Alen fra vore Bundgarn.

Nej, det er Dælen dundre mig Løgn! raabte Laves. For jeg kender Loven, skal jeg sige jer. Der staar slet itte noget om det. Og det er itte os, som har sejlet jere Pæle over. Der er jo mange andre, som sejler her.

De trættedes lidt. Endelig blev de enige om, at lade det være Folk andetsteds fra, som havde sejlet Pælene over.

Hjemmefiskerne og Møllesvenden trak sig hen ved den anden Ende af Bordet, hvor Katrine satte deres Kopper.

— Hvor kender du Loven fra? hviskede Povel.

Naa — jeg kender sku ellers ingen Lov saadan af Betydenhed, men man er jo nødt til at lade, som man er klog her paa denne Plads.

Katrine skænkede i Kopperne.

Det er da bedre at drikke end at slaas!

Ja, det er det skam, svarede Klavs. Han stod ved Skænken med Ryggen til Bordet og tog en dyb Slurk af en Flaske. Det havde han Øvelse i at gøre paa en Maade, saa Katrine ikke kunde høre det. Men hvad hun ikke hørte, det kunde hun se, naar det svandt i Flaskerne paa Skænken.

Alle Fiskerne og Møllesvenden blev enige om at rykke sammen og spille Kort til næste Omgang.

For I spiller vel aldrig falsk ovre paa Øen? spurgte den ene Hjemmefisker.

Mener du, det er Kæltringer, du er i med? tordnede Laves og lettede sig i Sædet.

Pas paa jer Mund! skingrede Katrine. Vi vil ingen Fjendskab eller Falskhedsord ha her i vort Hus!

Spillet begyndte. — Den næste Kop kom. Men der er altid onde Øjne og stakket Fred til farende Folk. —

Nu tog Møllesvenden fat. Skal I to Svende hen til vort Pigekammervindu i Nat?

Vi plejer itte at ligge i Lande om Natten! svarede Povel.

Det meste af den, tænker jeg. Men I kan vove paa at komme der tiere. Det er ikke Skik og Brug her at banke Pigerne op om Natten. Næste Gang kan I belave jer paa at faa af Kørepisken. . . .

Laves rejste sig, greb Møllesvenden i Kraven og stødte ham ud. Da Laves vendte sig ved Døren, stod Povel truende overfor de to Hjemmefiskere.

Katrine gik imellem: I holder Fred og Forlig her i vort Hus. Sæt dig nør, Povel!

Han gjorde det.

Saa faar I en Kop Kaffe til! hikkede Klavs.

Fiskerne begyndte atter paa Spillet. Møllesvenden rakte en knyttet Haand op udenfor Vinduerne. Ingen agtede paa ham.

— — — Henad Middag kom Jænns roende ind. Han tvivlede jo nok paa, at det stod saadan til. Han satte sig hos Klavs paa den yderste Bænk og støttede ham lidt. De andre kunde han knapt faa Svar fra — saalangt var de inde i Spil og Trætte.

Jænns maatte blive siddende til Middagstiden forlængst var ovre, og der kom et Par Hjemmefiskere til. Da blev Jænns bange for sine egne.

Klavs var imens bleven saa svag, at han næppe kunde sidde oprejst. Jænns trættedes ved at stive ham af — og han tog ham i Armene, bar ham gennem Høkerhandelen ind i Sovekammeret. Der smed han Kromanden paa den brede Seng.

Nu skal du ligevel sove, Klavs!

Kromanden snorkede.

Katrine stod i Døren og saa vredt paa Jænns. Du skulde skamme dig at behandle en gammel Mand paa den Maade.

Ja, ja, Katrine. Det er ligevel ingen nem Mand for dig at ha — ham kan du ha Slid og Slæb med — og han kan gærne overleve dig.

Det behøver du ikke at minde mig om, Jænns. Blot du vil tie med det, naar du kommer til Øen. For jeg kan itte li, de skal snakke om mig.

Jeg kan nok holde Kæft! forsikrede Jænns. Men nu skulde vi se at faa de Karle ombord.

Jeg skal hjælpe dig! lovede Katrine.

De gik ind i Skænkestuen. Laves og Povel og to Hjemmefiskere sad ved Bordet og spillede Kort i Pøle af Kaffe. De sloges i Kortspillet. Og rundt om

dem stod Folk fra Ørvighuse og saa til. Jænns saa, at de gloede galt til Laves og Povel.

Katrine gik hen og greb Kortbunken.

Nu skal jeg tørre Bordet. Flyt jer!

Jænns fik trukket sine egne ud i Forstuen og snakkede for dem, til de blev enige om at gaa ombord. — For de skyldte ingen noget.

Ja, I skylder Katrine, men det skal vi senere klarere! svarede Jænns.

Saa tog han dem under Armene og gik ned ad Stranden til. Oppe i Døren stod Hjemmefiskerne.

Han hørte dem raabe: De Øboere maa love for Katrine.

Men Jænns svarede ikke. —

En Øbo er vandt til at klare sit Makkerskab ud af fremmed Vold.

Om Mandag Morgen var der Smaaluft og Drivevejr. Jænns Ligevel vaagnede først og kaldte paa de to andre.

Drivevejr med Smaaluft!

De foer op og kiggede ud ad Lugen. I en Fart var Søvnen borte og Livremmen spændt — Blusen over Hovedet, saa var Paaklædningen endt. Bukserne bar man baade Nat og Dag.

De fik skaaret sig hver en Stumpe*) — der var ikke Tid til at koge Kaffe — sejlede op og gav Vaaddet, spiste mens de drev. Tog Vaaddet — gav det, saa hurtigt ske kunde.

*) Rundskive.

Aal var der ikke faa af.

Tovl i Trækket! raabte Povel, engang han sejlede forbi Laves. Da vidste Laves vel, at han kom bagefter med sin Fangst: Povel havde Heldet.

Ved Middag var der rask Brise. Der var ikke Tid til at stege og brase, hænges i skulde der. De skar igen Stumper og tog en Lettedram, før de begyndte. —

— Povel sad paa Rælingen og nynnede og trampede Takt med Foden:

„Silden koster fire Mark og to,
Silden koster fire Mark og to.
Fire Mark og to, fire Mark og to,
men saa skal den ogsaa være rigtig go!“

Denne gamle Dans, „Silderumpen“ var det, Birte bød ham op til ved Julegildet.

Ja, ja. Aalen koster fire Mark og to! nynnede han. Der var kun eet Vers i Visen.

Sej, sikken Vind — netop Luft for „Birte“. Kors, hvor kunde hun skære. Og der skulde dog ikke saalidt mere Luft, før han tog Topsejlet.

— Jænns blev ved at drive over et Strøg nordefter. Han fik vist mange Aal. Laves sejlede snart hist, snart her, han ledte efter dem. Povel tvivlede dog paa, at Jænns naaede bedre Fangst end han selv.

— —

Henad Eftermiddagen satte det op til en Pibstorm — og den kom ogsaa inden Aften. Ikke Vejr til at drive med Vaad i, de kunde knapt bære Sejl. Saa lagde de ind under Land. Povel kom sidst. Flest Aal havde han og vilde helst være bleven derude —

men vove baade Fartøj og sig selv — nej, man skal ikke spotte . . .

De laa for Anker i Smult, men med svær Dønning. De fik stegt en Pande Aal og tog sig et Livfuld, inden de krøb til Køjs. Man var tidig til Maden nu.

Et Herrensvejr! sagde Jænns og lukkede Lugen.

Et Hundevejr, hviskede Laves hen for sig, da han trak Olietøjet af.

Bliver værre endnu! tænkte Povel. Han laa varmt og fast med Loftet seks Tommer fra sin Næse — lad bare Jollen springe i Dønningen: Povel Røn har gode Grejer!

Ved Midnat var han oppe at klare Ankeret. Stormen var faldet lidt.

Ud paa Morgenstunden begyndte det at regne. — Ruffet er tæt, tænkte Povel. Men hvad i Alverdens Riger bliver der ud af det Vejr. Det er godt for Bonden — ilde for os, dog bedre en Pibstorm hele Tiden.

Han blundede lidt igen. Da han atter kiggede op, var Solen over Vandfladen, Regnen hoftet — ha, det satte endnu op vesterude.

Povel trak straks i Olietøj og Træskostøvler.

Vil du drive? spurgte Laves og stak et pjudsket Hoved med Halmstraa i Haaret op ad Lugen.

Der er pintt itte andet at gøre!

Povel hejsede Sejl. — Skal nok klare den Byge!

Laves og Jænns var ikke sene — og Bygerne fulgte dem. Men de havde mange gode Træk. —

Ved Middagstide var der ikke en tør Trævl i Jollerne. Regnen trænger gennem det tætteste Ruf. Da spillede Regnbuen over dyb Himmel — der kom Stille. Farverne glittrede, Hav og Luft skælvede.

Fiskerne ankrede op og begyndte at lave Middagsmad.

Fint Vejrligt! haanede Laves. Jænns rystede paa Hovedet og hængte sine Køjeklæder til Tørring.

Det er pænnt at se, som den Regnbue glor! tænkte Povel. Men idetsamme tænkte han: Den er pintt pænnere hjemme.

Luften blev mildere. Regnbuen svandt. Havet laa blegt. Stille var der — Svækkelse. Ikke andet Vejr i Sigte. Vaaddene blev hejst op i Masten.

— — Der laa de en Dagstid med hæng-hav-stille og ikke andet. Men Povel og Laves blev i Jollerne, de talte slet ikke om at gaa i Land. — Om Onsdag Aften, da de laa sammen med hver sin Kaffeknægt for sig, sagde Jænns:

Bliver der Brise i Morgen, vil jeg ligevel se at liste hjemad.

Saa-aa, huer du bedre at fiske Rødspætter?

Jeg vil se at faa solgt mine Aal undervejs. Der ligger en Kvasse omme under Egeskoven. Og saa vil jeg hjem.

Hvorfor vil du det, Jænns? — Saa bliver vi helt enlige her.

Ja, jeg kan sige jer det, som det er: I Nat drømte jeg, at Kvinden havde faaet en Dreng — vi har jo kuns Tøser, hele fire — jeg tænkte ellers, hun skulde ha gaaet til ind i næste Maaned, men det raader vi nu itte for. Og jeg vil — ligevel — hjem!

Det kan være rejtig saadan, svarede Laves.

Det forstaar sig! sagde Povel. Men saa siger vi osse Farvel her.

Hvordan skal vi faa taget Afskeen med Møllerens Piger? spurgte Laves.

Jænns løftede Hovedet og saa paa Laves: Skal jeg sige dig et Raad, som du kan ha godt af. Du skal aldrig drage en anden Mands Garn. Nej, du skal ikke!

Ja, væk skal vi pintt. Her er det halve Røvere og Faener allesammen! sagde Povel. — Vi kan sejle nordpaa.

Det gaar jeg med til! svarede Laves.

Nu har I ligevel sejlet Bundgarnspæle over igen, brummede Jænns. I skulde passe lidt paa!

Det er itte nemt, naar man er paa Søen! svarede Povel. Saa synes man, at man er sin egen Herre.

Men Fiskeriet nordefter kan mageligt blive bedre!

Ja, vi faar Rettens Folk paa Halsen, bliver vi her! forsikrede Laves.

Lad os nu ligevel lave os det lidt glædeligt til Afskeen, sagde Jænns og tog sin Koger op.

Lad os aldrig sørge for Vejret i Morgen! sang Laves.

— — Vi har ligevel meget at takke for! sagde Jænns stille, da han kom Bønner paa sin Kande.

Der kom Brise af vestlig om Natten. Dengang Gryet lyste, sagde Jænns Ligevel Tak for godt Makkerskab og drog ad Hjemningen til.

Ja, Tak selv! sagde de to andre.

Laves og Povel var i en Fart inde at sige Farvel til Katrine. Hun kunde ikke raade dem til at blive, hvor nødigt hun end vilde af med dem, de var jo Øens Folk. Men de fortalte hende, at det var gaaet galt med Bundgarnspælene nu igen.

Saa drog de nordpaa. Der kom mere Luft af

vestlig. Vinden var dem god, og de havde svært Sejlpres. De kunde nogenledes følges ad.

Næste Dag ved Davretid, da de ankrede op i Skovnæsvig, var det første de snakkede om, at Jænns nu maatte være godt og vel hjemme.

Med det samme begyndte de at drive.

Der var øde Strand, hverken Bundgarnspæle eller andre Grejer, hvor de kunde blive spejt. Inde paa Land laa nogle smaa Gaarde med kønne Haver omkring. Venligt og fredeligt saa det ud. I den nærmeste Gaard vilde de farende Fiskere hente Ferskvand til Aften.

God Aalebund var der i Vigen — og i Jollernes Damme snoede sig de fede Fisk.

Povel var stolt af at have hittet paa denne Plads.

— —

Inde ved den nærmeste Gaard drev Drengen Køerne hjem til Malkning. To Piger kom med Spande og Mælkebøtter.

— Solen var lige gaaet ned, men Laves syntes, det var høj Tid at faa Nadver, og han vilde hente Vand til Kaffen. Povel var en god Makker, han vilde ikke hænge mere i end Laves og derved faa flere Aal. Han satte sig agter i Prammen, holdt Vandankeret og lod Laves ro.

Saa kom de ind til Pigerne og spurgte, om de maatte tage Vand af Brønden.

Jo, jo, det maatt' de da saa gærn'!

Fiskerne lo, da de vendte Ryggen til Pigerne, over dette jyske Maal. Det lød ilde i Pigemund, mente de.

Ankeret blev fyldt. Konen i Gaarden bød Fiskerne indenfor. — Paa denne Egn lod der til at være flinke

Folk — derfor kunde det igrunden godt være nogle Faener! vidste Fiskerne nu.

Pigerne kom fra Malkning. Laves havde en Evne til at blive hurtig kendt med Piger. Det blev han ogsaa her, skønt han knapt kunde forstaa, hvad de sagde.

Det var langt over Nadvertid, Povel og Laves kom ombord. De havde da baade spist og drukket og var sengefærdige — Luft var der ingen af. De havde dog lidt at snakke om, før de krøb tilkøjs.

Der var nu de to Piger. Laves førte dem paa Tale. Han kunde bedst med Anna. Ja, naar saadan skulde være, kunde Povel egentlig bedst med Marie. Men Anna var kun i Bèsøg og boede ellers i en By, som laa henved en halv Mil borte. Laves frygtede for, at det blev stræengt, skulde han tit vinde det Stykke Vej frem. — Anna var en nydelig Pige, men Marie var nærmest, og dersom Povel ikke havde imod det, saa vilde Laves til Hverdags gærne gantes lidt med Marie.

Nej, Povel mindedes, at han havde en derhjemme og gav villig Laves Lov til at gantes lidt med Marie.

Saa gik de tilkøjs. Den Nat laa Povel længe vaagen og tænkte paa, hvordan Birte havde det. For det var dog hende, som han huede bedst. —

— I den Uge var de to Gange inde at hente Vand. De kunde ikke vaske sig rene i det salte, forklarede de. Vasket sig havde de ogsaa — og det for første Gang siden de drog hjemmefra.

Heldet havde de med sig: Gaardkvinden bad dem komme igen Lørdag Aften, saa vilde Anna være der i Besøg.

Laves og Povel stillede Lørdag Aften i Pudsen

der paa Gaarden. Tøjet var krøllet, Skoene stak Næserne opad, det var altsammen af Fugtighed i Jollerne.

Pigerne kunde lide de stærke, solbrændte Fiskere. Saa var det jo nok!

Da de skulde gaa, fulgte begge Piger dem paa Vej ad Stranden. Povel og Marie kom foran. I Taagen kunde de ikke se Laves og Anna.

De to stod ogsaa bag en Busk. Laves tog Anna om Halsen.

Do ska la me gaa! vrissede hun.

Jamen, det kan jeg Dælen dundre mig itte! Kan du slet itte li mig lidt, min søde Pige?

Jo-o, det kan a da nok.

Vil du saa itte være min Kærest?

I rejser jo snart herfræ igen!

Det gør jo itte noget, min Pige — saa skriver vi sammen.

Laves tog et Kys. Anna sank tung ind mod hans Skulder. —

Povel sad paa Rælingen af Prammen, Marie stod foran ham, da Laves og Anna kom.

Lidt efter roede Fiskerne ud, og Laves fortalte om, hvor yndig og nydelig en Pige Anna var.

Du er en Govs, Povel! Hvad siger det, at du har en Tøs hjemme. Hun kan være ligeglad, naar hun ingenting faar at vide . . .

Det kan gærne være! svarede Povel.

Om Søndagen trækker Laves igen Stadsen paa. Han vil op at besøge Anna. Povel sætter Sejl, han vil ikke øde hele Dagen af den Aarsag.

— Det er Middag og Magsvejr. Alle Sejl til — stor Klyver og Topsejl. Og Flag paa Nokken, for det

er Helligdag. Har Vorherre givet god Vind, saa maa den nyttes, hvad enten det er hellig eller søgn.

Inde paa Land fester de og gaar i Helligsdagsklæder — paa Søen hejser de blot Flaget — og lader ellers Dagene være lige.

Povel sidder stille med Haanden paa Rorpinden og ryger Tobak. Han ser efter den hvide Røg og efter Skyerne. Og han tænker sine egne Tanker.

Marie ser godt ud — og kanske bryder hun sig om ham. Men Birte vil han nu giftes med.

Han skal tjene Penge, bygge Hus paa Øen, holde Bryllup og bo derhjemme. — Men Birte faar aldrig at vide, hvad han her tager sig for, blot der er Penge, naar han kommer hjem.

Et lille, kønt Hus. Hvid Væg, sorte Stolper, rødt Tag, grønne Vinduer og Døre.

Ja, ja, Dammen var halvfuld — godt og vel — af fede Aal.

. . . Oppe i Gaardens Have gror alleryderst Træer og Buske sammen i et Krat, hvor der ingen Gang er, helt ned til Aaen. I det Krat er mange Skjul . . . paa fremmede Pladser kan man opleve mangfoldige Ting. Marie er en yndig Pige!

Men Birte er tro i Sind, hun sviger aldrig Povel. Han skal være hende tro igen.

— Et Kys mer eller mindre. Fiskeren maa bruge god Vind, naar den kommer . . . Og Marie, ja der havde Povel Røn god Vind . . . det var der ingen Tvivlen om.

— Povel tog Vaaddet ind. Krabber, Ulke, Smaatorsk og andet Skidt — to slatne Aal.

Hvad skulde det være for?

— Bliver bedst at holde sig til Birte. Heldet

gaar fra Povel, naar han er utro. Sider kanske Birte og beder om at beholde ham?

Der steg en inderlig Længsel efter Øen op i Povels Sind. Om Helligdagene var der trist alle andre Steder.

Han saa Birte tydeligt for sig — med hvidt Hovedklæde og hvidt Forklæde, med brunt, opstrøget Haar, blanke, alvorlige Øjne, til Tider lidt hvasse — og den røde Mund.

Og naar han i Tankerne tydeligt saa Birte, da laa den hele Ø, som han kendte den, udstrakt for hans Blik . . .

— Det blev Aften. Da Povel havde faaet Mad, lagde han sig til at sove. Det have flovet hele Eftermiddagen, nu var det stille.

Jeg gider pintt itte gaa i Land! sagde han ved sig selv.

— — —

Næste Dag spurgte han Laves, hvordan Turen var gaaet.

Smaat, smaat! sukkede Laves. Skoene klemte, ømbenet blev jeg — jeg kan dæleme ikke med at færdes saalangt til Fods. Kors, hvor Vandet drev ad mig — og jeg tørstede. Frem naaer jeg jo, og det sidste Stykke kommer jeg op at age hos en Bonde. — Jeg tror sku aldrig, jeg gør det om igen. Og jeg sagde til hende, at herefter skulde hun komme nør til mig.

Vilde hun det?

Javel vilde hun!

Kanske mener du at beholde hende?

Det ved jeg ikke!

Saa er det kuns Narreri?

Nej! Dæleme, jeg bruger aldrig Narreri med Piger.

Hvorfor skulde jeg det? De, jeg faar, er saa føjelige og rare, at jeg ikke behøver at lyve for dem.

Nu skal jeg dog sige dig, hvordan det gik for sig i Gaar. Du kan ha godt af at høre det.

Anna hun møder mig lige udenfor Byen, hvor der er en lille Granskov. Jeg springer af Vognen, hilser af med Bonden og gaar med hende ind i Skoven. Der kærestedes vi først en Timestid.

Saa synes jeg, ligesom jeg altid gør ved den Lejlighed, at Pigerne egentlig er for gode at narre — saa synes jeg, at det skal siges.

Jo, Anna, ser du, sa jeg, du er nu meget for god til at bruge Kommers med — og du kan forlade dig paa hvert evigste, eneste Ord, jeg siger:

Jeg har haft mange, mange Kærester i min Tid.

Du har vel aldrig haft saa svært mange! skød Povel ind.

Jeg har dog færdedes med en Del, skulde du høre, om de blev talt sammen.

Og Anna hun klynger sig opad mig og græd en lille Smule. Jeg trøster hende og kysser hende. Og saa fortæller jeg hende, at der er een, som gaar og venter paa mig derhjemme. Ja, for det er der nu!

Kanske aldrig at jeg glemmer hende, men hvis jeg nu tog dig alligevel, for dig elsker jeg nu! siger jeg til hende.

Saa maatte Tøsen brøle igen. Enten det var af Glæde eller Bedrøvelse, det kender jeg ikke.

Vi faar se ad, sa jeg, vi faar se ad, Anna. Du skal itte tude af nogen Grund — for jeg er trosindet. Dersom det saadan skal være, at du itte kan undvære mig, skal du heller itte komme til at staa ene, det lover jeg dig!

— Den Snak huede hende bedre.

Og saa havde vi en glad Dag tilsammen.

En fjorten Dags Tid havde de stadigt og god Drivevejr. Vaaddene tog Aal. Dammene blev fyldt.

En Morgen satte Fiskerne Sejl og stod ud i aaben Sø. De skulde til Staden med deres Fangst.

Det er næsten Synd at sejle for Lyst i saadan Vejr! sagde Povel.

Jollerne gik med Solstrimen over Bølgerne mellem sig. Det spillede og blinkede af Guld og Ædelsten. Forude lignede Solglimtene en gylden Myggesværm. Forude rejste Søerne sig og krummede Hals mod Stævnen, de lyste som Sølv. Mens de faldt, flunkede de som glittrende Glas.

Der var Luft langs Landet. Himlen blank. Varmen blæste ned. Nydeligt Vejr!

Ved Middagstid naaede Fiskerne Staden og lagde til nær Fiskehandler Knudsens Hyttefade.

Knudsen kom straks og købte Aalene. Han var en flink Mand.

Og han kendte godt Øen.

Han bød dem med op i Svendsens Beværtning, betalte for Aalene der, gav dem Kaffe og nybagte Basser. Og gik sin Vej igen.

Laves og Povel skulde nu til at se sig om i Byen.

Folk i Massevis løb der omkring paa Gaderne, nogle fine og nogle lasede — faa almindelig klædt, syntes Fiskerne, som saa paa dem alle — og sommetider bandede paa, der var en, de havde set før. Men

det var jo ikke tænkeligt, de her skulde kende nogen — saa langt hjemme fra.

Først var de to farende Fiskere inde i en „Skibsprovianteringsforretning“ og købte lidt til dagligt Brug, De bar det ned i Jollerne og traskede derefter om hvorsomhelst.

Et Sted købte de Damebilleder af en Pige, som saa meget fin og fornem ud. Der var tillige mange Bøger og Skilderier paa det Sted, men disse Ting nøjedes de med at tage et Øjesyn af. Saadanne Sager staar ikke i Pris for Fiskere.

Et andet Sted købte de Æbleskiver og Syltetøj. Det var i en Gyde, hvor der lugtede af stegt Kød.

Saa var de inde paa et Lejebibliotek og laante to Romaner, store og tykke, nogle med Forslag i og Kærlighed. Det var Laves, som huede at læse den Slags.

Jeg synes hele Tiden, det er Helligdag! sagde Laves og slog ud med Armene.

Jamen, det er pintt dog mærkeligt, hvor alle Mennesker ser alvorlige ud! svarede Povel og lo.

De naaede ned til Dampskibshavnen og beundrede de store, prægtige Skibe.

Ja, saadan sku vi ha det med Damp og Fut! sagde Laves. Saa Faen med Vinden!

Jeg tror itte, det duede for os! svarede Povel.

— —

Dagen kvældede! — Lygternes Lysrækker lagde en festlig, fremmed Løndom over Staden.

Skal vi itte gaa paa Komedje? spurgte Laves.

Pengene render pintt fra os!

Vi skal sku alligevel.

— De spurgte en Herre om, hvor Komedjen blev

spillet. Det var en sortklædt. Povel kom til at tænke paa Haandværkssvenden, som fik de fortjente Tærsk.

Men Manden var vistnok Præst.

Han svarede: Der! — spilles Komedie. Men vogt dig, unge Sømand. Vogt din Sjæl!

Dermed gik han. Og Fiskerne gjorde det samme.

Hen til et stort Hus med Port, hvorover stod:

„Variete".

De farende Fiskere kom ind i en stor Sal med mange smaa Borde og øverst oppe nogle Musikanter, som nu begyndte at spille.

En Mand — igen en sortklædt — viste dem hen til et Bord. Han lignede Degnen i Kirken, som ligeledes sørgede for, at Folk fik Plads. Men denne sørgede tillige for at de fik Drikke.

Povel sad og saa paa Gesimser og Maling og Folk, som kom ind. Laves stoppede i Mag sin Shagpibe.

Ham der har jeg sku set før! sagde han og pegede paa en Herre med Silkehat.

— Jeg ved det itte, svarede Povel, som nu sad og lyttede efter Musikken og undredes over, hvor Musikanterne kunde lade Fingrene løbe. — Mon du dog itte tar fejl igen . . .

Det blev pludselig bælgmørkt. Et fint malet Tæppe bag Musikanterne gik op. Og der indenfor danser en Pige frem og synger. Hvad hun synger, kan Fiskerne ikke forstaa — men hun danser, saa Skørterne ryger hende om Hovedet. Ja, det var Faen til Tøs, som hun kunde slaa ud med Skankerne.

Folk klappede. Hun foer ind mellem Træerne, men lidt efter kom hun igen og dansede videre. Da hun havde faret omkring en Stund, begyndte Folk at klappe

og raabe og stampe i Gulvet. Saa foer hun ind og kom ikke mere igen.

Og saa gik Tæppet ned.

— De har vist godt Grejeværk til at hisse*) i! yttrede Laves.

Mon de firer**) det ligesom et Storsejl?

Der blev nu lyst i Salen. Musikanterne spillede. Folk sludrede i Munden paa hverandre.

Laves og Povel sagde ikke noget. De blot hørte og saa — og lagde Mærke til.

Et Øjeblik efter var Salen atter mørk.

Saa kommer to Mand frem deroppe. De var næsten nøgne. Den ene flyver op paa Skulderen af den anden — og idet han springer ned, busser han hovedløjds***). Dernæst kravlede de op ad nogle Tov, hang i hinandens Ben og svingede rundt. Saa sprang de til og snurrede tre, fire Gange helt rundt, inden de naaede Gulvet. Og der kom løbende en lille Dreng. Ham tog de og spillede Bolt med. Tilsidst tog den ene de to andre ud i stive Arme. Og de gjorde saa mange forskellige Kunster.

Det var smukt at se paa!

Men efter dem kom der et Par Halvtosser med Nissehuer. De bestilte slet ikke andet end springe og busse hovedløjds — og de kunde ingen af Delene. De sang og dansede og skvat lige henad Gulvet. Det var kun for at faa Folk til at grine.

Men der var ellers ikke stort ved at se paa dem, naar man betænker, hvad de andre lavede.

Og der kom mange flere Optrin, det ene efter

---

*) Hejse. **) Sænker. **) Slaar Kolbøtte.

det andet. Musikanterne spillede en Tur mellem hvert. Tøser var der nok af hele Tiden, men det var nogle Skabhalse.

Laves og Povel blev i Salen, saalænge der var noget at se.

Da de kom udenfor, var det Nat. Brostenene glinsede vaade i Lygteskæret. Det havde regnet. Der trak endnu nogle Byger, som nok skulde drive over snart — og det var Sejlevejr hjemad.

Ja, hjemad! Det var dog kun til fremmed Plads, de skulde.

Laves snakkede lidt. Povel tav, han kunde ingen Ord faa frem — der var en voldsom, sviende Uhygge i ham . . .

Langs ned ad Hovedgaden var der Færdsel endnu. Fiskerne drejede om og gik gennem en af de Smøger, som førte til Havnen.

Et Sted blev der banket sagte paa Ruden.

— Nej, vi har ødt Penge nok i Aften! hviskede Laves.

Højt sagde han: De Kraftmennesker, Povel, de var Dælen dundre mig det bedste, vi saa.

Langt det bedste, mumlede Povel.

Saa var de nede ved Knudsens Hyttefade. — For god Vind sejlede de hjemad. De lænsede saa nogenledes ud af Havnen. Og da først Natteluften susede i Sejlene, kom der en vild Lyst i de farende Fiskere.

Maanen skinnede svagt i det sorte, stridige Vand. Der var Flugt i Skyerne. Kysten laa dunkel — med Tykning som Skov, skønt det var Agerland derinde.

Agter ude lyste Byen.

En Ildsø! syntes Fiskerne.

Æventyr paa fremmede Pladser. Langt fra den

gamle Ø. Ukendt Farvand — mange Fyr i Sigte, men ingen af de gammelkendte. Ingen af de, man ser derhjemme.

Laves og Povel løb tæt op til hinanden, men talte ikke.

Pludselig begyndte de at synge den gamle:

„Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden,
og Polens Bjærge svømmer nær dets Havn.
Men skøn som det er ingen Plet paa Jorden,
og Danmark nævner man dets fagre Navn.
I sølvblaa Vesterhav en dejlig Have
med Bøgehegn, hvor Nattergale bo.
Og hver en Del gav Himmelen sin Gave
Paa hver en Plet Velsignelserne gro!!!"

— — — —

Om Morgenen var de ved Fiskestedet, De sov til henved Middagstide og begyndte saa at drive igen.

Dejlig Luft. Kuling til et Reb i Sejlet. — Kun faa Aal.

— Laves vilde i Land til Pigerne om Aftenen. Povel vilde ikke med. Det trættedes de om, hvergang de talte sammen den Dag.

Endelig tog Laves Prammen og roede ind.

Povel rebede Fokken og gav Vaaddet.

— Han var vred, fordi han ikke kunde have sine Tanker i Fred nogensteds for den Tøs Marie.

Naar han sad og saa ned i Skumbølgerne, som vred sig for Stævnen, kunde han komme til at tænke paa, at Maries Lemmer var hvide og runde.

I Hidsighed satte han Rorpinden ned, saa Stævnen gik stik i Vinden, og Jollen nær havde kæntret.

Povel slap heldig fra det.

Da han sejlede ind og ankrede, lovede han, at nu skulde den Færd være forbi.

Han krøb til Køjs. Og saa kom Øen og Birte. Alt andet var langt borte. Povel laa fast og stirrede ned mod Kølen, hvor Vandet stødte op mellem Bundbrædderne. Kun paa Birte tænkte han — og rundt omkring hende laa den gamle Ø med gule Klinter og grønne Klinter, med Bakkedrag og Smaasøer. Og en lille By paa Bakken.

. . . Saadan gik det: Marie om Morgenen og hele Dagen. Men Birte om Aftenen og om Natten. Marie i Arbejdstiden, men Birte naar Fred faldt paa.

Der gik en Dag til. Saa mældte Povel Laves, at nu vilde han hjem,

Ja, det syntes Laves ogsaa kunde være godt.

Pigebarnet maatte han da rejse fra — ligemeget, han havde jo dog en derhjemme!

Mod Aften roede de ud for at tage Afsked med Gaardens Folk.

Anna var der ikke. Ja, hende fik Laves saa stille et Brev op til.

Der blev stor Bestyrtelse, da de farende Fiskere fortalte, at de vilde drage hjem. Folkene i Gaarden led det ikke. Der var ingen Fornøjelighed den Aften. Fiskerne kunde mærke paa Gaardkvinden, at hun mente, de havde holdt Pigerne for Nar.

Da de gik, fulgte Marie dem paa Vej. Hun sagde kun lidt. Povel mælede ikke et Ord. Laves formaaede ikke at bringe Samtale i Gang den Aften.

Saa kom de ned til Stranden. De gav Marie Haanden og sagde Farvel. Laves tilføjede: Vil du nu

hilse Anna og sige hende Tak for Selskab og Munterhed. Du kan gærne sige, jeg lovede at skrive en Gang imellem til hende.

Ja, det skal a nok. Men det er ejsen sær, du it selv kan bringe den Hilsen.

Kan dæleme ikke ske denne Rejse, min Pige! svarede Laves og greb fat i Prammens Ræling.

Fiskerne satte ud. Povel tog Aarerne, men Laves svingede sin Hue.

Marie gjorde et Par slatne Armbevægelser i Luften til Gensvar. Saa gik hun opefter Gaarden.

— Græd hun? spurgte Povel.

Det ved jeg skutte! svarede Laves. Men hun er alfals færdig med det inden i Morgen.

— De farende Fiskere gik tilkøjs med det samme. Flere Gange i Natten var de oppe at se efter Vejret.

Der stod noget og ulmede omme i Nordvest — hvad det nu skulde blive til? Det kunde jo næsten se ud, som de skulde faa Rumskødskuling hjemad.

Povel var først oppe om Morgenen — og han mærkede straks en køn lille Nordvestlig.

Han kaldte paa Laves: Herop med dig. Vi har heldig Vind.

(Ja vi har pintt Heldet!)

De drak Kaffe paa Povels Jolle. Straks derefter gav de sig til at gøre Grejerne rede.

Tavse hejsede de Sejl. Men da Laves fik Topsejlet sat, begyndte han at synge — og Povel stemmede i med:

„Jeg havde mig en Ven udvalgt
i mine unge Aar.
Som aldrig af mit Hjærte gaar,
om jeg en anden faar.

— Mit Hjærte gav jeg dig, min Ven,
og aldrig faar jeg det igen —
indtil jeg ud af Verden gaar
til Gud i Himmelen!" — — —

Da den farende Fisker kom hjem.

Per Røn stod nede ved Stranden og saa efter de farende Fiskere, da de kom en halv Mil ude. Per Røn satte sig paa en Tangbunke nær ved sin gamle Baad „Haabet", den han havde faaet bragt hjem som Vrag.

Han tændte sin Pibe, kiggede paa Pibehovedet, og faldt i Tanker.

Det Pibehoved var fra Soldatertiden og af Porcelæn med Messingbeslag. Svampedaasen var Horn, og slidte Kvaster hang langs Røret. Paa Hovedet stod Pers Navn og Nummer i Tjenesten under et Billede af en Sømand, der efter Sigende var Billede af Per.

Den Pibe havde hængt hjemme over Standkisten i mange Aar. Og det var kun om Helligdagene, naar det ikke var Fiskevejr, og Per heller ikke sejlede af anden Aarsag — at Piben blev tændt.

Men nu — siden „Haabet" laa øde — havde Per Stunder til at ryge Tobak, holde Ilden vedlige i det gamle Pibetøj, saalænge den skulde. Der var itte andet at gøre!

— Hvad Per huskede allermest tydeligt, det var fra den Tid, han var en rask Karl. Ja, han kunde pintt være rask endnu, naar ikke Baaden laa hen som et gammelt Hyttefad, fuld af Huller og Revner.

Per keg om til „Haabet“. Det saa daarligt ud. Malingen skaldede af. Lag af Snegle og Muslinger sad fast paa de tjærede Bord, helt ind under Kølen.

Det bedste var at brænde den! sagde de. Men Per havde holdt igen. Og nu skulde den hæges lidt og skrabes, hvad saa Kvinden sagde, og hvad saa Folk sagde. Kvinden vilde ha „Haabet“ gennem Skorstenen. Men Per Røn var pintt endnu Mand over sit Fartøj.

„Haabet“ kunde blive til endnu — om det var beskikket! . . .

— De skulde ha lidt mere Luft derude, det flovede stadigvæk.

Per trak stærkt paa Piben og jog Lillefingeren ned i det tilrøgede Hoved.

. . . Den Aften Per Røn købte sit Pibehoved, da var han just fri fra Kongens Tjeneste. Og saa var det, han begyndte at sejle for Alvor og tjene Penge, bygge Hus til Kvinden og Drengen. Den Aften Per købte det Hoved — ude paa Kristianshavn — sagde han Farvel til de unge Dage og til de Kammerater, han havde ligget i Tjenesten med. — Fulde og tossede var de jo allesammen den Aften — og saa drog de hver til sit. Siden havde Per kun truffet en af dem, som var bleven Æbleskipper.

Da Per kom hjem fra Tjenesten, gik han nogle Dage rundt og saa til Bekendte. Og han bestilte ikke andet end ryge Tobak. Men en Maaned efter var han gift — og saa var der mere at bestille.

Den første Dreng døde. Det var dog for hans Skyld, Per og Ane havde giftet sig saa hastigt. Et Par Aar efter fik de Povel. Han stod sig. Det var en Sømand, den Dreng.

En grov Karl lige fra lille af. Da han var to Aar og blev vænnet fra Patte, saa kunde de itte bedre gi ham end Tjenestepiben. Men tog de Hovedet af for at bevare det, saa vrælede Ungen.

Per huskede nu en Vinter, hvor det stadig stod med Tø og Regnsjap. Per og Ane sad i Stuen og hørte, hvor de klinede Vægge faldt i Klumper.

Ha, ha. Hvergang der faldt en Klat, saa grinede Drengen — han sad hos Ane og suttede paa Tjenestepiben. Men Per og Ane de grinede pintt itte dengang!

Nu var der ikke en klinet Væg i Per Røns Hus. Det var gaaet fremad for ham.

. . . Og de farende Fiskere var saa nær inde, at Ord kunde lyde til dem.

G'dauu og velkomn hjemm! raabte Per.

— Tak for ded!

Per stod og støttede sig med Haanden oppe paa Rælingen af „Haabet". Han saa efter Drengene. Men han mærkede med Fingrene, hvor blødt Træet var i den gamle Baad.

— — Alligevel: saa lød god gammel Tale:

„En Harve, en Trøje og en Baa(d),
de kan aldrig forgaa."

— — —

Povel var kommen hjem. Han gik med lange, sjokkende Trin, trillende en Hjulbør ind ad Vejen. Laves gik ved Siden af ham med en Fiskekurv paa Nakken. De tog Provianten og Stadstøjet hjem.

Bagefter stavrede Per Røn — snakkede og slog ud med Pibespidsen.

Det første, de havde spurgt om, var Fiskeriet.

Og Per maatte svare, at Fiskeriet var det ikke videre bevendt med. Det kunde jo komme.

Saa skulde de høre Nyheder. Per fortalte om Jænns Ligevel, som sejlede for at komme hjem til Barsel, men Barslet kom pinnt førend Jænns.

— Det var om Morgenen han naaede herind — lige i den Tid, vi sejlede ud til Rødspættegarnene.

Først naaer han Søren Nilen, som havde Klyverhans med sig den Morgen — hans Makker laa hjemme og var daarlig i Lænderne.

Du har hule hejemæ faaet en Doter til i Nat! siger Hans.

Saa-aa, siger Jænns lidt tvært. Men hvordan har Kvinden det?

Hans vidste itte bedre, end at hun havde det godt. Hun er jo vant til Turen!

Jænns lar staa til herindad og siger ikke mer.

— Den næste, han møder, er Jørnn Pæsen.

Nu har du Dælen brydemæ en Tøs til, Jænns!

— Og saa videre frem kommer Pa Annsen. Nok en Tøs, Saten synkemæ, din Synder!

Ikke et Ord kunde de faa ud af Jænns. Og Pa Annsen mærkede godt, at Jænns var gal. Saa havde de det at grine ad.

Jeg kommer tilsidst den Morgen. Jeg prajer Manden: Det er pintt den fjerde Tøs, du har lagt dig til, Jænns. Kors, for alle de Mandfolk, der vil besøge dig om nogle Aar!

Hold Kæft, Fanden hente mig! hyler saa denne Halvtosse. Ganske hvid i Ansigtet var han og spytter Fraade til. — —

Povel og Laves lo.

Der er ellers ingen, som har hørt Jænns bande!

sagde Per. Men den Gang kunde han dog ikke dy sig og nøjes med Ligevel. Da jeg træffer ham igen, spørger jeg ham, om han troede, at jeg var Skylder i, hans Kvinde kun fik Tøser. — Nej, det kunde han heldigvis sige mig fri for.

— — —

Ane stod udenfor Huset og tog mod sin Søn. De rakte hinanden Haanden.

Povel og Per gik indenfor. Ane fulgte efter med Smilerynker over hele Ansigtet. — Laves gik hjem til sit.

Ane ventede dem med kogt Torsk. De satte sig straks tilbords.

For Bordenden Per, paa Bænken Povel. Ane gik til og fra — imellem sad hun hos Per paa et lille Hjørne Bænk og stak til Torsken paa hans Fad. — Dyppelsesskaalen stod nærmest Povel, Kartoflerne i et stort Fad nærmest Per. De pillede hver en stor Bunke Kartofler, lagde dem ved Siden af Torsken, tog saa en med Fingrene, stak den paa Gaflen og vendte den en Gang i Dyppelsen. De nød med stærkt Velbehag det hvide, lagdelte Torskekød og drak Hovedernes bløde Indhold. Povel var en stor Ynder af Torskehoved.

Saalænge de fik Mad, tav de. Men der var en inderlig Tryghedsfølelse tilstede ved Maaltidet.

Da de omsider var færdige, og Per havde faaet lagt en Skraa ind ved Kæven, sagde han:

Det kunde saa blive et lille Hundredkroner, Povel?

Jah, deromkring!

— Lad mig nu se, du bruger dem forstandigt, min Dreng! kom det fra Ane.

Povel svarede ikke. Per rejste sig og gik ind i Kammerset. Der lagde han sig i Omhængssengen og

hev sig tilrette ved Sengebaandet — og saa sagde Per, som han plejede, naar han var mæt og veltilpas: Det er pintt nydelig, naar man har ædt, saa gaa hen og lægge sig!

En undertrykt Tak til en stor Giver, hvis Navn Per havde en blufærdig Angest for at udtale.

— Ane stod for Bordet og skrabede Resterne sammen. Hun saa paa Povel.

Hvordan har det gaaet med Helbreden, Moer?

Jo, saa nogenledes, min Dreng!

Ane strøg Kartoffelpillingen i Fadet og gik ud med den til Grisen.

— Hendes Hjærte lyste i Tak til Himmerigs Gud, for han havde ført Povel vel hjem. — Men Ane havde osse hele Tiden befalet Drengen i Vorherres Haand.

Og hun øste en hel Otting Grebkorn i Truget til Grisen, som skulde have nøjedes med Kartoffelpillingen.

— Povel gik ud for at gense sin By — og muligt træffe Birte. Han gik hen ad den støvede Landsbygade og op blandt de gamle, hvide Gaarde og Huse, som laa bag tjørn- og hyldgroede Havegjærder. Det kunde synes, at til denne Klynge Boliger var Grunden sat i en Tid, hvor her havde højnet sig en liden Ø eller Holm af et større Vanddrag, som nu forlængst var borte og Stedet bebygget.

Nogle Gaarde laa saa tæt sammen, at der ikke var Gennemgang mellem Længerne. En Gaard syntes at have fire Længer, men ejede kun tre. Det var Naboens den fjærde.

Selv om Arbejdsdagen fornam man her en fred-

hellig Tysthed, som sikkert boede i en særegen indestængt Duft.

Tjæreportene stegte i Solheden.

Ud fra de skæve, sorte Skorstenhoveder strømmede en Lugt, som kun kendes paa Øen.

Det er af Sod og tjærede Planker fra udtjente Fartøjer — Fladtørv, tørret Gødning . . .

Duerne sad paa de mossede Tage og blundede. Ved Vippebrønden stod en gammel Kone og sled med at faa Vand.

— — Saa kom der pludselig hoppende en lille Vogn med Mand og Hund i et Støvbjærg hen efter Povel.

Velkommen hjem, Povel! sagde Frans Fiskemand.

Povel blev glad for at se Frans. Først veksledes sædvanlige Ord om Fiskeriet. Dernæst spurgte Povel til Just.

Frans lo. — Ja, den Dreng, han faar noget at se — sidst vi hørte fra ham, sejlede han fra Rivejaniro og skulde til Bordeavs. Og han var velfornøjet med ded. Han var jo heldig at faa Hyre straks. Og der er saa meget pænt at se alle Vegne — han kan osse bere sig mellem Folkene ombord, skønt der baade er Nejere og Indianere og Engelskmænd . . .

Nu skal du se, Povel, hvordan Bordeavs ligger for Rivejaniro!

Frans begyndte at strege i Sandet med sin Kæp. Det var hans Stolthed at „kende Kortet“.

Men Povel Røn fik ikke nogen klar Forestilling om de to „Lande“.

For Bajads blev utaalmodig — det blev den altid, naar Frans snakkede længe paa Sted. Frans Fiskemand maatte tage Stangen igen og stoppe sin Snak.

— Saa halede han ind i Støvbjærget.

Povel Røn gik hjem og fik sig en Middagslur i Sengen overfor Per. — Han var glad ved, at han hverken sejlede paa Bordeavs eller Rivejaniro.

Birte fik den Aften lavet sig Ærende et Steds i Byen. Povel holdt Øje dermed. Og da hun kom forbi, sad han paa Hjulbøren ved Gavlen og biede.

Birte sagde stille: Goavrten og velkomn hjem, Po-vel!

Han tog hendes Haand og holdt den fast. — Der var ingen i Nærheden — saa kyssede han hende.

Birte lo sagte — og Povel kyssede igen.

De sneg sig forbi Gangdøren hen til den næste Dør og smuttede ind. Grisen gryntede, men Povel kastede et Maal Korn i Truget. Birte slog Dørhaspen for indvendig.

Povel satte sig i en Bunke Fiskegarn med Birte paa Skødet.

Da de havde kærtegnet hinanden en Stund, drog han sig pludselig lidt til Siden. Han stirrede længe paa Birte og aandede dybt.

— Fortæl mig nu noget om, hvordan du har levet, Povel!

Ja, Birte. — —

Ok, det er pintt dog nydeligt at se sit Fædreland igen!

Det var rejtnok godt, du kom!

Har du længtes efter mig?

Ja, det kan du tro. Og du?

Ja, jeg har længtes. Til Tider. — Saa haardt har jeg vist alligevel aldrig fornemmet det før.

Og nu er det ligesaagodt, vi snart tænker paa at faa noget for vort eget!

Ja, de driller mig osse allevegne! sukkede Birte.

Men ser du, min Pige: Her er Ejeren af Hundredkroner!

Ih dog! Ja jeg faar nok Staahej med den gamle, men det hjælper ham ikke den ringeste Smule . . . lo Birte. Saa favnede hun Povel.

— — Det ruskede i Døren. Birte foer sammen. Hvad er det? spurgte Povel.

Det er mæ! svarede Per Røn.

Kryb op paa Loftet, hviskede Povel til Birte. Skyndsomt hoppede hun opad Stigen, som førte ind paa Loftet over Stuerne.

Povel lukkede Døren op.

Jeg - jeg synes du lukker! brummede Per.

. . . Har du itte set mine gamle Træskostøvler, Fåer?

Træ - skostøvler . . . de staar vist inde i Stegerset.

Per gav Grisen Æde. — Den Gris taber ikke Huldet, skal det blive saadan ved! tænkte Povel. Da Per vendte sig for at gaa, sagde han: Skal vi itte ha lukket?

Povel traadte udover det høje Dørtrin. Per stod lidt og glanede op i Vejret, saa begyndte han:

Æ — hvad det var jeg vilde sige dig, min Dreng — sige som jeg synes — æ, synes du itte, vi skulde ha lavet Baaden lidt. Nu til Bæltstiden . . .

Lavet Baaden! Det var pintt osse et Trug at koste Penge paa.

Der er itte bedre Sejler i Bæltet.

Den er raadden.

Det er pintt Løgn, Dreng. Tømmeret er frisk, som var det skovet i Aar, og de fleste af Bordene med. Kan blive tæt som helt Træ! Nyt Storsejl, smuk Rigning ... ser du, min Dreng, for en Halvandethundrede kunde vi faa ham fint forbedret. Og saa var det lige et Fartøj at sejle med for dig!

Jeg sætter itte mine Penge i det Kram!

Naar du blot satte det halve?

Povel lo kort. — Jeg kan dog ikke begrive, hvordan det falder dig ind. Nu har Baaden ligget der i flere Aar — — lad du heller Moer faa ham til Skorstenen. Skal jeg ha Baad, faar jeg mig nok en ny!

— Vil du saa itte laane mig de Penge? sagde Per lavmælt.

Nej, Fåer, det vil jeg itte ha med at gøre.

... Saa skal jeg pintt hellerikke tigge dig om det, din skabede Unge! sluttede Per, vendte sig brat og gik ind.

— Povel hjalp Birte ned. Hun havde hørt Samtalen. Det var da Narrestreger at gaa ind paa det, Per der forlangte! mente hun.

Ja, svarede Povel. Skal jeg ha Fartøj — og det skal jeg vel — saa vil jeg ha saadan en lille Jagt eller Kvasse at sejle med. Du skulde set en lille nysselig Jagt, der løb udenom os, dengang vi sejlede hjemad. Ja, den var værd at snakke om ... og ikke det gamle, skøre Trug, vi har liggende.

— Povel fulgte Birte hjem. De vaklede imellem, om Birte skulde lade sine gamle det vide nu, eller hun skulde bie og lade Sladrekællingerne bringe det ud.

Det var ikke saa morsomt at buse lige paa med det for de gamle.

Tilsidst blev de enige om, at Birte maatte se efter,

hvordan Vejret stod hos Rasmus om Morgenen. Og stod det godt, saa var der ikke andet at gøre end buse paa. Men trak det op til Uvejr straks, saa var det bedst at bie. Blot bie og se, hvad komme skulde.

Den Beslutning kom de til, fordi den var god at sove paa.

— — —

De næste Dage saa Per Røn og Povel ikke ret ofte til hinanden — og talte næsten slet ikke sammen.

Ane gik og bad til, at de dog kunde lade være at skabe sig halvtossede for en gammel Baads Skyld, som hun havde kunnet bie paa at faa til Brændsel i flere Aar.

Per han var osse en gammel Omfjotning, at han ikke kunde faa det Fartøj ud af sit Sind!

— Povel stod i Loen og bødede Sildegarn. Han vilde se at komme med Rasmus Mortensen i Bælt atter i Aar.

Da Per saa, at Povel bødede Sildegarnene, tænkte han sig Resten: de skulde ikke følge „Haabet", men „Dorte".

Der var ikke Haab for „Haabet".

Per Røn gik ud og ind ad Døre — saa paa Vejret og smaasnakkede om Vejret. Han var bleven ugidelig til sit Arbejde. Og før havde han været saadan en stræbsom Mand.



Lørdag Aften gik Povel ud at besøge Klyverhans. Der kom flere til, Laves og et Par unge Fiskere. Povel og Laves fortalte om deres Rejse. Og der blev drukket store, store Knægte.

Klyverhans maatte de snart tage fra Skænken. Saa lagde de ham i Sengen — han kunde paa ingen Maade døje mer.

Laves skænkede op. En ny Flaske Brændevin blev hentet. Povel kogte en stor Kedel Kaffe til.

Klyverhans laa oven paa den blaa Dyne og snorkede. Omhænget var trukket fra Sengen og Bordet flyttet derhen. Povel sad paa Sengefjælen, og naar Hans imellem vaagnede lidt, gav han ham en Drik af sin Kop.

Hans lo og hikkede. Vilde fortælle fra 48, men kunde ikke.

Povel begyndte at fortælle Kærlighedshistorier, som hverken han eller nogen anden havde oplevet.

Laves svor paa, at Povel var en Løgnhals.

Saa var de nær kommen op at slaas.

Povel skulde ellers nok vise Øboerne, hvor de gode Fiskepladser var!

Klyverhans lukkede et Øje op og lukkede det i. Han kunde ingenting sige og ingenting tænke, men det havde han paa sin Fornemmelse, at nu skulde nogen faa Tærsk. Han vilde meget hellere, de skulde synge en Vise og skilles i Fredsommelighed, men det nyttede ikke nu, det var for sent . . .

Lampen osede og sluktes. Og der var ikke andet lyseligt i Huset. Det var ud paa Natten — saa ravede de unge Fiskere hjem.

Paa Vejen sloges de i Fællesskab og fik Tærsk allesammen. Det var ikke det værste — de hujede og holdt et Styr, saa skikkelige Folk ikke fik Blund i Øjnene.

— Der blev snakket gruelig meget i Byen de følgende Dage om den Fest hos Klyverhans.

Birte opsatte helt at „lade de gamle det vide“.

Ane Per Røns græd — og Per skældte over den

Satans Dreng. Men mest sukkede han over de Penge, han ikke ejede.

Det bristede helt at faa „Haabet“ bedret.

— Povel Røn fandt en gammel Forlader paa Loftet. Han tog den — og gik paa Jagt.

Det var et daarligt Tegn!

Birte skældte Povel ud, da de traf hinanden. Og Povel fandt sig i det — han indsaa, at han havde fejlet. Men hvorfor lade det gaa sig saa nær til Hjærte?

Birte gik det nu nær. Povel kunde ikke faa hende gjort mild igen. Hun var spydig og himsk*), da de skiltes.

Povel kom med Rasmus Mortensen i Bælt — og alt gik ved det gamle. Rasmus holdt jo meget af Povel som Bæltsmand — og Povel tænkte for sig: Det er den bedste Vej til at blive taget god som Frier. — Den gamle skal blot buldre lidt først.

Drengen, de havde med i Bælt det Aar, hed Peder — den Peder, som tjente hos Niels Mortensen, da Povel traf Birte i Karlekammeret. Nu havde han fyldt sit fjortende Aar — og intet i Verden yndede han som Fartøjer.

Han var et faderløst Barn. Moderen sad i en Husende og spandt til Føden. Peder havde hun sendt i Tjeneste som Hyrdedreng. Men da Peder havde tjent til sit Konfirmationstøj, sagde han Stop: nu intet uden at sejle!

---

*) Koldt afvisende (studs).

Han tog hjem til Moderen og fik Natsted i Slagbænken. Om Dagen fiskede han. Og nu gik han i Bælt om Natten.

Rasmus gav ham det Skudsmaal, at han var Saten til Dreng til at døje Kuld. Peder frøs aldrig paa Stranden, hvor usle Pjalter han end gik i. Og han kunde godt æde for et helt Døgn i eet Maaltid.

Povel Røn var Peders bedste Ven. Den Dreng var bleven hundset meget, og Povel behandlede ham altid godmodigt.

De to havde ikke Hemmeligheder for hinanden.

Peder var Bud mellem Povel og Birte. Men nu syntes det ham, at Kæresteriet var ved at gaa itu. Det fik ske, som det skulde.

— De gik i Bælt og fik en Snes Kroner paa Garnet, det var godt Fiskeri.

Per Røn saa langeligt efter Povels Penge. Per havde nu sat Lid til sit Bundgarnsfiskeri og med Sorg set Sejlerne staa ud i Bæltet. Men saa slog Bundgarnet fejlt.

Per røgtede Morgen og Aften sammen med de andre, som havde Part. I Mellemtiden bestilte han ikke andet end sove og faa Mad. Og saa gik han sommetider hen hos Gamle-Pæer og hørte efter, om der stod noget nyt i den store Avis.

Dog helst snakkede han med Gamle-Pæer om Fartøjer. Der var nu „Den skønne Ø“, som havde ligget i Lande paa femogtyvende Aar.

De drøftede nøje, om „Den skønne Ø“ var frisk. Gamle-Pæer bandede paa det. Per Røn stod yderst tvivlende.

Vel fik „Den skønne Ø“ sin Passelse, rigeligt med Tjære og Maling — havde osse lidt Skygge af

nogle Brædder . . . men femogtyve lange Aar — Pæer — betænk dog ded: Femogtyve lange Aar — og aldrig en Dav i Søen. Nej, nej — satme nej! —

Saa tog de fat paa at fortælle, hvordan de havde sejlet med „Den skønne Ø“ og „Haabet“.

Ja nu om Dage sejlede ingen saadan! — Men naar Per Røn gik hjemad, tænkte han:

Vel sejlede vi den Gang — Kors, hvor vi sejlede . . . men Drengen, hvis han vilde? Pintt kunde han komme til at sejle bedre!

For han har Handlag og Forstandighed til at sejle.

Men han er en tovlig Unge!

Povel og Birte.

Vinteren skred. Povel satte Kroge og stangede Aal fra Jolle. Han bandt Garn. Og saa holdt han til hos Klyverhans sammen med nogle andre unge Fiskere.

De spillede Kort og drak Knægte. Fulde blev de tit — og Staahej lavede de sommetider, naar de gik hjem.

Povel var ikke den Mand, som stod under Kvindfolks Herredømme. Han var Mand for at skøtte sig selv.

Naar Povel en sjælden Gang traf Birte, saa skændte og bebrejdede hun. Aldrig nævnede hun et godt Ord til ham — og hvad ondt gjorde han vel?

Kunde man gaa til Helvede, fordi man drak sig fuld en enkelt Gang. Nej, selv Jænns Ligevel mente, at der skulde mere til.

Saa blev Kæresteriet endt mellem Povel og Birte i Foraaret lige før Povel skulde ind at være Soldat.

Povel sagde til Birte, hun kunde godt blive fri. Og Birte var stolt — hun tog ham paa Ordet.

— De traf hinanden en Aften og gik sammen ind i Niels Mortensens Stakhave.

Nordvestvinden strøg derigennem. Birte søgte Ly ved en Stak. Povel stillede sig foran hende.

Stormen rev i Enderne af hans Halsklæde og pustede Sejldugsblusen, han bar, op som en Blære.

Povel havde et haardt, spottende Drag over Munden, og han sagde kun lidt.

— — Det er dog det forskrækkeligste, klagede Birte ... naar du ved alt det, jeg maa døje med de gamle ... og du itte kan la være at lave Komedje ... render I itte her og hujer om Natten og skaver jer ... det skal man ligge og høre paa ... og høre for det om Morgenen, og aldrig ha sig en glad Time ... og hvadfor Mænd kan der vel blive af saadanne Karle? ...

Du kan godt blive fri! sagde Povel.

Birte tav lidt. Hendes Ansigt var rødt af Harme og Øjnene halvt lukkede.

Pludselig hævede hun Hovedet — stirrede kort paa ham.

Ja!!

Saa er vi færdige med det! svarede Povel. — Han vendte sig og gik.

— Men Birte vendte sit Ansigt ind mod Stakken og stod der længe. Lønlige Taarer trængte frem og blev borte i Straaene.

— Allerdaarligst kunde hun døje at se Povel saa ligegyldig-haard.

— — Povel rejste i Kongens Tjeneste — til Søs selvfølgelig — uden at sørge.

I Tjenesten kom han sammen med mange raske Folk, og i den første Tid længtes han ikke efter Øen.

Han fik Breve derudefra engang imellem. Men hvad er Breve? Povel følte, at enten er de ingenting, eller de er til at fremme Længslen.

Han kom ud at sejle med et Krigsskib i dansk Farvande. Da længtes han svært efter at komme ned gennem Bæltet for at se Øen en eneste Gang . . . Det kunde være saa dejligt at se den. Men det talte han aldrig om til de andre raske Karle. —

— Naar han stod ene paa Vagt, kunde det komme over ham saadan med Klemsel og Knugen og drive Vand i Øjnene. Han lukkede Øjnene og bandede indvendigt.

Men saa kunde det komme, som der var en hel Ulykke over ham — og han tænkte blot paa at rømme . . . hvor skulde han rømme hen?

Om han bad at komme i Land, fordi hans Forældre var døde?

Nej, man skal ikke spotte. Det hævner sig! . . . Og han undrede sig stundom for alt det, som kunde skride frem i hans Tanke.

En Nat vilde han bede til Gud om at faa Lindring og Tryghed. Men Gud var langt, langt borte . . . Povel syntes, Gud stod i Skyerne ude over Øen.

Nej, man skulde slet ikke bryde sit Hoved med det derhjemme! sagde han til sig selv.

Og saa kunde han dog ikke lade være at mindes saa tydeligt hver eneste Sten ved Stranden derude — og tælle op for sig, hvor alle Jollerne og Baadene laa — og hvor Garnene stod. Han kunde øjne alle de

Mærker, Fiskerne havde paa „det andet Land": Træer og Huse og Høje og Møller og Kirketaarne.

— — Alle de andre raske Folk brød Povel sig ikke mere om. Han sørgede bare for at passe sit, saa han kunde gaa fri for Straf.

En Dag, mens de laa nede i Frederikshavn, fik han et Brev. Og det var fra Birte. Han gemte det — og læste det, da han var ene. — Han stod i Land bag en Tømmerstabel.

Birte skrev:

Gode Povel!

Jeg kan ikke bie med at skrive dig til, og endskønt du vel syndes Underligt derom, saa vil jeg sige dig det, som det er, for du skal ikke høre nogen Løgn fra mig, at jeg vænter mig, men der er Gud Ske Lov længe endnu — og det kan ikke ses, men jeg kender ingen andre end dig, min Kære Povel, min fordums Trofaste Ven. Og du kan jo nok selv regne ud, hvornaar Det kan blive.

Hjemme vil jeg ikke være for aldrig det, men jeg vil tage over hos min Moster i Vangdrup, som har en Købmandshandel, og der kan du træffe mig, min Ven, om dit Sind staar dertil.

Min Moster har Bedet mig saa Tidt og jeg vil lade hende Det vide, som Det er, og saa faar jeg nok Husrum hos hende.

Det kan du Tro, Povel, at det er ikke nemt for mig med alt dette her, og jeg Beder til Vor Herre, at Han vil løse Op for mig.

Men det vil Han ikke, jeg skal lide for, hvad jeg er skyldig. Vidste jeg endda, at du gjorde ud

af mig endnu, saa vilde jeg bære det Andet, som Vor Herre haver lagt mig paa.

Nu haver jeg sagt dig det, som det er, og nu vil jeg Bede dig Mindes mig i Kærlighed.

Din fordums Kæreste
Birte Mortensen.

— Povel stod og sundede sig lidt.

Sælsomt fornam ham, at han elskede Birte saa inderligt. Han kunde grandgiveligt se, hvordan hun sad inde paa sit Kammers, som vendte ud til Gadekæret — og græd, Taarerne randt ned over hende.

Han gned sine Øjne og spyttede Skraaen ud, saa endnu en Gang paa Brevet, det var fint skrevet med tynde, stive Træk. Birte plejede ellers at skrive smaa, runde Bogstaver, Papiret var krøllet. Povel gemte det paa sit Bryst.

Han følte en sviende Slaphed snige sig ind i ham, men han stemmede for den med ny Styrke.

Der er pintt itte andet at gøre!!

Saa gik han ned til Havnen. Det var Tid at komme ombord.

Ingen kunde se det paa Povel Røn, at han havde faaet uventet Tidende.

Den næste Dag fik Povel intet Svar skrevet til Birte. Han var aldrig hurtig til Pennen og yndede at betænke sig, selv om han vel vidste, hvad han vilde skrive.

Men saa kom Søndag, og Povel fik stillet et Brev op til Birte. Det var paa tre Sider, og der stod i det:

Kære Birte!

Af dit Brev ser jeg, at du er i en Sørgelig tilstand, min Kære Pige. Og det maa ikke være nemt

for dig at begaa dig derhjemme. Men jeg skal nok være dig Tro, og vi Haaber, at Alt skal gaa Vel. Vi kan leje os ind i en Stue til vi selv faar Penge og kan Bygge. Se hvornaar det Bliver, kender vi ikke, men du faar at finde dig i, som det kan blive. Føden kan jeg skaffe os, og saa maa vi jo ikke Klage.

Der var Meget, jeg Gærne havde skrevet til dig, min Pige, men det vil Slet ikke Falde i Pennen, og derfor Tror jeg det er Bedre, at jeg Slutter for denne gang.

Med de Kærligste hilsener fra din Kæreste

Povel Røn.

Povel var let om Hjærtet, da han havde sendt det Brev afsted.

Den følgende Tid led han mindre af Ølængsel.

Denne er i sit Inderste religiøs.

Povel Røn havde nu bedet den Bøn, han trængte. Til Gud i Øens Sky. Bønnen, Attraaen, som gav ham Lindring og Tryghed.

Thi Povel Røns Tro var Attraa og ikke Overbevisning.

En Efteraarsaften kom Povel hjem — fri fra Kongens Tjeneste. Han gik langsomt ind over Øen.

Taage, graa og djung, stod i Lavninger og lignede smaa, drømmende Søer.

Huse, hist og her, blev skuffende store.

Et Kobbel løse Faar jagede som hvide Spøgelser gennem Taagen. — Vadefuglene jublede ude i Vigen: en ren, skælvende Tone, en skingrende Mangfoldighed.

Et Skud lyste og dundrede. Som en Sky foer Fugleskaren hen over Vandet med enkelte, skrigende Pip.

Den glorøde Sol ulmede gennem Taagen og gik ned.

Ung Latter lød fra Stakhaverne.

— Povel sneg sig ad Stien til sit Hjem. Han vilde ikke snakke med nogen fremmed.

Per sad for Bordenden. Ane tog mod Povel i Forstuen. De havde ventet ham et Par Dage: Povel skrev ikke, hvornaar han kom.

Han gav dem begge Haanden. Ane tændte Lys, og hun stod med Vand i Øjnene.

De syntes, Povel var bleven lang og svær. Han var duvende — og brun som gammelt Egetræ. Naar Per saa den store Hyddel, maatte han tænke paa „Haabet“!

Saa fik de Mad, stegte Torskerumper — og saa fortalte Povel lidt fra sin Tjenestetid. — Per afbrød stadigt, naar noget mindede ham om hans egen Tjenestetid. Povel fortalte sindigt og pustede tunge Skyer bort af Shagpiben. Den gamle mærkede nu, at han havde en Mand for sig. Før havde han altid syntes, Povel var en Dreng, en tovlig Unge.

Povel blev tidlig søvnig. Og de lagde sig til Sengs alle tre. Per og Ane i Omhængssengen og Povel i sin egen Seng ved den modsatte Væg.

Da Ane, som altid krøb sidst ind, slukkede Lyset, spurgte Povel: Ved I noget om, hvordan Rasmusses Birte har det?

Hun er ovre hos sin Moster i Vangdrup, sagde Ane.

Og Folk siger, hun laver til Barsel! lagde Per til.

Ja, jeg kan lade jer vide, at vi har tænkt paa at givte os!

Tænkte jeg det ikke nok, Moer! Sagde det pintt osse!

Gudfader i Himmerig bevare vos naadelig og vel...! begyndte Ane. — Er det dig, Povel?

Hvem Saten skulde det ellers være?

Nej vel, nej vel, min Dreng. Men saadan ... lige i Øjeblikket ... ja, Gud velsigne jer!

Birte ... pintt itte den voveste! sagde Per. Lidt efter sov han. Men Ane takkede Herren for, at naar det skulde ske, det saa var sket med Birte. Og saa bad hun til, at Pigen maatte finde naadig Forløsning. —

Næste Dag, da Povel havde faaet Middagsmad hjemme, gik han hen til Rasmusses.

Han blev budt at sidde. Dorte kom med Kaffe til ham og Rasmus. Det var netop Kaffetid. De tog sig ogsaa en Dram i, men Rasmus var tvær.

Povel siger ganske sagtmodig: Ja, jeg er kommet herind til jer i Dag for at snakke om Birte og mig selv.

Saa kunde Rasmus ikke bie længer. Hans fede Kinder var røde og han havde Vand i Øjnene. Povel kom til at tænke paa Birtes Ansigt, da de taltes ved sidst.

I er Faen stavre mig et Par grønne Unger at sætte i Baas sammen! brølede Rasmus. I skulde paa Sognet med det samme! Og du — din Røver — du mente vel, Birte havde Skillinger: ik en Trævl skal hun faa!

Rasmus rejste sig. — Du kunde jo sate forsnakke Tøsen, dit Utusk ... vi ved nok hvordan Kvindfolk er — men du kan den unde ...

Ti dog osse stille, Rasmus! græd Dorte. Povel vil jo givte sig med hende.

Ja, det nytter pintt itte, du skraaler og skaber dig! fik Povel endelig sagt. Du skulde være glad til, at jeg vil gifte mig med Pigen.

Du faar itte noget hos mig! raabte Rasmus.

Du kan holde mig din Kæve i nu, svarede Povel hurtigt. Gier du os noget, saa er det godt. Gier du os itte noget, saa kan det være det samme. Pigen givter jeg mig med, men din Dreng er jeg pintt ikke!

Ja, det er rektig gjort af dig, Povel. Det holder jeg dig en pæn Karl for! snøftede Dorte.

— Rasmus begyndte at fortryde.

Povel rejste sig og gik hen mod Døren. — Saa kan I ha Farvel.

Vil du itte drikke Knægten ud? spurgte Rasmus.

Men Povel var borte.

— Næste Dag rejste han ind til Birte i Vangdrup.

Midt i Landet var det, Povel skulde fæste Bo. Vangdrup laa mellem frugtbar Ager og Skov — lidt gemt i en Dal. Folk var gammeldags der, sagde man. Men det gjorde ingenting for Povels Skyld: Folk var ogsaa gammeldags ude paa Øen.

Hvad Povel lagde Mærke til straks, var de yppige Haver. Vangdrup lignede en stor Have. Bag Træer skimtedes hvide Gaarde. Smaa Huse med Halmdække opad Væggene og halmflettet Gavl overskyggedes af ældgamle Frugttræer. Langs Gaden stod Buske og Træer, som snoede sig ind i hverandre.

— Det er et smukt Land! tænkte Povel.

Købmandshandelen laa paa en aaben Plads ud til Vejen med Have bagved.

Inde i de smaa halvmørke Stuer gik Birtes Moster, Kurtsens Enke. Tunghør og hvidhaaret, snaksom, men ikke nem at forstaa. Gammel var hun og trængte haardt til Afløsning ved Handelen.

Birte sad i Husets mørkeste Stue, Sovekammeret, og syede Børnetøj. Stille og blaableg. Intet Træk i hendes Ansigt rørte sig. Kun naar en Solstraale havde brudt Havehegnet og de grøntblinkende Ruder, kom der Liv i hendes Skikkelse, mens hun sugede den.

Saa kom Povel — paa sin Fod fra Øen — og greb fat i Forretningen.

Birte takkede Povel. Men i de første Dage kunde han næppe udholde at se den Forandring, som var sket med hende.

I disse første Dage viste Kurtsens Enke ham, hvordan en Landhandel skulde styres. Og saa var Povel udlært. Den gamle sad siden inde hos Birte og syede.

Povel solgte og snakkede godt for sig. Han syntes straks, det var en morsom Bestilling. Han solgte alting, ligefra Grebe og Slibestene til Sirtsklæder og Blærefedt. Og mens han passede to—tre Kunder paa een Gang, kunde han godt prange med Uhrkæde hos en fjerde.

Folk var godt fornøjet med Povel. Og Madam Kurtsen var sjæleglad over sin nye „Svend". Da han havde været der en Uge, vidste hun, at han og ingen anden skulde tage Forretningen..

Madam Kurtsen var ikke saalidt finere end Byens Folk i Almindelighed — og hun saa godt, at Povel ikke lignede Bønderkarlene. Hvad der egentlig var fint, kendte Povel ikke. Men blot at han var Sømand

— noget fjærnt — gjorde, at den gamle følte Agtelse for ham. Fjærnt og fornemt sluttede sig nær til hinanden i hendes Tanke.

Bønderne, som hun havde sin Næring af, saa hun lidt skævt til. Med alle andre Fejl havde de den, at de vilde prutte. Og Madam Kurtsen hadede al Tingen om Varerne.

Povel var frisk og troskyldig og køn. Der skulde nok blive en fin og fornem Købmand ud af ham.

Birte saa op til Mosteren, skønt hun yttrede til Povel, at Moster var et gammelt Vrøvl. Men Birte havde faaet noget sirligt over sig — og det stramme i hendes Væsen, det himske, som Povel ikke led, var kommen stærkere frem. Han tænkte ikke stort over dette, for hun behandlede ham venligt alligevel.

Moster i Vangdrup havde altid staaet for Øboerne som noget særlig fint. Hun havde jo giftet sig ind i fornem Stand, mens hun tjente oppe i Landet. Faaet en Købmandssvend af rig Familie, nymodens i Klæder og Talemaade. Der blev af hans Rigdom dog kun nok til at købe Landhandelen i Vangdrup. Saa mente Rasmus, at der endnu var Penge. Men det var en Særhed hos Rasmus, at han altid tænkte sig velstaaende Folk rige. Det var en Trang hos ham at tro: Der er mange Penge paa det Sted.

I alle de Aar, Birte kunde huske, havde Rasmus sendt en Ol rigtig gode Bæltsild ind til sin Konesøster. Enkelte Aar kørte han selv med dem og tog baade Kvinde og Børn med. Det havde været Højtidsdage i Birtes Barndom. Og i Aar havde Konesøster faaet to Ole Sild af Rasmus.

Kurtsens Enke anede, at Rasmus var fornem.

Han kunde ogsaa te sig som Herremand og havde intet af dette ydmygt-kejtede, der kan kendetegne Øboere.

Især holdt Kurtsens Enke meget af hans Børn — hendes eget Barn var død som lille. Hans Kone var i hendes Øjne et Bondekvindfolk, skønt Dorte overfor sin Søster gjorde sig Umage nok med at være — pænn.

Gennem lang Tid og fornem Stand havde Kurtsens Enke mistet Øen af sit Minde.

Og hun var et Vrag.

— Da Birte kom, tog den gamle glædestraalende mod hende som en Støtte i sin Alderdom. Da hun fik at vide, Birte var frugtsommelig, blev hun arrig, men gav dog Pigen Lov til at bo hos sig. Og da hun begyndte at hjælpe Birte med Børnetøj, gik Fortrydelsen over.

Straks Povel kom, lystes der første Gang for ham og Birte fra Prædikestolen i Søstrup. Der blev lyst anden Gang. Tredje Gang, der lystes, „faldt de nør af Stolen," hed det sig. Og saa blev de viede kort efter.

De fik den ene af Madam Kurtsens Stuer — og der kom Vuggen i Gang lidt før Jul. Dorte Rasmusses var der nogle Dage . . .

Povel holdt sig stadig ved Handelen den hele Vinter. Taalmodig gik han og sagde til sig selv: Det er ikke Vejr til andet. Der er pintt itte andet at gøre!

Det var ogsaa simpelt Vejr. Ikke Havlæg — hellerikke godt Krogfiskeri. Daarlig Vind for det meste. Og naar der ikke var noget at gøre, saa var der hellerikke Liv derude.

Hver Uge kom der til Vangdrup en kørende Fiske-

mand. Og Povel købte altid Torsk. De havde vel langtfra den Smag, som naar de kom op af Vandet og blev kogt med det samme — men de var dog alligevel Torsk. Moster havde god Levemaade i sit Hus — meget bedre end Povel var vant til derhjemme — og Povel holdt nok af god Levemaade. Men æde sig dvask i Torsk — rigtig (blank, grønhovedet) Torsk, det var dog noget andet, noget for sig!

Henad Foraaret fiskede de svært i Bundgarnene derude. Og Per Røn skrev et langt Brev derom, hvori kun stod, hvad Silden kostede, hvordan Bundgarnet var sat, og hvilke Fiskemænd de havde. Povel brugte en Søndag til at stave sig det sammen.

Om Mandagen sagde Povel til Moster: Det er grueligt for alle de Penge, der gaar i Fragt.

Ja-ja. Det har du sandt for Dyden Ret i, Povel. Der gaar rektnok mange, mange Pen—ge til de Fragtmænd.

Tror I ikke, det kunde svare sig at holde Hest selv?

— — Hest og Vogn, Povel? Ih, men da, tror du det?

Ja, der er pintt itte andet at gøre! sagde Povel. Vil I koste den ene Del, skal jeg koste den anden.

Madam Kurtsen betænkte sig. Og det blev til ingenting. Saa maatte Birte til at snakke for hende. Birte havde stor Lyst til at blive kørendes.

Endelig gav Moster sig. Povel købte Vogn og Seletøj for hendes Penge. Han fik solgt sit Vaad og sine Garn — Jollen vilde han ikke skille sig ved — for Pengene købte han en gammel Hest.

Og Povel begyndte at køre Fragt.

Nogle Dage efter, at de havde faaet Hesten, kørte

Povel og Birte ud til Øen for at besøge de gamle. Povel havde lavet nogle Sukkerkasser om til Sildekasser — og de stod bag i Vognen.

Han bragte fem Ole Sild med sig hjem og een Ol Hornfisk.

Moster slog Hænderne sammen og hvinede.

Men Dagen efter kørte Povel ud og solgte sine Fisk.

Han tjente Penge paa det, og Moster mente, at det var hende, som havde lært Povel Handel — hun var stolt af hans Fortjeneste.

Og Povel begyndte at køre to Gange om Ugen ud til Øen efter Fisk. Da blev den gamle gnaven. Købmandshandelen forsømtes. Birte havde Barnet. Og Moster vidste ikke længer nogen Besked om Varerne. I det samme fandt hun paa, at det var en grim Bestilling for en pæn Købmand, dette Fiskeprangeri.

Birte skældte Povel ud. Men han blev ved at køre til Byen efter Fragt, dog særlig til Øen efter Fisk. Hesten blev brugt, saa det var knapt, den kunde trække dem til Kirke om Søndagen. Povel brød sig hellerikke om at komme i Kirke.

Saa begyndte Moster at tale haardt til Povel.

Det var hendes Forretning, han styrede . . .

Er det Jer Forretning, kan I pintt selv passe den! svarede Povel. Jeg vil ikke blive ved at være Jer Kramboddreng.

Den gamle var rasende og vilde jage Povel ud.

Saa havde Birte en Dyst med hende i Køkkenet. Birte vilde ikke af med Manden. — Og skulde Povel rejse — det gjorde han gærne — saa blev han da nødt til at tage sin Kvinde med.

Moster vilde paa ingen Maade skilles ved Barnet og Birte. Birte vilde ikke bort fra Forretningen. —

Naar Drengen voksede lidt til, skulde hun nok passe Handelen.

Det endte saadan, at Povel blev i Forretningen ogsaa. Vorherre ved, han vilde hellere været derude!

— — Povel Røn havde det sletikke godt hos sine Kvindfolk. Den eneste Glæde, han kendte i Vangdrup, var at lege med sin Dreng. Men den gamle kunde ikke undvære Drengen ret længe — og hun tog ham fra Povel.

En Aften kom Povel fuld hjem. Ikke mere end han kunde sætte Hesten i Stald. Dog blev der en forfærdelig Jammer. Den Aften hørte Povel ikke meget, han gik i Seng straks. Men Dagen efter — og siden, naar der var lidt ivejen — saa maatte han høre for det igen.

Hvad hjalp det dem at skælde? Otte Dage efter kom Povel atter fuld hjem.

Moster fortalte den slemme Historie til Naboerne. Da blev Povel bange, han vilde saa nødigt, Folk skulde ha ham at snakke om.

Det kan jo altid ske, at en Fiskemand bliver svirendes. Og det skete oftere med Povel, skønt han intet drak til Hverdags.

— Birte maatte finde sig i at passe Købmandshandelen alene.

Det sagde Povel til hende: Moer! Hører du, Moer?

Ja-h!

Du kommer pintt til at staa for dette her!

Saa-aa, du kan vel hjælpe mig!

Jeg har nok at gøre.

Jeg vil ikke staa bag Disken alstillens!

— Har du hørt det, Moer, hvad jeg har sagt! Og

Faen fortøje mig, skal du rette dig derefter! Det er jeg Mand for. —

Da græd Birte. Moster hvinede. Drengen begyndte at skraale. Men Povel gik ud og spændte Spætmand for.

— Det var en mild Sommeraften med graat Skyggeskær og dæmpede Lyde.

Povel løftede Tømmen — slog ud med Pisken: Naa, Spætmand.

Saa kørte han ind under Træerne. Lidt efter kom han ud paa Landevejen. Den gamle Hest travede. Der var ingen Mennesker at øjne. Køerne laa i Kløver og tyggede Drøv.

Povel sad og snakkede med sig selv.

... Ja, ja ... pintt Sandhed. Jeg blev født nøgen, gjorde jeg — jeg maatte kavte*) mig frem. Og jeg havde Heldet!

Gud ved, om jeg har Heldet endnu!

Men jeg er fri Mand — kan køre rask, naar jeg synes, og jævnt, naar jeg synes. — Hver hytter sig. Gaar det galt en Gang, gaar det godt en anden Gang. — Sidst gik min Vogn itu ... jeg blev ved at køre. Alle raabte de efter mig: Du er jo tosset, Mand ... du vælter. Nej, Povel Røn kuldsejler itte. — Vil I hjælpe mig? sa jeg. Saa luskede de Bønder af.

Hver skøtter sig. Jeg kører med Fragt og jeg kører med Fisk og med alt muligt, hvad i Verden er til. Hvem der har Heldet, de kan sagtens — altid — hver hytter sig.

Og jeg kører ud paa Øen. Der har jeg Heldet!

*) Bevægelse med Armene. Lig den en Druknende gør.

Haabet.

Per Røn gik endnu og satte Lid til sit Bundgarn. For Per kunde nytte en Skilling til sit Fartøj.

Og det begyndte med stort Fiskeri. Per var oprømt i nogle Dage. Men saa tog det gnavne ham igen. Fiskeriet var ikke blevet ringere — og der tjentes gode Penge. Der var blot saamange Steds Ærinde for de Penge. Per øjnede, at der blev ingen til Fartøjet.

Der skyldtes hos Brygger og Bager og Købmand — og som sædvanlig til Knurhanen. Bundgarnet skulde bødes, mere Tvist skulde Per ha. Og Gælden maatte først betales . . .

Saa skulde jo ogsaa Per og Ane leve. Det slog lige til med Pengene — det var godt det. Da maatte man itte klage.

— Naar Povel Røn kom til Øen, holdt han sig mest hos de gamle. Han talte kun lidet med andre Folk. Og til de gamle sagde han heller ikke mange Ord. Han havde sit Husly der — og sad ved Bordet og bandt Garn. For han skulde ha noget at tage sig til — saa bandt han og bandt alt det, han kunde overkomme.

Ane sad ved Garnvinden og vandt Tviststykkerne op i store, kantede Nøgler. Per fyldte dem paa hvide Trænaale til Povel.

— En Aften, mens Ane var i Stegerset at stege Hornfisk, sagde Per:

Jeg tror pintt, der bliver godt Bæltfiskeri i Aar — efter alting at skønne — ja, det tror jeg pintt.

Ja-h, svarede Povel tungt. Saa blev der da noget at køre med.

Du med din Køren. Saadan Mand som du skulde sætte lidt Penge i Baad og Bundgarn og Bæltslængde*) og holde en Karl. Saa kunde du tjene store Penge, Dreng! Og faar du først Oventaget, sætter du dig nør paa Øen som Fiskehandler. Sender Tyskerne vore Sild. Holder en Kvasse. Pintt itte til at gaa fra: du kan blive en rig Mand, min Dreng!

Povel lod Garnet synke i Skødet og lænede sig tilbage. Han saa ud ad Vinduet og saa en Mast fra Søen . . .

— Det er kanske itte saa helt galt, hvad du siger, Fåer!

Der er pintt itte andet at gøre, min Dreng. — — Lad os to først faa den gamle lidt istand. Han gør det fremfor nogen andre.

Har været god Baad. Bliver aldrig mer! sukkede Povel.

Skaf mig et Hundredkroner, Dreng, saa gaar jeg paa den i Aar. Skulde vel tro, Skipperen kender sit eget Fartøj og ved, hvad det duer.

Jeg har jo ingen Penge, Fåer. Og du er osse for gammel.

Kan laane! Kan laane!

— Saa kom Ane ind med Hornfisken. Per fik kun en lille Gran.

Er du syg? spurgte Ane.

Syg — hæ — fejler itte noget — skal sove — sove!

Per Røn krøb ind bag Omhænget.

— —

---

*) Garnene til Bæltfiskeri.

Om Morgenen, da Per gik til Stranden for at røgte, sad Povel og drak Kaffe sammen med sin Moer. Hun sad ved Kakkelovnen, hvor Kedlen stod. Povel var endnu kun halvklædt og bredte sig for Bordenden.

Han hørte først lidt efter de smaa, hurtige Drag, Ane tog. Saa sagde han ligegyldig:

Fåer kan itte faa glemt den Baad.

Nej. — Er han dog itte en gammel Govs?

Han kan være tovlig nok med sit. Men hvad skal jeg gøre ved ham. Han vil pintt i Bælt.

Gudheden, Povel — du maa da itte hjælpe ham til det! Hvad vil den gamle Stodder dog stille op derude? Nej, Povel, det kan aldrigen gaa. Lad mig se, du snakker ham fra det!

Det er der pintt ingen, der kan! svarede Povel med stærk Alvor.

Jo, du kan nok. Han lytter til, hvad du siger.

— Det er næsten Synd at holde ham fra det, Moer. Han tænker itte paa andet end komme ud. Jeg siger aldrig et Ord om Fortjenesten — for den bliver ringe. Naar Skipperen er gammel, ved vi nok, hvordan det gaar med Sejladsen. Har han først faaet Baaden istand, saa kigger han paa Vejr og Vind og vil itte afsted, uden alting føjer sig etter ham. Saadan er de gamle, det duer ikke. Men jeg kunde ligegodt ha Sind til at lade ham prøve.

Ane skænkede en Kop Kaffe til.

Du maa itte, Povel. Du maa love mig det. Fåer er gammel, det er itte med det alene. Men jeg skal sige dig: Naar det bliver kuldet, saa draver han nør agter, og saa lænser han Flasken — og saa kan han paa ingen Maade manderere med Fartøjet. Der kunde ske en stor Ulykke! Ja, var du med, min Dreng, saa

skulde jeg itte sige noget derimod. Men du har Gudfader i Himlen ske Lov og Tak dit paa det tørre.

Jeg ved det altsammen, Moer. Men her gaar han og visner hen!

Ja, han skulde være glad paa sine gamle Dage, at han kan ha det godt og lunt inden Døre.

— Povel trak sin Trøje paa og gik ned til Bundgarnsmændene for at faa læsset Sild paa sin Vogn, som stod ved Stranden.

— Sit paa det tørre — ha det godt — inden Døre! mumlede han.

Ja, det tror Kvindfolk!

Per Røn stavrede hen til Gamle-Pæer og traf ham i hans Aftægtsstue. Der sad Gamle-Pæer for Bordenden og gloede i Avisen, som dækkede ham fra den jærngraa Top til den brede Buksesmæk.

Gamle-Pæer kiggede over Brillerne og Avisen — lagde den paa Bordet og læste videre halvhøjt.

Skonnert „Signe“ af Flensborg — — Kaptejn Nordbjærg — — kender ikke ham Per Røn. — Du ikkeheller. Nej, hvor Faen skulde du kende ham fra.

Laber Kuling, Frederikshavn.

Men kender Skuden, Per. — Laber Kuling. Jo, for den Mær kunde ikke bere sig, naar „Den skønne Ø“ gik for fuld Fok og rebet Storsejl.

Hun skulde heller lægge op nu.

— Hvorfor skulde hun det, naar hun kan sejle?

Sejle! Slem Sejler! Du hører, jeg siger, hun kan itte sejle!

Ja ja da! sagde Per Røn.

— De sad lidt og snakkede om Vejret og Silden og Priserne. Saa busede Per Røn ud med sit Ærinde.

Du vil vel itte laane mig et Hundredkroner, Pæer?

Hundredkroner, gabede Gamle-Pæer? Hvad kan du bruge Hundredkroner til?

Jo, jeg skal sige dig, svarede Per Røn lavmælt: jeg har tænkt paa, at jeg vil gaa i Bælt i Aar!

Du. Du i Bælt. Gammel Stodder!

Jeg kan pintt føre mit Fartøj endnu.

Jo-v, du føre Fartøj. Naar du havde et — lige ind i det røde Helvede. Men jeg sætter ondlynemæ ingen Penge i den Fart.

Nu stod det pludselig klart for Per Røn, at Gamle-Pæer var den Mand, han mindst kunde vente Hjælp fra. Og Per saa hel modfalden ud.

— — Du blev nok bavset, Per! sagde den gamle og dukkede igen Hovedet ned mod Avisen.

Hvorfor skal du gøre Nar ad mig? sagde Per Røn grædefærdig og stille. Alt havde nu forladt ham.

Gamle-Pæer saa op. Det kan vel itte undre dig, at jeg griner, naar saadan gammel Stodder vil til at spille Komedje. Om jer Moer fik en Dreng til, skulde jeg osse grine.

Det er pintt det samme, Pæer, jeg kan itte undvære at ha Baad.

Jo-v, jeg kender nok det. Du fortæller itte mig noget Nyt — og heller itte noget gammelt. Men naar du er færdig hos jer Moer, saa er det Tid at lægge op. Og saa kan du læse en god Avis, hvori der staar noget om Søfarten. Det hjælper dig. Og har du itte Raad til at holde en god Avis, saa kan du faa min, naar jeg har læst den.

— Ja, manne Tak, det Læseri kan jeg nu itte ret vel med! svarede Per.

Du kunde derimod tjene mig i at laane mig de . . .

Gamle-Pæer sad med Næsen nede i Avisen, og der var tyst i den lave Aftægtstue. Fluerne summede svagt. Bornholmeren dikkede med sprukken Lyd.

Der kom i Per Røns Øre noget, som mindede om Sus over Stranden og Bølgeslag i Smaastenene.

Farvel! sagde Per Røn.

— — Galease „Søstjærnen“ af Nordby — — NNV. — —

Per Røn drev hjemad.

Der er pintt itte noget at gøre!

Selv den Vind, der skyllede mod ham, følte han som kold og fremmed.

— — Om Natten drømte Per Røn, at han stod paa Stranden og skovlede flere Hundrede Tusinde Ole Sild i Land med en Rejekejs.

Men lige med et saa han, at det var eneste Krabber og Ulke, han havde slænget op.

Og Per Røn græd isøvne.

Et Bedested.

I Bæltstiden blev Povel Røns Dreng syg. Povel holdt sig hjemme et Par Dage for dets Skyld. Men Drengen døde — og det var saadan en ualmindelig køn og kraftig Dreng.

Moster og Birte græd længe. Povel gik ganske bleg bag Disken og solgte ud.

Den Dag, Drengen kom i Jorden, stod det i Povels Sind saa: Han syntes, han aldrig havde brudt sig om Moderen. Elsket hende . . . nej, det havde Povel Røn ikke! Han havde derimod gjort meget ud af den Dreng — saadan en ualmindelig kraftig, rødmusset Dreng.

— Povel Røn drog igen til Øen to Gange hver Uge. Tit blev han derude to Dage — det varede en Dagstid at faa Fisken solgt. Han boede næsten aldrig hjemme. Der var hellerikke godt at bjærge sig. Siden Drengens Død kunde Kvindfolkene daarligt forliges. Den gamle var gnaven — men Birte kunde ogsaa være lige himsk nok. Det gik ud over Povel, naar han var tilstede.

Bæltsfiskeriet var stort i Aar. Povel maatte ønske, han var med derude. Skønt han helst vilde være nøjet med, som det nu engang var lavet for ham — saa blev han dog tvungen til at ønske sig det helt anderledes.

Povel Røn han havde ikke mange glade Stunder.

— Birte klagede over Moster en Aften, da Povel skulde til at sove.

— Birte maatte baade være her og der, passe Handel, passe Hus, passe den gamle, som ikke gjorde andet end skælde paa alting. Og Povel gav aldrig Birte en hjælpende Haand . . . han laa og rakkede paa Landevejen . . .

Vi kan tage derud og bo! svarede Povel. Saa skal jeg itte rakke paa Landevejen.

Nej, saa skulde du ligge og sejle alstillens.

— Skal vi ta vor Last og løbe, mens der er Stunder til det, Moer?

Nej! svarede Birte. — Nej. Den gamle skal

alligevel ha sin Passelse nu, hun trænger. Da vi trængte, var det hende, som hjalp. Og naar hun engang falder væk, saa er vi velstaaendes Folk, Povel. Betænk det.

Jeg er pintt tilfreds, hvad vi bliver. Dette hersens Liv er sørgeligt.

Mest for mig! svarede Birte.

Povel trak i Sengebaandet og vendte sig. Og han tog Vejret haardt gennem Næsen. —

Den Morgen var Povel væk, førend Birte vaagnede.

Naar Povel Røn kørte i Landet med Fisk, maatte han bede i Kroerne. Af alle Kroer led han ingen bedre end den ved Bredhug, hvor han havde ligget i sine unge Dage som farende Fisker. Til en Herregaard derved solgte han stadigt Sild. Bredhugfiskerne gik ikke i Bælt. De var Hjemmefiskere af Herregaardskarle og sammenløbet Pak med elendige Joller og fladbundede Pramme. Ikke eet ordentligt rigget Fartøj.

I Kroen ved Bredhug havde Povel et godt Tilholdssted. Han var jo gammelkendt med Klavs og Katrine. Klavs kunde snart ikke stive en Skagle mer, han havde vel nu naaet nær Bunden i den Tønde, som var tilkejset ham at drikke læns. Men Katrine havde Skik paa alt alligevel. Hun var et rask Kvindfolk. En yndig Kvinde at snakke med. Katrine og Povel snakkede meget sammen. Og altid om Øen. Om de unge Dage derude og om, hvordan det nu gik. Katrine kunde aldrig glemme Øen.

— Som en lille, bleg Femtenaarstøs kom hun derud at tjene. Hendes Moer var en fattig Pige, Faer kendte Katrine ikke. Tøsen skrantede lidt, forslæbt var

hun. Men paa Øen fik hun sit Helbred og gode Huld — blev ikke overlæsset med Slid, blev en stor, rødmusset Pige med glade, grønne Øjne og stærke Lemmer.

Det var ikke det alene.

Derude blev Katrine aldrig overset. Aldrig mærkede hun, at Gaardmandsdatter var bedre end Tjenestetøs. Paa gammeldags Vis tog man sig af Tyende. Manden satte hendes Løn i Sparekassen, Kvinden hængte hendes Stads ind i Øverstestuens Skabe ved Siden af sit eget — og det blev vist frem sammen, naar der kom Gæster. — Synes I itte, det er en pænn Hverkenskjole vor Pige har faat? Den skinner sku som Davsens Lys. Ok, hvor Kålene vil more hende til Gildes! —

Katrine tjente fem Aar paa Sted. Hvad hun fik i Fødselsgave eller Kærestegave eller Markedsgave — Glaskrus, Blomstervaser, spraglede Kopper — det stod endnu paa hendes gamle Madmødres Dragkister.

Det stod jo godt der!

Lysten til at se sig om i Verden tog ogsaa Katrine — og hun kom til at bestyre Hus for Kromanden ved Bredhug. Han var Enkemand, han syntes godt om hende. Hvad skulde en fattig Pige vel svare. Klavs var en skikkelig, gammel Mand.

Nu havde Katrine naaet Begyndelsen af Trediverne. Fyldig og rap. Med ejegode Øjne og rødligt Haar. Mild Stemme. Altid mildest, naar hun snakkede med Povel om Fortiden derude.

— Ja, ha ha — kan du huske det osse — du var kuns en Dreng, den Aften Frans Fiskemands Johan vilde følge sin Mormoer hjem. Han tænkte, det var mig.

Maa jeg følge dig hjem, min Pige?

Ja, smænd maa du saa, min Dreng, sa Børtt Bendtses. — Korsbevares, Johan blev flov. Ha, ha, ha . . .

Katrine lo, saa det skingrede. Der var ingen andre Gæster end Povel. Klavs sad og sov i Armstolen ved Skænken. Han vaagnede og gloede paa Katrine, men Hagen sank, Øjnene lukkedes straks.

— — Jeg kan huske, at jeg var med dig ude en Aften at lure paa Kærestefolk, sagde Povel. Vi stod udenfor Porten, de stod indenfor. Vi hørte, han bejlede til hende: Du kan lisaagodt tå mæ som en anden in. — Jo-v! — Og saa kyssedes de.

Men jeg tænkte: Er der itte flere Omstændigheder! Dette her kunde du gøre dem efter.

Ok, ja, ja — ha, ha, ha! lo Katrine.

Vi lurede i de Tider. Der var ikke en Aften, uden et Par blev luret ud. Vi havde jo kuns de Fornøjelser, vi lavede os selv.

— Men du kan vel itte huske, at jeg gik om og bankede paa dit Kammersvindue?

Nej, der rendte saamange i de Tider.

Ja, jeg var itte andet end en Dreng, men Mod paa de Dele havde jeg, for jeg hørte meget, naar vi lurede Kærestefolk ud. Og jeg kunde nu bedst lide dig — du var saa smuk rødmusset, syntes jeg. Men du saa jo itte til den Side, hvor jeg var. Og jeg havde ikke andet at gøre end banke paa dit Kammersvindu. Det brugte jeg svært en Maanedstid.

— Ja, vi havde mange Narrerier i de Tider! sukkede Katrine, som om noget i de glade Minder var hende bittert.

Povel vidste det. Katrine havde været orleant*) med Frans Fiskemands Johan. Men der var sket et Brud, og Johan rejste til Amerika. Og Katrine rejste fra Øen.

— Povel talte om at komme hjemad. Han gik udenfor. Det var graat Vejr, Tykning, Støvregn — ren gal Vind for Silden.

Spætmand havde bedst af at blive i Stalden.

— Ingen Stjærner og ussel lille Maane. Mørkt at køre!

Povel Røn havde Lyst til at ligge i Kroen Natten over. Der var saa rart og varmt. Saa hyggeligt at være.

Han stod med Pisken i Haanden og sansede intet.

— Pludselig rettede han sig, smed Pisken — gik indenfor og sagde Farvel til Katrine. —

. . . Ellers kuldsejler pintt Povel Røn.

Dermed kørte han ad Vangdrup til.

Det var Vinter. Povel havde gruet for Vinteren. Der blev dog lidt at køre efter alstillens.

Birte gik hjemme og vejede ud til Kunderne. Moster laa i Sengen og hivede.

Men hun havde nu tilskrevet Povel og Birte, hvad hun ejede — imod at de skulde svare smaa Summer til Rasmus Mortensens andre Børn. Povel var ikke glad den Dag, det stod paa. Han vilde jo være fri Mand, og nu syntes han, de bandt ham.

*) Indgaaet, fortrolig.

Birte lod ham vide, at saadant Tilbud kunde Folk ikke sige Nej til uden at blive regnet blandt Tosser.

Povel tænkte for sig: De Par Tusind dette er værd, kan hverken gøre mig rig eller fattig. Men nok tvungen.

Birte vilde have, at han skulde køre ud til de gamle med Nyheden. Selv maatte hun blive hos Moster. Skønt Birte vilde saa hjærtensgærne med ud til Øen, det var længe siden, hun havde været der.

Birtes Samvittighed var sær ømtaalelig. Den tog baade Hensyn til, hvad Folk sagde og til, hvad den selv sagde.

Alene det, at Øboerne skulde sige: Povel og Birte er tossede, de rendte fra et godt Sted i Vangdrup — var nok til, at hun vilde blive der. — Og det, at hun selv sagde: Jeg maa blive her i Dag og lade Povel køre ene — jeg kan itte la et fremmed Menneske passe Moster — var nok til, at hun nægtede sig den bedste Fornøjelse.

Povel var ikke helt glad for at skulle snakke til de gamle om Penge. Men han føjede Birte.

Og Spætmand travede afsted med ham.

— — Hos Rasmusses blev de forundrede over, at der ikke var rede Penge. — Povel blev bænket ved en „Knægt“, men det havde nær gaaet ligesom sidst, da han skældte Rasmus ud og rendte fra Koppen.

Rasmus skyldte Povel for, at han og Birte havde listet Pengene fra Moster. Moster hun havde manne, manne Penge. Det var Rasmusses skønneste Drøm.

Povel svor paa, det var Løgn.

Men Rasmusses umistelige Tro var dog, at Moster havde h[illegible] nge.

Jeg tror rektnok osse, at vores Moster havde Penge! sagde Dorte.

Gid saa Faen havde baade Handel og Penge raabte Povel. Og han foer udad Døren.

Lidt efter traadte Povel stille ind i sine Forældres Hus. Han satte Træskoene i Forstuen — og Moderen rakte ham et Par rummelige Halmsko.

— Inde i Sovekammeret bag de stribede Omhæng laa Per Røn. Da de havde det store Tag Sild i Efteraaret, lagde Per Røn ned, fordi han var nødt til at lægge op*). Og siden var han bleven der. Per fejlede intet, uden at han var sær. Han kunde godt gaa oppe. En Dag kom nogle store Lam, som løb ude, mens der endnu ikke var Sne — springende ind i Stuen. Per foer op og gennede dem væk med sin Spanskrørs-Støttekæp. —

Hvordan er det med dig, Fåer? spurgte Povel.

Med mig — min Dreng — er det pintt skidt!

Per laa og hev i det lange, knudede Sengebaand.

Ja, er det itte osse faale, at han skal ligge nør nu? sukkede Ane.

— Det er smaat med vor gamle, bemærkede Povel.

Saa—aa, mener du, hun staar sig?

Det gør hun vel itte meget længe. Og vi faar jo, hvad der er.

Hun stiver pintt nok dèn. Jo Gu gør hun saa, brummede Per.

Det er noget, vi itte ved! svarede Povel. Og nu har hun saa tilskrevet os det. Vi skal saa svare en god Skilling til Birtes Søskende.

---

*) Arbejdet „lægger man op" (holder inde med det). Under Sygdom „ligger man ned".

Jøsses, Povel — allerede?

Æ-er det dit det hele?

Ja, det er, Fåer!

Per hev haardt i Sengebaandet og sukkede.

Ja, ja, Fåer. Mit er det. Og jeg kan gøre ved det, hvad jeg vil!

Du bliver vel ved det, Povel? spurgte Ane.

Nu faar vi se! svarede Povel haardt. — — Haa — jeg og Fåer, vi kan gærne blive Makkere endnu. Du skulde dog stive dig lidt op, Fåer.

Du har pintt Ret i det! sagde Per og rykkede sig opad Hovedgærdet.

Hør, Povel, miñ Dreng! Jeg drømte i Nat om den store Guldgaas, som ligger paa de tolv Guldæg derøvre under Dyssen. Den Dysse, som vi skal ha lige for Niels Mortensens Pile, naar vi slaar Bundgarnspæle. — Jeg gik derøvre — og saa hittede jeg Reden. Men Gaasen vilde itte lade mig tage Æggene.

Hæ, hæ. Men nu har du faaet dem. — Hæ, hæ. Vi skal pintt nok ruge dem ud!

Ane sagde intet. Hun vidste, det gjorde ikke Nytte, hvad hun vilde sige. Hun følte paa Kedlen, som stod paa Kakkelovnen. Saa skænkede hun tre Kopper Kaffe og satte dem paa Bordet ved Sengen.

— Per vilde ryge. Povel stoppede Tjenestepiben.

— Det er pintt galt. Rejtig galt, sagde Per. Her ligger vi gamle og visner hen. Gamle-Pæer har osse lavrt nør. De, der duer noget, drager bort — vi faar Skravlet igen.

— — Men nu bliver det vel godt med det snareste? — hviskede han til Povel. Og den gamle, skæggede Mund skjalv.

— —

Om Morgenen havde Povel Læs paa sin Vogn. Det var Torsk. Han kørte ud og handlede hele Dagen. Ved Aften var han nær Bredhug Kro. Der bedede han.

Da det var Tid at tage afsted, drog han dog nødigt til det. Saa sagde Katrine, at han kunde godt ligge der. Faa en pænn Seng. Ikke bryde sig om Betalingen.

Povel var en Vending ude at se paa Vejret. Det lyste af Stjærner og blank Frost. Men Spætmand var ked af, at Povel vilde køre i Nat. Stort Læs hele Dagen. Lang Vej hjem. Og naar Katrine bød Povel ligge der, kunde han vel ikke være bekendt at sige Nej!

Povel mærkede, hvor haardt det vilde være ham at sige Nej. Han gik ind.

Jeg tror ligegodt, Katrine, jeg maa til at liste af.

Det kan du, som du vil, svarede Katrine. Men du har vel itte noget at haste efter. Kvinden skal ligge ene i Nat alligevel.

Det er hellerikke, fordi jeg har megen Lyst til at køre i Nat.

Ja, bliv du kuns her.

— Saa siger jeg Tak, mumlede Povel.

Efter Jul kunde Povel kun køre een Gang om Ugen til Øen. Der var ikke Fiskeri til to Gange.

Hver Torsdag Morgen mindede det ham: I Dag skal du til Øen. Men saa var det jo først om Mandagen, han skulde afsted.

Povel blev tvær overfor Kunderne og gnaven mod sine Kvindfolk.

Moster var værkelig*), og Birte sagde til til sig selv: Jeg har det smænd ikke for godt. Nej, jeg har det smænd besværligt. — Til Povel nyttede det ikke at sige noget.

— Aftnerne var de værste at faa slaget ihjæl. For den Skik havde Povel kuldkastet, at de unge Folk — og nogle gamle med — kom ind i Købmandshandelen og sad Aftnerne hen, sludrede meget og købte lidt. Povel vilde ikke holde dem med Selskab.

Naar der var tændt Lys — og de havde spist, smed Povel sig paa den lille Sofa. Der laa han, til de skulde i Seng.

En Aften saa Birte, han laa og stirrede op i Hængelampen med uhyggelig Rædsel i Blikket. — Pludselig sprang han op og foer ud. Birte holdt paa Bordet, som nær var væltet.

Povel kom paa Hosesokker ud i Sneen. Hen til Skuret, hvor Brændevinstønden laa. — Han tappede sig en halv Pægl. Den drak han. Det hjalp.

— Povel huskede en Gang før, han havde mærket noget lignende, en haard Angest, som tog Vejret fra ham. — Det var som Dreng, han legede i sin Faders Baad, der stod paa Stranden. Han var krøbet ned i Kahytten og havde skudt Lugen for. Da han vilde op, kunde han ikke faa den skudt tilbage. Han sled. — Det var kun en kort Stund, men han mente, der gik Timer. En Mand, som hørte hans Nødskrig, skaffede ham Lugen bort. Siden led Povel ikke, at den Luge blev skudt tæt til.

---

*) urimelig og gnaven.

— Da Povel kom ind, var han bleg. Birte spurgte, hvad han fejlede. — Søvnig! sagde han og gik straks i Seng. Lidt efter kom Birte.

De laa tavse. Uret dikkede. Stormen stærkedes og suste gennem Trætoppene med en Lyd, der for Povel havde noget underligt vildsomt i sig — ikke ren og mægtig som Havets.

— Synes du itte her er tresk*) at bo, Birte?

Aa — vi har nu engang fundet Hjem her.

— — Jeg havde Mod paa at sælge!

Du gør det ikke, Povel! . . . Nylig har vi faaet det hele, og Handelen gaar godt.

Jeg tror, vi kunde lave bedre „Handel“ andetsteds med de Penge.

Aldrig i mine Levedage gier jeg mit Minde! raabte Birte. Og den gamle, vil du slæbe hende bort herfra?

Nej, det vil jeg itte! svarede Povel. Hun skal faa Lov til at blive her det, hun kan. Men jeg synes, det var dejligt at komme tilhuse paa Øen igen!

Ja, det snakker du altid om. Du er altid saa barnevorn!**) — —

Birte lagde sig tilrette for at sove. Povel laa og lyttede efter Moster, som var nærved at blive borte i Hosten, det gamle Skind. —

— Næste Dag fik Povel fat i noget Tvist til at binde Garn af. Han begyndte at binde Garn: Sildegarn, Ruser, Rødspættegarn. Aften efter Aften sad han og sled og sagde ikke et Ord. Birte spurgte, hvad de Garn skulde bruges til. — Der blev Brug for dem, naar Fisketiden kom, svarede Povel.

---

*) trist.

**) barnagtig —, udt. bårneuhrn.

— Vinteren var haard med Frost og Kuld — næsten umulig at færdes ude i. Røgvejr om Natten. Og Frost lige op i Øjnene paa Solen.

Havlæg var der. Fiskerne gik halve Mil tilsøs og stangede Aal. Skønt Isen ikke alle Steder var saa stærk, for det stormede jo imellem.

— Plut der en i, hjalp de andre ham op med Stagerne, han fik en Dram — og var Karl igen.

Povel vidste, hvordan det hele gik til.

Saa stred han sig ud til Øen. Tog Aalejærnet og stangede. — Der var ingen andre Prangere end Povel — og han fik fuldt Læs.

Hvor han nu kom hen med sine Fisk, var han velset. Man var ikke vant til Aal paa denne Aarsens Tid.

— Povel sad og kørte og frøs, mens det kvældede. Og saa smaasnakkede han med sig selv.

. . . De Prangere, de forstaar sig pintt itte paa at tjene Penge. De er bange for Kuld. Men Povel Røn han er itte bange for noget, naar han er Frimand!

. . . Nu begynder det at sne igen. — Røgvejr til Natten — dog en drabelig Vinter! Men vi Øboere, vi kan døje den!

Han kørte ned under en Bakke. Der var lunt. Han mærkede Varmen komme i sig. Han skuttede sig og gned Hænderne. — Det mildner nydeligt! . . . Ja, hvem der nu havde en Kvinde efter sit Sind at komme hjem til. Og der skulde være saa mildt og saa lunt — og stille i Stuen. Hun kom og tog Faer om Kinderne og kyssede ham. — Og de sov i en Omhængsseng — ikke saadan en Pram, som han og Birte havde. Nej, Seng med Ruf over, Omhængsseng med Halmfletning inde ved Væggen.

Uh ... ligesaa Varmen rislede ud i Fjerene.

— Povel kørte igen ud i Stormen. Sne føg ind i hans Ansigt. Spætmand ludede. Povel slog ham med Pisken — og saa hen over den hvide Mark, der syntes at skælve i Snevejret.

... Ok, ja, ... at det ikke blev os to — Katrine!

Hjem igen.

Engang i Marts Maaned, da Vinteren omtrent var ovre og Povel paa Øen efter Torsk, spurgte han, at Gamle-Pæer laa og skulde afsted.

For Familieskabets Skyld maatte Povel hen at se til ham. Gamle-Pæer var jo Povels Kones Fars Farbror.

— — Det har endelig*) været en haard Vinter, siden saadan en gammel Jærnmand maa lægge nør? sagde Povel.

— Hi — ja, nu kan I lægge mig nør. Saa kan jeg selv se, hvordan jeg kommer op igen.

Det maa I rejtnok itte sige, Pæer, begyndte Vaagekonen, som stod ved Sengen. — I ved da nok at — e ... I kender da Jessus.

Oh — kender. Hvad kender jeg til alt det?

Pæer vil itte ha Præsten! sagde Konen til Povel.

Saa-aa?

Præsten, nej, hvad skulde jeg svåre Præsten. Og

*) Bruges spørgende som: nok, vel.

hvad skal jeg med ham. Tilsidst maa man dog ene klare Bygen! . . .

Da Konen gik ud, sad Povel tavs. Der var ikke noget at sige til dette her. Men noget maatte han dog sige, inden han gik.

Der er vel Naade for os allesammen — naar vi døer. — Det slap Povel af Munden, uden han vilde det. Undskyldende føjede han til:

Tror I itte?

Gamle-Pæer sparkede til Dynen og gäv et Hostbrøl fra sig.

— Jæ ved, hvad jæ hår. Men jeg ved ondd lynemæ itte, hvad jeg faar!

Han laa tavs lidt. Saa vendte han Hovedet til Siden:

Der kommer en Brænder ovenpaa den Fugtighed, Povel.

Det mener jeg med! svarede Povel lettet.

De snakkede lidt mere om Vejret. Og saa gik Povel Røn fra Gamle-Pæers Dødsseng.

Da Povel kom til Vangdrup, fortalte Birte, at Moster var vovere*).

Povel havde hele Tiden tvilt paa, at hun stod sig til Foraaret.

Saa er det bedre, vi faar fat i en Dokter en af Dagene, sagde han og kastede Hakkelse i Hestekrybben.

---

*) værre — daarligere.

Birte lænede sig ind over Halvdøren og saa paa ham.

Dokter, hvad skulde det nytte. Vi maatte da før se at faa Præsten hentet til hende.

Ja, det kan du sige, som du vil ha det.

Hun har jo snakket om, at hun vilde til Alters.

Ja, hvorfor ikke ded? Saadan er gammel Skik!

— De drøftede ikke dette videre, førend Aftenen, da Povel skulde hente Præsten næste Dag.

— Birte kom fra Mosters Stue med Bindehosen i Haanden. Saa saare Birte havde en Fristund, tog hun Bindehosen.

Hvad skal jeg sige til ham? spurgte Povel.

Til hvem? Til Præsten! Ih Kors, du skal da sige, at vor gamle Moster vilde saa meget gærne berettes — og saa skal du bede Hr. Pastoren, om han vil køre hos dig hertil i den Anledning. Saa meget kan du da belægge dine Ord!

Hm. Man er itte vant til at ha med den Slavs at gøre.

— — Hun stod lidt og saa ud ad Vinduet. Saa vendte hun sig pludselig mod Povel og sagde:

Synes du itte, vi to skulde gaa til Alters med det samme?

Ne-ej. Det er jeg da itte belavet paa.

Det er ellers længe siden, Povel.

Ja, det er pintt nogen Aar siden.

Vil du saa itte alligevel?

Aanej. Lad det være.

— Men som Povel sad og bandt Garn, kom han i Tanker om, at gammel Tale lød:

Naar en Syg er berettet, vender Sygdommen sig: enten Liv eller Død!

Enten Liv eller Død. — — Enten Held eller Uheld.

Det kunde Povel ikke komme fra. Man fik prøve. Det maatte ogsaa kunde volde en Vending for den sunde: Enten Held eller Uheld.

Heldet havde været med Povel før. — Og nu var det kun: at komme til Øen igen.

Han gentog for sig selv: Enten Liv eller Død — enten Liv — eller Død!

— Da de kom i Seng, sagde Povel til Birte: Vi kan godt tage og gaa til Alters, Birte. Naar jeg nu betænker . . . jeg tror ligegodt, det er det bedste. — Det kan da vel aldrig skade noget,

Ja, og Moster, hun vil blive saa glad for det, Povel!

— —

Om Morgendagen fik Povel besørget det Ærinde: at hente Præsten. Da han kørte ham bort — og alt var vel overstaaet — ventede Povel stærkt paa, hvad der skulde komme.

— — Ottendedagen efter gik gamle Moster bort i Hosten.

Det var nu det første. Der skulde ske mere endnu!

Moster kom i Jorden. Og Birte syntes, at Povel derefter blev helt stundesløs. Han foer omkring med sin stakkels Rallik i Nord og Syd. Birte vidste ikke det mindste om, hvad han kørte efter.

Der kom Vaar. Vangdrup saas som et Bjærg af bristende Knopper og skydende Urter. Luften var

— Hvorfor har du ikke sagt det før! hulkede hun. For saa havde du skældt ud og skavet dig!

Birte brast i en vild Graad. — Hun fornam den stindeste Vilje i sig, hun nogensinde havde kendt. Og hun vidste ikke, hvorfra eller hvorfor den kom.

Povel havde begyndt at spise. Nu kastede han Skeen og rejste sig.

Du faar pintt holde op med det Skraal. Denne Gang bliver det, som jeg vil!

Birte flygtede ud i Køkkenet og gemte sig allerbagerst i Tørvehuset. Da hun havde grædt en lang Stund — uden Tanke for noget — hørte hun, Povel viste en fremmed omkring. Det var, som hun endelig fattede en Tanke: standse dem! Hun sprang hen i Døren — tørnede lige mod Povel og en frakkeklædt Mand, som skulde ind at se Tørvehuset.

Hun vilde skrige, men blev standset af Povels Blik. Aldrig havde hun skuet haardere Øjekast. Og hun trak sig tilbage i Tørvesmullet — hulkede, haabløst og træt.

Mændene gik videre.

— Den fremmede var kørt. Købmandshandelen var lukket. Solen stod ved Toppen af nogle fjærne Pile.

Ude i den lille Have gik Povel og røg Tobak. Han dampede tæt og bredte Munden til en ligegyldig Mine.

Nu havde Povel Røn solgt sin Ejendom.

Ja, for der var pintt itte andet at gøre!

— Konen laa og hujede inde paa Sengen. Gal var hun. — Saa stod hun til Forbedring, som Børtt Bendtses altid sagde.

. . . Ret eller Uret, det var itte nemt at hitte Rede

i. Men Liv eller Død! — Der var pintt itte andet at gøre.

Povel blev pludselig led ved Huset og Haven. Han gik ud paa Vejen og hen til et ensomt Sted under nogle store Pile, hvor der var tusmørkt. Der gik han frem og tilbage. — Aldrig før havde han haft Lyst til at rende frem og tilbage paa en Landevej. En underlig Fornemmelse: rolig og dog rastløs.

Han tænkte saa kort og saa storagtigt, mens han gik der.

Vil ikke blive her. Nej, nej. Satme nej! Vil ud til Øen!

Kommer aldrig til Bredhug Kro mere. Ser hende kanske aldrig mere . . .

Men det faar saa være!

— —

Povel fandt Birte liggende i Sengen med Klæderne paa. Han klædte sig hurtigt af og lagde sig inderst. Hun blev i samme Stilling.

Der gik en ensom Stund.

Saa rejste han sig halvt op og begyndte at løsne hendes Kjoleliv.

Birte sprang ud paa Gulvet. — Hu! Væk med dig! — Du har gjort mig meget, meget ondt . . .

Hun mærkede i det samme det gamle troskyldige Blik og hørte, han sagde med lav Stemme:

Jamen Birte, jeg skal — jeg skal pintt derud til Bæltstiden!!

Povels Planer.

Povel kom til Øen. — Tidsnok saa han kunde følge Gamle-Pæer til Jorden. Han blev ikke fri for at tage dette som heldigt Varsel. Povel Røn havde før haft Heldet.

Ved Begravelsesgildet var han oprømt. Og hen paa Slutningen, da de sad og drak den sidste Knægt, og der var kvalmt i Stuerne, rejste han sig op og holdt en lille Tale. Det var aldrig Skikken at holde Tale. Men Povel var ikke helt ædru. Der var noget, han skulde sige: stakkels Mand han fik det ikke sagt.

Han mindede dem om, hvad Gamle-Pæer plejede at bemærke ved Jordefærdsgildes. At det var ingen Sag at komme til Kirke, saa længe man kom med hjem igen. . . .

Og se nu var Gamle-Pæer itte kommen med hjem igen. Han var blevet deroppe i Landet. Men naar vi nu sidder her i Gaarden, hvor Gamle-Pæer har holdt til i mange, mange Aar, saa er det pintt næsten, som vi havde ham endnu.

— Det er noget slemt Vrævl! yttrede en. —

Povel saa omtaaget ud. Bagfra trak de ham i Trøjen, men Povel strittede imod, han vilde ikke sætte sig.

Det er pintt næsten, ligesom vi havde ham endnu. Se der staar hans Kæp — og der hænger hans Barometer, og de to Ting kunde Gamle-Pæer aldrig undvære.

Men nu er han kommen op i Landet. Og det er pintt det bedste for ham. Gamle-Pæer skal nok klare den Byge!

— Det var paa den Tid, Folk rejste sig og gik. Ingen spillede Kort mere. Forstuen var helt fuld af Mennesker, som hørte paa Povels Tale.

— Saa kom Birte og trak ham i Trøjen.

Vi skal hjem, Povel.

Ja, vor Moer!

Povel var saa glad og saa veltilfreds. Det var egentlig det, han skulde sige. Og han sluttede sin Tale for Gamle-Pæer.

Det er itte nemt at faa savrt lige det man vil. Nej, det kan man itte. Og dersom at Gamle-Pæer han hørte, jeg holdt Tale over ham, saa vilde han sige: Hold mig din forbandede Kæve i, Dreng!

Det vil jeg ogsaa gøre . . . for Gamle-Pæer han var en Mand udaf Makkerskabet.

Da lo de alle rundtom ham.

Saadan endte Gamle-Pæers Begravelsesgildes.

— Povel fulgte med Birte. Han tog hende under Armen. Det var nu heller aldrig Skikken, at Manden tog sin Kone under Armen. Birte vilde det nødigt, mens nogen saa paa det. Da de blev ene, trykkede hun hans Arm ind til sig — og de traskede sammen udad den dyndede Vej.

— Povel Røn havde købt det eneste Hus, som var tilfal. Det laa midt paa Øen, noget afsides og et Stykke fra Stranden.

Birte havde maattet sande sin Mands Mundheld: Der er itte andet at gøre! Hun havde slaaet sig til Ro derude. Underligt stod det med hende: om hun var glad eller sorrigfuld, vidste hun ikke, men saa mild i Tanke og tryg i Sind. Og Povel var bleven god, siden de kom til Øen.

— Dagen derpaa, da Povel havde faaet Morgen-

søvn og Davre: en salt, ristet Sild fra sidste Bæltsaar, gik han hen til sin Faer.

Per havde hjulpet Sønnen at flytte ind, men da talte Povel ikke om „Haabet“. Nu vidste Per, at det skulde ske.

Og han gav sig straks til at stoppe „Tjenestepiben“ for ret at sidde og nyde de store Ord med Ro. — Povel spurgte efter Moer. Hun var et Ærinde i Byen.

— Ser du, Fåer, vi snakkede jo om at gaa i Bælt sammen.

Ja-a, svarede Per og taagede Røgen bort.

— Saa er det vel bedst, vi ser at faa bødt „Haabet“ en Kende. Vi kan vel gøre nogen Rejser med ham endnu. — Vi kunde jo købe os en ny Baad — men . . . den gamle, det er nu den gamle!!

Per nikkede. Den Baad! Der er pintt itte Mage til Baad.

— Ja, det er dig, som maa sørge for at faa ham lavet, Fåer. Jeg skal nok skikke dig Penge til Baadbyggeren. Du ved dog bedst, hvor der rester noget nyt — og du har osse Stunder til at se efter, det bliver gjort, som du vil ha det!

Per nikkede. Han klemte Munden sammen og røg ikke mere.

— Farvel, Fåer. Jeg skal til Stranden og tjære min Jolle.

— Du faar Tak, min Dreng! svarede Per — og Taarerne randt ham ned over Kinderne og blev hængende i Mundvigen.

Men Povel var ude. Den gamle rev Anes nye Sirtsklæde ned fra Dragkisten og tørrede Øjnene.

Saa stillede han sig foran Barometret og nikkede.

— De tre nederste Bord skal der kun øges nyt i

henne ved Stævnen. Fire øverste Bord helt ny. Og Dæk og Skot. — Bagplejden kan maaske holde lidt endnu.

Og Tømmerne de er pintt friske som mit eget Sul! — —

Povel gik ved Stranden og saa paa alle de Redskaber, der laa — dømte hvert Stykke efter sit Skøn og stillede store Planer for et nyt Fiskeri.

Der skulde være en Havn ved Øen. Rent galt, at der ikke var Plads for de store Fartøjer. Og en Kvasse, hjemhørende paa Øen, blev næsten en nødvendig Ting. En Kvasse kunde svare sig — gøre sin Mand rig. Nu maatte Øboerne jo til at drive det lidt mere med Rusefiskeri. — Sættegarn- og Kroge tog baade Tid og Slid — og hvad gav de mere end Daglejen. Nej, Ruser, mange Ruser, skulde der til. Kvasse. Havn. Dernæst kom Fragtfart. Ja, med Tiden kunde her blive en af de større Pladser. Her var pintt noget at gøre for en Mand med Skillinger,

Og Povel Røn havde faaet lidt mellem Hænder nu!

— Povel blev staaende ved „Haabet“ og skuede den forfra og bagfra og fra Siden. Det var sandt, hvad den gamle sagde: Baaden var smukt bygget.

Han klattrede op paa Rælingen og svang sig ned i Rummet. Der satte han sig og tændte sin Pibe.

Han saa de gamle tjærede Bord med Trænaglerne — og mens han saa dem, tænkte han paa mange Ting.

Først løb Drengeaarene ham forbi — og Ungdomstiden — med et var han langt borte i Fremtiden. Stort Fartøj, høj Rigning, hvidt Skrog: Kvasse. Skipper med Lommen fuld af Penge.

. . . Goddav Makker. Naa, du kommer med Torsk til mig i Dav. — Vil du ryge en Cigar — vil du drikke en rød Saaben. Kom nør i Kahytten, her er lunt, Kedlen snurrer. Tegnebogen op, helt fyldt med Sedler, blaa, grønne. — Jøsses! tænker Manden.

Povel sprang op paa Dækket — saa ud over Havet. Der kom Jænns Ligevels Jolle . . . han kommer med Torsk til Kvassen.

Povel sprang ned i Kahytten.

Der stod en gammel, trebenet Kakkelovn, som manglede Rør. Og Køjehullet stirrede saa fattigt i Møde. Der var hverken Bund eller Halm i den Køje.

. . . Hæ, jeg leger nok, hviskede Povel. Det er pintt sandt, hvad Birte siger: jeg er saa barnevorn.

Han stak Hovedet op og saa sig omkring. Nej, der var ingen i Nærheden.

— Hvormange, mange Gange i de unge Dage havde Povel ikke leget Skipper i den Baad, som da for hans Syn blev en Fuldrigger. Og sneget sig til at ryge Tobak. Og slaaedes med Just om, hvem der var Skipper. Mange, mange Gange. —

Povel Røn gik langsomt hen til sin egen Jolle, hvor han havde sat Tjærepøsen. — Nu blev det ikke til noget med at tjære før efter Middag. Han listede sig saa smaat hjemad. Og saa nynnede han en gammel Vise. „Der er et Land“! . . .“

Om Eftermiddagen gik Povel til Stranden igen for at tjære sin Jolle. Først skrabede han den ren og tættede den saa godt, det lod sig gøre. Naar den kom i Vandet, trak den sig bedre sammen.

Det var et yndigt Vejr. Stille og mildt. Inde fra Byen kom svag Lyd af Vogne. Den nærmeste Kyst

laa smilblank med Huse og Gaarde. Længst borte tabte den sig i smaa Tuer af Skov, som stod og bandt Havet til Himlen. Paa den blegblaa Himmel gled langsomt hvidgraa, dovne Skyer med stærk Skygge.

Ude ved Revlerne fløj store Maager. Det var stille, saa man syntes at høre de bløde, hastige Vingeslag suse.

— Torskemaager, mumlede Povel og dyppede sin Pensel.

Hvide og grønne Joller laa som sovende paa Vandet i smaa, vege Bølger. Hen over Siderne flød varme Strømme af Bølgeskygger.

Povel vilde male sin Jolle grøn med hvid Stribe i Vandgangen. Grøn var Povels Yndlingsfarve. Paa sit Hus malede han baade Vinduer og Døre grønne. Hans Fader havde malet sine blaa og røde, det var den Tids Skik og Yndest.

Povel løftede Ruffet af Jollens Forende. Der laa endnu et Par Flasker og en gammel Kniv i Køjen fra den Tid, han var farende Fisker. Og en gammel Klud, som han saa, var den Vimpel, Birte syede til Jollen. Povel huskede nu, at Jollen hed Birte. Det satte sig saa underligt i ham, vemodigt og trangt. Minder stod op som ny Skyer i Synsranden. Glade Minder, tunge Minder. Og en Tanke sagde ham, at var han nu Ungkarl — og lønlig skulde give sin Jolle Navn, da blev det ikke Birte. — Men Povel Røn var ikke Ungkarl: han vilde hellerikke tænke som Ungkarl!

Ikke vilde han køre med Fisk mere og bede i Bredhug Kro. Og ikke vilde han leve med andre Folks Kvinder i sit Sind.

Nu havde det været borte, siden han kom til

Øen. Og saa lige med et var det der igen. Ligesom i de unge Dage med den jyske Pige, Marie..

Povel Røn vilde ha Katrine Kromands ud af sit Sind — vilde ikke se hende for sig. Nej, nej. — Satme, nej!

Hvem fik Povel Røn til Makker? — Ja, hvem hellere end Klyverhans. De to havde saameget sammen fra Fortiden. Nu var Hans gammel og simpel af Helbred, han trængte til en rask Mand ved Siden.

Povel og Hans satte igen Rødspættegarn.

Det havde Povel aldrig syntes om før. Det var sent, stille Slid, men nu faldt det ham nemt og rart at gaa og sysle med. Pille Garnene rene, hænge dem til Tørring hjemme ved Huset, tage dem op og binde Lyndesten i dem, sætte Truget med Garnene paa Børen og trille til Stranden den tidlige Morgen. Sejle ud og sætte Garnene og drage dem, der stod — for at tage dem hjem og gøre rede til næste Morgen.

Det var et meget godt Arbejde — og det var kun billige Redskaber, der brugtes.

Per Røn vilde ikke fiske Rødspætter i Aar. Han vilde hjælpe Baadbyggeren med at bøde „Haabet". Og mens Baadbyggeren sov til Middag, strøg Per Rejer for dog at tjene en Skillings Penge.

— —

I Juni kom „Haabet" ud. Der var en hel Snes Mand til at sætte den i Vandet. De satte Ryggen mod Baadens Sider og gik med den. Aa høj — hive høj — saa gaar — vi — med den — hive høj!

Klyverhans stod og skød paa Stævnen. Per Røn,

som havde lagt Lunde*) under Kølen, kom hen og hjalp ham.

Fint Fartøj, du faar, Per!

Pintt en nydelig Baad! svarede Per.

Hulehejemæ! sagde Hans. Saa gaar vi — med ham.

Hive høj! Saa gaar vi med ham! sang de begge.

— Da Baaden var i Vandet, stagede Per og Povel den ud og roede det lille Stykke til Ankerpladsen.

Per vilde ene rejse Masten. — Pintt nej. Povel maatte tage fat og hjælpe ham.

Saa kastede de Anker og roede i Land paa Prammen. „Haabet“ skulde ligge og trække sammen, at den kunde blive tæt — som helt Træ, sagde Per — til de skulde ud med den.

Inde ved Strandbredden sad Mændene paa Sildekasser og Hyttefade, nogle laa i Tangen. Midt imellem dem stod en Kasse med Ølflasker og Per Røns store Engelskmand med Brændevin.

Der var Baadgildes!

De tog rigeligt af alle Dele. Klyverhans bød om. Han var hyret som Tredjemand paa „Haabet“. Det var kun Drengs Arbejde, men Hans var stolt, for Povel havde sagt: Der skal pintt ingen andre med end dig, Gamle!

Per og Povel skaalede med Mandskabet.

„Held med Haabet!“ ønskede Hjælperne.

— Saa var den Fest ovre, og de gik hver til sit. — Men det er ligevel yndigt med et Baadgildes efter gammel Skik.

— Næste Dag var Povel og Hans ude at tage

---

*) Ruller.

Ballast, hovedstore Sten, som de drog op fra Havbunden med en Tang.

Per Røn sad hjemme og syede paa Sejl. Ingen kunde gøre det som han. Saadan troede Per selv — og Povel havde sagt det samme.

Hver Time gik han ud og saa efter Vejret. Om Natten stod han op, for han maatte vide, hvordan Skyerne stillede sig.

Endelig var alt rede, og de skulde i Bælt for første Gang.

Povel sad hjemme ved Bordet og fik Mad. Birte lavede Kaffe.

De var begge tavse. Der blev sjældent vekslet mange Ord mellem dem. Pludselig sagde Birte: Det er vel dig, som har sat Baaden istand, Povel?

Han havde ventet paa det Spørgsmaal længe.

Det er for vore Penge, den er lavet!

Jeg tror osse, det var rigtig gjort af dig, Povel!

Tror du det? spurgte han forbavset.

Ja, for den gamle kunde vel itte undvære Fartøjet.

Nej, det var jo det ... Baaden var ellers itte meget værd!

Povel rejste sig. Jeg maa vist afsted nu.

Hun stod og saa paa ham.

— Skal jeg tage Saltesild med hjem til dig, Birte?

Tak, Povel.

— Farvel. Og Lykke med Baaden! sagde Birte, da han gik.

Da Povel kom til Per Røns Hus, hørte han den gamle raabe derinde.

Povel stillede sig ved Døren: Vil du saa med, Fåer?

Javist vil jeg med. — Hvor er min Bog, Ane?

Hvor Satan har du gemt den? Vil du komme her med min Bog.

Du behøver itte at ha Toldbogen med i Bæltet, sagde Povel.

Det kunde ske, jeg fik Brug for den. Ane — Ane...

Men Ane gik rolig ude i Stegerset og lavede Madkassen til.

Nu kan du bare tie stille og komme her, sagde Povel.

Har vi Tobak. Skraatobak, Røgtobak?... raabte Per.

Povel tog en Rulle Skraa af Bordskuffen og gav ham. Her har du det jo.

Røgtobak?

Det er dernede. — For Faen, kom nu!

Per stod midt paa Gulvet og raabte: Madkassen, Ane. Kan du være her paa Pletten med Madkassen.

Povel lo højt. Det var ligesom i gamle Dage, naar de skulde proviantere — næsten værre nu.

Ane kom stille ind med Madkassen.

Værsgo, Per.

Bogen. Lad mig ligegodt faa Bogen!

Ane rodede op i en Dragkisteskuffe, til hun fandt Bogen, og Per fik den ind paa Brystet — og hun knappede hans Vest.

Islænderen, Ane!

Hun kom med den og Per trak den paa.

Kompasset — Ane!

Det er i Baaden! raabte Povel udenfor. — Og nu kommer du her!

— Ha det godt, Moer!

Farvel, Per.

— Klyverhans mødte ved Stranden i ny islandsk

Trøje og transmurte Træskostøvler. Hæ, Per. Det er hule hejemæ Vejr, man kan blive klog af.

— De roede ud.

Per hejsede Sejl og befol haardt de andre at hjælpe her og hist. Han raabte, saa det gav Genlyd inde paa Land. Og der stod et Par Drenge og lo af fuld Hals. Det hørte Per ikke.

— „Haabet“ gled for rask Brise udad. —

Povel sad agter og styrede. Hans sad i Rummet og lyndede Garn. Per stod „henne for“ og saa efter Vejret.

— Jeg tror, der er Slagside, sagde Povel. Ballasten ligger vist skævt.

Vist saa: Styrbords Slagside — det tyder til heldig Rejse! raabte Per. Det sagde de gamle.

Han stirrede ind mod Øen. Hans Hu var stor af Tak til alt, hvad han saa.

Styrbords Slagside: heldig Rejse!

Da vendte han sig mod Povel og smilede lyksalig: Tjump nør og tag mig Engelskmanden, Dreng!

Og Povel tjumpede nør og tog Flasken i Køjen. Han gav den til Per. Og Solstraalerne spillede paa det hvide Glas. —

Frans Fiskemand.

Vinteren gik saa slideligt — og det blev Marts.

— Der groede grønt op mellem de visne Straa. Over blaa Vandpytter rendte smaa, rappe Bølger. Sivene stod og svajede i Vaarvinden.

Paa Havet stod Sejlerne underlig skarpt mod den milde Taage.

Det var gammel Havbund, hvor Frans Fiskemands Hus laa. Jorden var bølget — og Bølgerne var Revler af Fortidshavet, som kun havde levnet lidet Rum til Øen.

Disse Revler strakte sig altid med langt, tyndt, blegt Græs paa Ryggen. Om Vinteren blev Sneen ikke liggende der — den føg ned i Dalene, som var dybe nok til, at Faar kunde skjule sig i dem. Om Sommeren kom hist og her røde Felter af Engelskgræs og Lyng eller gule af Evighedsblomster eller hvide af Stenbræk. Men det blege Græs stod der alletider — vemodigt og bange svajede det i Suset fra Stranden.

I Dalene laa langstrakte Damme med ilende Bølger og Tuer af Siv. Hvor der ikke var Vand og Dynd kom ungt, grønt Græs og Gaaseurter myldrende op. Blandt Dynd og Tuer voksede Kæmper og Øjentrøst. Et eneste Sted stod Klokkelyngen, men der var endnu lang Tid at bie for den.

Det var Foraar — og ingen Skyer stod stille. Der var Storm histoppe, men smult hernede. Og dejligt Sollys.

Frans Fiskemand lod sig hede igennem, mens han smurte sin tohjulede Vogn — og Bajads gøede ad alle dem, der kom forbi. Frans, som ellers tistede enhver an for at snakke, lod Hunden gø og brød sig om ingenting uden sit Arbejde.

Myggene sværmede under Vinduerne, da Frans kiggede derhen. Og han tænkte paa Maren, som gik derinde og var sorrigfuld. Det var nu sytten Maaneder siden, de hørte fra Drengen. Og nu var han vel død,

mente Maren. Ok, Gud! Ja, det var osse tungt for de to gamle.

Myggene drev i en stor Stime op og ned. Op til Taget og ned til Stikkelsbærbuskene.

Frans blev staaende med Smørelsekanden i Haanden og betragtede dem — det var ellers ikke Frans Fiskemands Skik at blive staaende over saa lidt.

De er glade for, at de er levende — og derfor spræller de! tænkte han.

Mon de har levet Vinteren over? Mon de har bjærget sig i Tagskægget eller inde paa Loftet? Saa er de kanske osse sytten Maaneder gamle.

Frans satte Smørelsekanden ind i Vognhuset, et lille Halvtag, der var muret op til Gavlen. Derpaa gik han ind til Maren for at faa Midaftensmad. Det var nok lidt tidligt — men alligevel . . .

— Maren gik og passede sit, skønt hun var sorrigfuld og bedrøvet. Der var rent og pænt i alle Kroge, da Frans kom. Men Maren stod foran Dragkisten og gloede ned i en af Skufferne, som hun havde trukket ud. Frans satte sig ved Bordet.

Maren stillede Fedtkrukken og Brødet derhen, lagde Kniven ved Siden af. Hun plejede dog alletider at skære Stumperne til Frans. Og hun havde Vand i Øjnene: det vilde gærne trække vaadt i hans Øjne med.

Frans tog Kniven og skar. Maren sad stille ved Kakkelovnen og bandt Hose, men Dragkisteskuffen stod aaben.

— Skal du itte ha noget med, Maren?

Hun lod Hosen synke i Skødet. — Jeg var tilfreds, jeg var død i denne Dav.

Hvad sku saa jeg? svarede Frans.

— Men er det dog ikke gruelig tresk og sørgeligt for vos gamle.

Vist saa, ja vist saa, Moer?

Det er Herrens høje Vilje, men det er dog gruelig tresk og sørgeligt, Frans.

Der kunde vel komme Brev endnu, Moer.

Maren formaaede ikke at holde Taarerne tilbage, de fløđ ud over hendes Fingre. Det var ynkeligt at se. — Saa gik hun hen og tog Just Breve, en lille Pakke med hvid Tvindetraad om — og lagde dem paa Bordet foran Frans.

Han greb dem og krøllede tankeløst Hjørnerne.

Maren holdt sin Haand over. — Der er de, der skal være — for der er tretten. Jeg har bundet dem sammen i Dag . . . Nu venter jeg ikke fler.

— — Har — har du mærket noget, Maren?

Aa-h, ikke saadan. Man mærker jo saameget, det kan ikke alt ha noget at betyde. Men det er nu min Tro, Frans: vi faar itte flere Breve fra Just, endten han er død eller rømt, eller hvordan det staar til med ham. Det er nu min Tro.

Frans sagde med lav, trøstende Stemme: Vi kan jo haabe paa Gensynet, Maren!

Ja — men saadan er nu min Tro, Frans! —

— Der gik otte Dage, og Frans var af By med Fisk en eneste Gang. Ingen kom til ham, og han sad hjemme.

Om Aftenen sagde han til hende: Naar det er din Tro, Maren, saa maa vi hellere rejse over til vore Børn.

Ja! svarede Maren.

For jeg kan ingen rigtig Mening faa om det, Maren. — Men jeg tror vist ligesom du.

Det kan du osse godt, Frans.

Et langt Brev fik de to skrevet til deres Børn i Amerika. — „Om vi gamle maa komme over til Eder og Ende vores treske Alderdom hos vore Børn? Saa vil vi sælge alt, hvad vi har skravet sammen i de mange Aar.“

— —

En Søndag Eftermiddag gik Frans Fiskemand og Maren paa Omgang hos Folk for at byde Farvel.

Auktionen var berammet og der var skrevet med Kridt paa alt deres Bohave.

Da de gik fra Huset, saa Frans sig rundt omkring over den stenede Slette, hvor Revler og Dale nu laa prydede med alle de kønne Blomster. Himlen spejlede sig i Kæret, hvor Drengene havde leget med Sejleknas*). Alle de mange grønne Græstuer derude havde været Øer, og Drengene lod deres Sejleknaser gaa fra den ene Ø til den anden.

I Haven groede en grøn Busk over det Sted, hvor Bajads var jordet. For ham kunde de jo ikke tage med til det fremmede Land.

Frans Fiskemand sagde til Maren: Ok, Moer, det er skønt og smukt at se!

Ja, Frans, men vi faar finde os i at forlade det!

— Sært var det at gaa om og sige Farvel baade til Folk og Øen. Frans holdt sig bestandig stiv — stoppede Pibe og røg, lige til han gav Haand, saa smuttede Piben fra ham, og Taarerne randt ham ned ad Kinderne. Alle Mennesker lovede han at skrive Breve. Skulde Frans holde sine Løfter, kunde han aldrig mere bestille andet end føre Pennen.

---

*) Legeskib.

Tilsidst kom de ind hos Povel Røn.

Her kunde Frans næsten slet ikke faa Ild i Piben. Han saa den gode Medfølelse i Povels troskyldige Blik. Og Frans græd.

Ja, Povel, saadan skulde det nu skikke sig for vos! —

Inde i Kammerset sad Kvindfolkene. De snakkede om den lange Rejse.

Men da Maren stod op og bandt sit Sirtsklæde, saa Birte paa hende med et angstfuldt Blik.

Farvel, Birte! sagde Maren og rakte sin Haand frem.

Og Birte brast i en kort, stærk Graad. Hun tvang sig snart, men hendes Bryst hævede sig i Hulken og hun hviskede:

Jeg ved, hvad det er, Maren. Jeg ved, hvad det er!

Ja, mit Barn. Men jeg kan bære det. — Nu er der itte andet for vos!

Maren tog Birte om Halsen og strøg hendes Kind.

Dernæst gik de ud af Kammerset.

Skilderier.

Det Foraar, Frans Fiskemands rejste til Amerika, kom Katrine Kromands til Øen. Klavs var død i Vinterens Løb. Og Katrine rejste hjem til sin Ungdoms Ø.

Hun byggede et kønt lille Hus, købte en Huslod, plantede en Have — og vilde ellers sy for Folk.

— Katrine kunde nu sagtens faa Bejlere. Hun havde sagt Nej til to Enkemænd og en gammel Ungkarl. Maaske var de ikke kommen saa brat til hende, som de efter gammel Tale skulde.

„Fri til Enken, før Manden er kold, saa faar du ikke Nej!“ —

— Man sagde, at Katrine ikke havde glemt Frans Fiskemands Johan.

Povel Røn gik og saa paa hendes Hus, altimens det var under Bygning. Han bar en Angest for det Hus.

Naar han talte til hende — paa Vej mod Stranden eller hjemad — blev han altid alvorlig, mens Katrine Kromands blanke, skraldende Latter lød lifligt i hans Øren.

Der var noget, som sved og brændte i ham, hvergang han havde talt med Katrine.

Enddog Birte nu var mild og god som aldrig før.

Bundgarnet gav som sædvanligt. Bæltfiskeriet var jævnt godt. Men der blev ikke et eneste stort Mestertag det Aar.

Altsammen som i gamle Dage.

Povel Røn slap de stolte Planer og satte trehundrede Torskekroge ud vesten Øen. Han mindedes fra sine Drengeaar, at Per havde fisket godt der.

Nogen Bekostning gjorde Povel. Han købte sig en lille Jolle til een Mand og tre—fire Ruser.

Men Resten af Pengene fra Købmandhandelen, mente han, skulde staa til bedre Tider.

Deri var han enig med Birte. Han yndede at

være enig med hende — mere end han selv vidste — og underlig nok havde de næsten altid været det, siden de kom til Øen.

Povel lagde tillige Mærke til, at Birte havde faaet bedre Huld og var rødmusset.

Han ønskede, at Katrine aldrig var kommen ham for Øje.

Der blev ikke mere talt om, at Povel drak sig fuld. Han kunde gaa hen til Klyverhans — faa sig en Knægt, eller to: fuld hjem kom Povel ikke.

Og i Bæltstiden havde Povel maattet passe svært paa de to gamle, at de ikke lænsede Engelskmanden for tit. Per kunde nok døje noget endnu, mens Hans blev straks rusendes.

Sær sidst i Tiden, da det blev kuldet ud ad Natten — saa tjumpede de nør og hug Flasken. — Povel Røn følte, det var et Ansvar at ligge med Baad i Bæltet ved Nattetider — gamle Folk ombord — og Brændevin!

Altid havde Povel Fortjenesten med hjem. Og Birte tog godt imod ham, naar han kom. — Ligesom andre Kvinder mod deres Mænd! tænkte Povel.

Der var sjældent et ondt Ord imellem dem. Til Tider kunde Povel faa Sind til at gøre Birte noget godt som Bod for, at hans Tanker tit gik udenbords. Men han vidste ikke ret, hvad det skulde være — og han brød ikke sit Hoved synderligt derover.

Saa skete det, at han var paa Auktionen hos Frans Fiskemands.

Povel gik omkring og saa paa alt det, Frans havde faaet skrabet sammen i de mange Aar. Da tænkte han, at noget skulde købes til Just.

— Om Just levede, saa maatte han komme til Øen engang. Det vidste Povel. Just Fransen maatte komme til Øen, saafremt han var i Live — og Povel Røn skulde have et Minde fra Hjemmet til ham.

— Frans Fiskemand havde haft mange kønne Skilderier i sin Stue. Som Drenge stod Just og Povel og saa paa dem — og snakkede om dem og legede dem. Der var især nogle Sejlere, Fuldriggere, Skonnerter, store Dampere og Galeaser. Men ogsaa mange Billeder af Vorherre og hans Apostler og Jomfru Maria. — Nogle Billeder af de kongelige: Kristian den Ottende, som det Krigsskib var kaldet efter — og Frederik den Syvende, som havde været med i Krigen, levede endnu, men sad fangen et Steds ovre hos Tyskerne.

Og saa det gamle Himmelbrev fra Børtt Bendtses, som Just havde snakket saameget om, mens de var Drenge.

Alle disse Skilderier blev nu raabt op i smaa Bundter.

Povel Røn bød — og fik dem alle.

Han gik straks hjemad med sit Køb. For nu havde han en Gave til Birte.

Auktionen huede ham slet ikke, og han var glad, at han kunde komme derfra.

— Povel blev rigtignok antagendes, da han kom med alle disse mange pæne Skilderier.

Birte havde nær faret ham om Halsen. Men Povel maatte først have Udenomsklædet af og lagt Pakkerne forsigtig fra sig.

Og saa gik Birte ud efter et Lys. Det var nu lige i Mørkningen.

Om Aftenen, da de havde faaet Nadver, satte de sig til at beundre Skilderierne.

„Fartøjerne“ blev hurtig lagt bort. „De kongelige“ sad Birte lidt med — der var nogle farligt fine Prinsesser, men det var jo aldrig til at hitte Rede i, hvad de havde paa — for de havde næsten sletitte noget paa.

Saa kom de gamle, bibelske Skilderier frem. Underskrifterne paa spansk, fransk, tysk og engelsk forstod hverken Povel eller Birte.

Men der var nu først Vorherre med brændende Hjærte, lang pegende Finger og alvorligt eftertænksomt Ansigt.

Jomfru Maria med opadvendt Blik, gennemstunget, brændende Hjærte. Før Povel begyndte at læse, stod hun for ham som Vorherres Kvinde, hun hang jo ved Siden af Vorherre ligesom Dronningen ved Siden af Kongen. Nu syntes han pludselig, at hun lignede Katrine Kromands paa Munden, naar Katrine da var alvorlig.

Han lagde stille Jomfru Maria bort.

— Begge disse Billeder var ovale og i firkantede sorte Rammer. Blaa Overkjortler og røde Underkjortler.

— St. Antonnis von Padua. En mild, beundrende Antonius, kronraget og med det nøgne Kristusbarn i Armen. Barnet hæver profetisk sin venstre Haand. Der ligger en Bog opslaaet paa en Pult — der hænger et Kors paa Væggen.

— Den hellige Fødsel i Betlehem — hvor spraglede Engle højlove et Leje af Blomster og Lin.

Christi Grav i Jerusalem med Lyskreds og Engle over, med Engle ved Hoved og Fod af det

blomsterstrøede Leje, og Pineredskaber iblandt: Korset, Tærningerne, Knibtang, Ris, Skorpioner.

— —

Aftenerne blev lange, og der kom Kulde i Vejret. Saa gik der meget med baade til Brændsel og Lyse-ligt. Men Povel laa ikke lad, han hængte i med at sætte Kroge — og det er der Arbejde ved.

Om Morgenen tidlig ud at drage Krogene — hjem at sælge Fangsten. I Fladvandstid ud at grave Sand-orm — hjem at lynde Krogene. Og saa ud at sætte dem til Fangst.

Rende frem og tilbage hele Dagen. Ro lang Vej til Fiskestedet. Frosten kunde lægge Islag paa Hænderne — og Vanterne med de to Tommelfingre blev vendt og frøs stive endda.

Men saadan er Fiskerliv og har været i umindelige Tider. At fiske med Kroge, det er noget af Vorherre indstiftet. Og de stakkels bløde Orme, som sidder levende paa Staalkrogen og vrider sig endnu om Morgenen, ja de er ikke at stakle, for det har Vorherre i sin Visdom skabt dem til.

Man havde begyndt at fiske Torsk med Ruser, men det er dyrere end Krogene, og er end Arbejdet ved dem lettere, saa er det dog tvivlsomt, at Fortjenesten bliver større. Nej, Kroge, det ved man, hvad er!

Povel Røn vilde alligevel prøve Ruserne. Han havde haft Held med sit Vaad og altid været blandt Forgangsmændene.

I de lange Aftener sad han og bandt Ruser. Han sad lunt og godt ved sit Arbejde — han havde mættet sig — og han havde en god Seng at gemme sig i til Natten. Povel Røn maatte ikke klage. Og dog var der noget, som vaandede sig i ham.

Povel og Birte sad ene, hver med sit. Hun bødede Klæder og stoppede Hoser — hvad tænkte hun paa, det vidste Povel ikke.

Men det vidste Povel, at hans Tanker de løb gærne udenbords. Saa gennede han dem væk — lige til den Tid, hvor han sad som Dreng i sin Faders Stue. Og de havde et Tællelys. Naar det var brændt ud, skulde de i Seng. Naar der kun var en Stump igen, stillede Per den i Lanternen, som hørte til „Haabet", og gik ud for at give Grisen Æde.

Povel blev varm over hele Kroppen, naar han tænkte saa langt tilbage.

Han og Birte vekslede kun faa og ret kølige Ord, mens de arbejdede. Det burde være anderledes.

Povel vaandede sig i Stilhed — — og hvad gjorde Birte?

En Aften busede det ud af ham, da han sad og længtes efter at vide, hvad hun længtes efter: Jeg tror det kunde være godt at høre lidt om, hvad de Skilderier har at betyde, Birte.

Povel havde lagt Garnet bort og røg Tobak. Birte syede ivrigt.

Det kan du læse dig til i Bibelhistorien! svarede hun.

Men Povel huede ikke at læse.

— Skilderierne havde Birte hængt rundt paa Væggene sammen med Familieportrætter: Per Røn og Rasmus Mortensen i Soldaterdragt — Ane Pers og Dorte Rasmusses i Krinoline.

— Kunde du itte lægge det lidt ud for mig, Birte?

Nej, hvor tror du dog det!

Jo-o, for du er saa godt lært, Birte!

Hun rejste sig stille og tog et Skilderi ned fra Væggen. Da Povel idetsamme mærkede hendes Blik, saa han, at Øjnene var vaade.

Birte begyndte langsomt og lavmælt at „lægge ud“, som hun kunde.

De sad ved hinandens Side paa Bænken. Skilderiet laa paa Bordet. Povel lyttede andægtig efter.

Birte pegede paa Skilderiet.

Dette her øverste, du ser, er alle de Redskaber, Vor Herre er bleven pint under. Der er Spydet og Stænglen med Svampen og Korset — og alt det andet, vi ser. Vi kan hitte det altsammen. Børtt Bendtses har selv vist mig det, mens jeg var Tøs.

Birte gennemgik Lidelseshistorien.

Og her nedenunder disse Pineredskaber ligger Vorherre i de Dødes Rige. Men saa var det, han stod op paa Tre-di-e-dagen og foer til Himmels.

Det var ligegodt mærkeligt, sagde Povel, at han kunde fare til Himmels efter al den Pine. Men det tror jeg nu alligevel. En anden Sag er det, at han skulde lide saameget for andre Folks Vel. Det kan jeg itte forstaa — og det tror jeg ikkeheller.

Kors-dog, Povel!

Men det er mærkeligt, at de saadan kan hitte paa at skildre det af.

Det er da et pænt Skilderi, Povel.

Ja, det er grangiveligt at se til.

— Men jeg gør rigtignok osse mer ud af de andre! sluttede Birte.

— — Længe efter, da Birte sov, laa Povel ved hendes Side inde i Kammerset og tænkte paa sit Forhold til Religionen, som nu med et var kommen ham ind paa Livet.

Tankerne holdt sig ved hans Konfirmationsdag i Kirken — oppe i Landet.

Præsten stod og prækede. De baade spillede og sang. Kvindfolkene græd omkring i Stolene. Pigebørnene i en lang Række opad Kirkegulvet græd. Povel prøvede at se dristig ud — som naar han havde været oppe at slaas — men al denne Højtidelighed og Summen begyndte tilsidst at trække Vand i hans Øjne. Da Præsten spurgte Povel, om han forsagede Djævelen og troede, hvad han havde at tro, svarede Povel med sammenbidte Tænder og bævrende Mund.

Der var en rørende Mildhed over alting. Det gjorde godt — man ønskede sig blot vel ude af det. — Det var ligesom godt Vejr for Bonden: Povel Røn kom det egentlig ikke ved.

Og da han slap ud, trykkede Venner og Bekendte hans Haand. Han følte sig stærk og køn i Klæderne. Og fri — ganske fri!

Henne ved den hvide Kirkegaardsmur stod en Dreng — Povels Uven — de havde slaaedes, men var lige stærke baade i Armtag og Livtag.

— Povel foer hen og hilste venskabeligt. Drengen gloede lidt tvært — først da huskede Povel, at de var Uvenner. Men siden den Dag var der aldrig Uvenskab mellem de to.

Og siden den Dag havde Povel ikke hørt Præstens Præken, uden et Par Gange, som ikke havde givet noget Indtryk. Han længtes ejheller efter at gentage det.

Men at høre Birte lægge ud, hvad Skilderierne betød, det havde en egen Varme, som Povel trængte til.

Og saa blev det Sædvane, at Birte maatte lægge ud hver Aften for Povel, inden de gik tilkøjs.

Omvendelse.

Lidt før Jul i Storm ved Nattetid løb en Skonnert fra Hamborg paa Grund Nord for Øen. — Mandskabet blev reddet. Fartøjet blev ødelagt. Vraget solgtes.

Kaptejnen og Folkene — paa to nær — rejste igen. Men den Stranding skulde ikke saa let glemmes: de to tilbageblevne Sømænd lejede Frans Fiskemands Hus og flyttede ind med deres Skibskister.

Den ene var Just Fransen, og den anden var en fremmed, som sagde: Herren har kastet os mod denne Ø, for at vi skal forkynde hans Ord her. Og de gav hinanden Broderhaand paa at ville handle efter Herrens Vilje.

Just Fransen havde sidst faret mellem Norge og Amerika. Men var rømt i Norge og havde ligget syg længe inde mellem Fjældene hos strængttroende Folk, som kærligt tog sig af den elendige Sømand.

Omsider fik han Hyre igen fra en Plads højt nordpaa — og kom atter til Amerika. Her traf han tilfældigvis — eller ved Herrens Vilje — baade sine Forældre og Søskende.

Og da kom over ham den stærke Trang og Hu efter Øen, som han vel før havde kendt, men aldrig af saadan Kraft. Den kom, da han saa sin Slægt i det fremmede Land.

Just fik sig en Hyre til Hamborg. Herfra tog han med den danske Skonnert, hvor han mødte en Broder i Herren, en Dansk.

Og endelig førtes Just ad Herrens uransagelige Vej paa sælsom Maade til sin Fødeø.

— Povel Røn laante ham Sengklæder, og den fremmede, Robert hed han, som engang havde været ved Tømreriet, slog en Køje op, hvor Frans Fiskemands havde deres Omhængsseng.

Søndag Formiddag gik Povel derud med en flad Pakke under Armen.

Just sad paa Knæ ved en Skibskiste og skar af et Rugbrød. Robert laa i Køjen. Paa hver Side af Vinduet stod en Skibskiste, og to skidne Bibler laa opslaaet paa dem. Andet Bohave var der ikke.

Nu kommer en Ven, som sikkert vil blive en Broder! raabte Just, da Povel traadte ind i Stuen.

Robert slog Øjnene op og strakte sig.

Herren velsigne ham.

Povel blev blu. Han satte sig paa en Skibskiste og skød varsomt Biblen tilside.

I trænger nok til et Bord. Jeg tror, vi har et og kan laane jer, sagde han.

— Ven, sæt dig hos mig! raabte Robert. Og lad Guds Ord ligge fremme!

Povel flyttede nølende hen paa Køjefjælen.

— Tak, svarede Just. Ja, et Bord kan vi faa Brug for.

Broder, giv mig Guds Ord! bad Robert.

Just gav ham en Bibel. Robert lagde den for sig paa Dynen og læste et Kapitel. Derpaa stod han op — knælede og bad. — Kom og bed med mig, Broder, sagde han til Just.

Jeg har holdt min Bøn, svarede Just mørkt og saa hen til Povel, som sad helt modfalden. Overfor Povel var Just selv blu.

— Mens Robert stod og tog Klæderne paa, efter

at han havde bedet, spurgte Povel: Hører I til en anden Slags Tro?

Vi er Guds Børn! svarede Just.

O hvo som ikke er med os, han er mod os og gaar ad Vejen til det evige Pinested! fuldendte Robert.

Povel saa ræd hen efter ham.

Robert satte sig paa Køjen og læste hviskende et Kapitel til. Just saa forlegen fra den ene til den anden. Det var ham saa underligt ret at bære sig ad som et Gudsbarn her ved sit Bysbarn — havde der blot været en hel Samling Øboere? — Robert hævede Stemmen.

Povel havde opmærksomt betragtet Skibskisterne, hvis Hanke meget kunstfærdigt var flettet i Reb med Knupper og Splejsning.

Det er smukt lavet! hviskede han.

Ja, det er ikke Bolværksmatroser, som har gjort det Stykke Arbejde! svarede Just lettet og med et Smil fra Drengeaarene. Det virkede varmt paa Povel.

Kunde du itte lære mig det? bad han. Saadan blot lige vise mig hvordan.

Naar vi arbejder om Søndagen, bliver vi ikke lykkelige i Himlen! svarede Just. Men jeg vil lære dig at tro fast paa Jesus Kristus.

Povel blev næsten bange for, at han havde gjort noget syndigt. Men han tænkte dog, at man tog svært strængt paa alting her.

Saa rakte han Pakken til Just. Den er til dig, Just, det er Himmelbrevet, Børtt Bendtses Himmelbrev. Det er et Minde fra Hjemmet.

Himmel-brev! raabte Just. Naa dette Himmel-brev. — Her er mit Himmelbrev! — han pegede paa Biblen. Herren har selv med sin guddommelige Haand skrevet denne.

Et Skud lyste og dundr
Fugleskaren hen over Van
gende Pip.

Den glorøde Sol ulm
gik ned.

Ung Latter lød fra Sta

— Povel sneg sig ad S
ikke snakke med nogen fr

Per sad for Bordend
stuen. De havde ventet
ikke, hvornaar han kom

Han gav dem beg
og hun stod med Van

De syntes, Povel
var duvende — og
Per saa den store
„Haabet“!

Saa fik de M
fortalte Povel lid
stadigt, naar nog
stetid. Povel f
bort af Shagpi
havde en Ma
Povel var en

Povel
Sengs alle
Povel i si

Da
spurgte
Birte h

H
(

som ikke staar i Salme-
gelse. „Jesus min Frel-
— „Følg mig over Jordan
det uendelige. Men Melo-
Som man sad i en Pram
Bæltet.

de Folk, Stuen kunde
at spase med Prækerne.
— alle følte sig sæl-
kraftige Sømænds Tale
Salmerne gik paa. Det var
Og alle var de inde i

— især af disse Toner.
og Folk gik hjem, sagde
pintt aldrig tænkt, at en Sø-
at tale saadan — og synge

end jeg huer Præsten.
mest for Mandfolk, svarede

at der blev sunget andet end,
bogen, som de var oplært i.

---

mange Møder i Frans Fiskemands
lod sig omvende. Povel Røn
kunde ikke lide at lade sig om-
saa blu. Men han vilde gærne høre
skønne Sang.

Tag dit Skilderi, jeg vil ikke have det i mit Hus.

Saa kan du pintt blive fri! svarede Povel. Nu var han vred.

Ja, det er vist bedre, jeg ser at komme ad Hjemningen til.

Povel lagde Haanden paa Dørklinken.

De fulgte ham begge udenfor.

— Kom her i Aften, Ven! sagde Robert. Tag din Hustru med. Vi holder Møde for at gøre jer til Guds Børn. — Forsøm nu ikke Stunden — — thi Enden er nær! betonede Just.

Povel Røn gik hjem i en underlig omtaaget Tilstand. Han forstod slet ikke, at de tog saa haardt fat — men dem om det. Endnu mindre forstod han, at Just talte haanligt om Himmelbrevet. Det var jo det mærkelige: Povel syntes ikke, der var Forskel paa det, Just sagde og paa det, Himmelbrevet sagde.

Povel havde sammen med Birte læst det gamle Himmelbrev mange Gange. Men han forstod rigtignok kun daarligt at dømme i de Dele.

Det første, han kom indenfor sin Stuedør, fortalte han Birte, at de var bedet til Helligmøde hos Just og Robert om Aftenen.

Birte svarede Nej, hun vilde ikke til Helligmøde, men da de nærmere fik talt om det, blev de enige i, at man ikke kunde være bekendt at sige Nej.

Om Aftenen gik de derhen. Birte med Salmebogen svøbt ind i Lommeklædet.

Robert prækede og Just prækede — de prækede efter Folks Skøn saadan nogetnær ligegodt — den ene ikke forud for den anden. Men bagefter sang de — og saa bad de — og saa sang de igen — og blev ved til den mørke Nat.

Det var en Slags Salmer, som ikke staar i Salmebogen. Der var megen Gentagelse. „Jesus min Frelser, Guds blødende Lam“ — „Følg mig over Jordan til Golgatas Kors“. Saadan i det uendelige. Men Melodierne løb rask og rullende. Som man sad i en Pram og lod sig gynge midt ude i Bæltet.

Der var kommen alle de Folk, Stuen kunde rumme. Nogle vistnok for at spase med Prækerne. Der blev ingen Spas dengang — alle følte sig sælsomt tryllede ved de to høje, kraftige Sømænds Tale og de nydelige Toner, Salmerne gik paa. Det var som en Orkan, der blæste. Og alle var de inde i Orkanen.

Povel var betaget — især af disse Toner.

— Da Mødet endtes, og Folk gik hjem, sagde han til Birte: Jeg havde pintt aldrig tænkt, at en Sømand kunde komme til at tale saadan — og synge saadan — hvad Birte?

Nej, saamænd.

Jeg huer bedre dem, end jeg huer Præsten.

Det er vist alligevel mest for Mandfolk, svarede Birte.

Hun huede ikke, at der blev sunget andet end, hvad der stod i Salmebogen, som de var oplært i.

Der blev holdt mange Møder i Frans Fiskemands Hus. Ikke faa Øboere lod sig omvende. Povel Røn strittede imod. Han kunde ikke lide at lade sig omvende — han var saa blu. Men han vilde gærne høre Guds Ord og den skønne Sang.

Blandt de omvendte var Katrine Kromands. Og saa Laves, den farende Fisker, afstod fra sine Synder og giftede sig med Kæresten herhjemme, skønt det jo ikke var nødvendigt. Jænns Ligevel var en af de første i Lavet. Nu sagde han „visselig“ og „sandelig“.

Der var dem, som grinede ad al denne Omvendelse. Men ingen holdt af at staa overfor Robert eller Just og høre de haarde og gængse Ord: Du gaar lige til Hel-ve-de!

Ane Per-Røns, Rasmus Mortensen og Dorte Rasmusses gik tit hen at høre „et godt Ord“.

Per Røn blev hjemme — eller han gik hen og holdt Birte med Selskab, mens Povel var til Møde.

Nej, nej. Satme nej! sagde Per med stærkt Eftertryk. Der har jeg itte noget at gøre.

— Hvi vil du dog itte gaa med mig, Per? spurgte Ane. — Hun fik det sædvanlige Svar.

Jamen, vi skal dog tro paa noget, Per.

Vist saa, Moer. Der skal Tro til alting. Men der er mangfoldige Slavs Tro, Moer. Jeg skøtter mit og lader jer om det andet.

Per sagde dette saadan, at Ane gik uden videre Spørgen.

Næste Gang begyndte hun alligevel igen:

Per, Per . . . du skulde dog betænke . . . i den Alder, du er . . . sige Nej til Naadens Ord!

Ja, vor Moer, lad os nu aldrig snakke om den Ting. For jeg sejler pintt med „Haabet“ saalænge der er et Bord tilbage.

— Ok Gud, sukkede Ane stille. Han er smænd en hel Hedning for den Baads Skyld!

— Nej, Per Røn fik ingen vendt om. Han havde

samlet sin Sjæl i „Haabet“ — og han skulde nok krydse ind ad et lille Farvand til Evigheden.

— — Men Omvendelsen greb vidt ud. Selv Klyverhans havde de — mens han var mindre ædru — faaet ind i den rette Havn.

Dog Klyverhans blev helt ædru og fik at vide, Per var en Hedning. Saa vilde han være det samme.

Det spurgtes — og der var nogle unge og enkelte ældre, som flokkedes hos Hans ved Klyverkæret.

De drak og spillede. Netop hvad de ikke maatte. Satte Kroge om Søndagen. Blev fulde og sloges: gik ret Vej til det store glorøde Sted.

— Naarenstid jeg kuns faar en he-der-lig Begravelse, saa skal jeg hule hejemæ nok klare de Grejer selv! sagde Klyverhans. Og en he-der-lig Begravelse kan jeg faa for mit Hus.

Og Klyverhanses Forsamling raabte Hurra for den he-der-lige Begravelse.

— Povel Røn var bleven Helligmødernes Mand. I Begyndelsen havde han gaaet til Møde, fordi det var saa kønt at høre Sangen. Nu syntes han, at han ogsaa havde anden Aarsag. Man maatte blive bedre og bedre, jo mere man hørte — og man blev aldrig for god, men trængte haardt til Forbedring.

Povel søgte at blive god. Han ransagede strængelig alle sit Hjærtes Synder. Hver Dag fik han flere Synder. De ynglede. For han syndede mere nu end nogensinde tilforn.

Det var bleven saa galt med Povel, at han en mørk Aften fandt sig selv staaende udenfor Katrine Kromands Sovekammervindue. Han stod der og kiggede ind, mens hun klædte sig af. Og det var netop lige efter et Helligmøde.

Der var bleven talt og talt om Synd og Syndighed og Syndens Sold.

Og Povel mente at have hørt disse Ord, Just sagde, før.

Dersom I ikke omvender jer, bliver I forbandede.

Omvend jer fra det onde, som er Hor, Mord, Tyveri, Fylderi, Banden, Vrede . . . og endnu mere.

Pest og Smitte kommer over jer. Vend om fra Synd.

Thi der er sagt: Hvo som ikke tror paa Jesus skal pines i Helvede . . .

Jo mere de talte, jo værre det blev. — Povel følte sig stakkels og udskudt — og tvungen, tvungen. Uden Naade, uden Fred.

Alt, alting Synd. Kun Synd saa han.

Vind, Vejr, Strand, Baad, det var glemt, glemt.

Og han var tvungen som en Bølge af Storm og Strøm. — — —

Han skyndte sig over Agrene hjem — vild af Samvittighedskval. Kulde og Hede jog vekslende gennem ham.

Han stred og stred for at give Jesus sit Hjærte. Men naar han havde hørt om al Jordens Syndighed, droges han af Kræfter, hvis Magt han aldrig anede før.

Og han gik atter fra Helligmøde til Katrine Kromands Vindu.

Naar han om Natten vaagnede, strømmede tusind onde Tanker over ham. Og naar han tænkte Fadervor — kunde han i det samme føle en bitter Væmmelse mod Birte, som laa og sov ved hans Side.

Nej, det var Synd paa Synd!

Han bluedes ved at bekende og tale om det til noget Menneske.

Til Jul kom Peder hjem — den Peder, som havde tjent hos Niels Mortensen og derfor kaldtes Niels Mortensens Peder — og som siden havde gaaet i Bælt med Rasmus Mortensen og Povel.

Han havde nu sejlet et Aarstid som Styrmand, fortalte han. Men det var der ingen, som æstimerede ham for. Styrmand havde han dog været — og det paa en Jagt, hvor han og Skipperen var ene.

Folk gjorde ham da den Fornøjelse at føje „Styrmand“ til hans Navn. Saa hed han Peder Styrmand. — Han flyttede ind i Gamle-Pæers Baad „Den skønne Ø“, som endnu stod paa Stranden: Den havde staaet der saalænge, Niels Mortensen holdt slet ikke af at tage den bort og lade Pladsen bar.

Peders Moder var paa Fattiggaarden oppe i Landet. Slægt havde han ikke. Det kunde ogsaa være det samme, for han havde Husly og fik lidt Arbejde hos Niels Mortensen. Han tjente Føden og en Skilling til Søndag.

Peder havde nu sat sig det Maal: at faa en Vogn som Frans Fiskemands og en „Bajads“ som hans — køre med Fisk, tjene Penge, leje Hus paa Øen. Og tage sin Moer hjem fra Fattiggaarden.

Povel Røn gav Peder Lov at komme til sig, naar han trængte. Det var Peder Styrmand glad for. Saa skulde han sagtens klare sig.

Men der var endda flere godhjærtede Folk end Povel.

Som det sker med mange Ordets Forkyndere, saaledes med Robert og Just: Gudsord var i Længden for magert — lidt Godgørenhed maatte til for at fuldbyrde den ventede store Omvendelse.

Just gik paa Jagt og fandt Peder Styrmand siddende i „Den skønne Ø“ med et Rugbrød og en Spegesild. Skibskisten stod paa Dyrget*) — en stor Blikæske med Skraatobak i Sovs og nogle graa Uldtæpper laa i Køjen.

Peder lod veltilfreds og syntes, han havde Overflødighed at læske sig paa. Men Just bad ham følge med sig og bo der, hvor Gudsbørn forsamledes.

Peder sagde ikke Nej — det kunde han daarligt være bekendt — og selv om han havde sin gode Bopæl, blev der dog ensomt til Tider. Han tog sin Skraaæske og fulgte med Just.

Umaadelig slem var Peder til at bande — og det maatte han først love at lægge af. Siden forholdtes der ham ingen af de gode Ord.

Just og Robert hjalp Peder til Frans Fiskemands Vogn, som var købt af en Mand, der nys blev omvendt og aldrig brugte Vognen.

Af Povel fik Peder til givendes det første Læs Torsk, men i al Hemmelighed. Ingen maatte vide det. Saa kørte han i Landet og solgte. Og det gik stadigt fremad for ham — han øjnede allerede den Stund, da Moderen skulde tages fra Fattiggaarden.

— —

En Dag ved Middagstide kom Peder hen til sin Ven Povel Røn. Birte var ene hjemme. Manden var ude at grave Orm til Krogene, forklarede hun. Men Torsk og Kartofler kunde Peder faa med det samme.

Da han sad ved Bordet og pillede Kartoflerne, spurgte hun, hvad Just og Robert egentlig levede af.

---

*) Bundbrætterne.

Ja, Just gaar paa Jagt, og Robert har sommetider lidt at lave for Folk — han har jo været Tømrer — og ellers lever de af, hvad de omvendte giver dem, svarede Peder.

Saa-aa, naa de lever af, hvad de omvendte giver dem. Ja saa.

Det er Faen plyndre mig et Par flinke Karle at færdes med! sagde Peder.

— Tør du saadan bande, naar de hører paa det?

Hu, ha. Nej, det tør jeg skutte, men det turde jeg hellerikke hos min Skipper. Kan osse være det samme, jeg bander blot saameget mer, naar de ikke hører det.

Birte lo kort.

Ja, for bande er man da nødt til engang imellem — og særlig paa Søen! — Det er ellers Faens besværligt, Birte, at blive omvendt, som de vil ha det. Baade i Ord og Gærning og Lever og Nyre — helt nyt Menneske, ja, man skulde ikke tro det. Det er, som jeg siger til mig selv mange Gange om Dagen, det er Faen plyndre mig mer end nogen redelig Skipper kan forlange af sine Folk.

— Hører du aldrig, hvad de snakker om mellem sig selv.

Det er kuns lidt, jeg hører af den Slavs. Ja, i Gaar snakkede Just til Roberten, ligesom Roberten havde været her paa Øen før og var godt kendt.

Kan du skaffe mig noget at vide om dem, Peder? Noget, der batter. Jeg skal nok huske dig det.

Saavidt jeg kan, Birte.

Men du maa komme og fortælle mig det, naar Povel er ude.

Stol fannemæ du bare paa mig! svarede Peder og lagde Kniven fra sig.

— Da Peder Styrmand var gaaet, knyttede Birte sine Hænder og stod et Øjeblik stille midt paa Gulvet.

Saa begyndte hun hastigt at gøre Bordet rent for Madresterne.

Hendes Blik gled forbi Spejlet, hvori hun saa et Par angstfulde Øjne — og standsede ved det gamle Himmelbrev, som sagdes at skærme Huset fra al Fare og Elende.

Gudskelov, at det hængte der igen. Hun havde slet ikke syntes om, at Povel vilde skille sig ved det. Før hængte det i en Krog i Kammerset. Det er jo ikke Skik at have saadant noget gammelt Stads i Stuen, men siden de havde faaet det igen, gav Birte det Plads der lige ved Bordenden op til Vinduet. Og nu traf det sig saa — i den sidste Tid — at hun hver Dag maatte kaste sit Blik paa Himmelbrevet. Før lagde hun kun lidt Mærke til det.

— — Birte hørte Trin fra Povels Træskostøvler udenfor.

Hendes Træk skjalv — Munden aabnede sig. Hun vred Fingrene mellem hverandre, knugede begge Hænder mod Brystet.

Jeg vil ha ham igen! — Herregud, giv mig ham igen!

— Det var den Bøn, som langsomt var brudt frem og nu havde staaet Birte for Brystet i lange Tider.

— Povel undrede sig straks over, at Birtes Blik var mildt. Hun var køn, naar hun saa mildt.

Men Povel var bleven haardsindet, siden han be-

traadte Frelsens Vej — og han ændsede ikke længe Birtes Blik.

— Lidt efter, da han stod rede til at gaa ud igen, sagde Birte: Jeg vil nok med dig til Møde i Aften, Povel!

— Hun vilde følge med ham baade ud og hjem. Povel nølede. Saa foer den Djævel i ham og svarede:

Har jeg gaaet ene før, kan jeg gøre det endnu!

Du faar det, som du vil ha det! svarede Birte haardt.

Povel gik. Og han fortrød sin Synd — og fortrød sit Svar til Birte, hvis Øjne havde været milde. Han fortrød alt.

Den Aften stred han for Alvor imod. Da fristede den onde ham, som aldrig før. Han stred mandeligt imod fra de helliges Hus til Katrine Kromands.

Saa kiggede han ind ad hendes Vindu.

Der var ingen i Stuen, og der var mørkt. Katrine var endnu ikke kommen fra Mødet. Hun hørte til de allerbedste Gudsbørn, som sædvanligt forlod Huset lidt senere end de andre.

Povel stod i Ly og Skjul. Han kunde bie. Men Blodet strømmede vældigt i hans Aarer — der løb Tanker i Flok gennem hans fortumlede Hoved. Det sang og summede for hans Øren.

Og en Vished stod for ham, grufuld og sød, sviende som Helvedes Brand: Den Stund kom — kom snart — da han maatte søge Katrine i hendes Stue. Den store, store Synd skulde ramme ham — — — de rasende Helvedsluer derefter.

Den Tid, hvor Povel søgte Katrine for at tale om Øen, var længst forbi.

Ingen kunde hjælpe ham — intet Guds Ord trøste

. . . Han vilde fly, men hans Begær vilde ikke fly, det standede haardt imod Loven.

Povels Kraft kendtes ikke mer. Han bøjede mat sin Pande mod den kølige, vaade Rude.

— — — Han hørte Katrine gaa i den anden Stue. Nu vilde hun komme ind i Kammeret.

Der gik en Dør op — hendes Stemme lød. — Og en anden hviskende Røst, som Povel ikke sansede at lytte paa.

Katrine kom ind og hængte et tykt Klæde for Vinduet. Og saa hørte Povel to derinde.

Raseriet steg i ham. Han tvang sig og lyttede.

Jo. Katrine havde Mandfolk hos sig. Ingen Tvivl derom. Men hvem? For Povels Øre hviskede mange Røster — ingen af dem! — Han kunde ikke tænke.

Han følte ti Mands Kraft — og det var, som noget spændte hans Lemmer.

Saa løftede han sine Skuldre — rammede to haarde Næver mod Vinduesstolpen.

Ruderne klirrede. Stolpen foer ind. Povel Røn løb som besat over Agrene hjemad.

Lidt efter lidt blev der Ro skabt hos ham. Han begyndte at gaa. —

Povel Røn blev fristet af Satan og han mødte Skændighed hos Skændighed.

Men han følte sig underlig stille — og fornam sig fri.

Havet drønede. Det var en dyb, ædel Tone. Storm sang over Øen. Skyer som tykke Skove væltede frem. Men Maanen skar dem igennem med sit kolde, blanke Sværd, saa Stjærnegnister fløj.

Det lyste over Øen.

— — —

Om Morgenen, da Povel og Birte sad tavse ved Davren, ristet Sild og bart Brød, kom Per Røn stavrende. Det livede op.

Godauu og velbekomme.

Tak for det.

Per satte sig paa Bænken.

Vil du ha en Stumpe og en Sild med? spurgte Birte.

Nej Tak, jeg har lige faaet Davre. — Det skulde saa være et Ølbrødsstykke*) og en Dram.

Birte stillede Flasken og Ølkruset frem, skar et Hjørne af en Brødskive og smurte det til Per. Da Per Røn havde faaet sit Ølbrødsstykke tillivs, keg han udad Vinduet, for han passede paa Vejret — og saa sagde han: Vi kan faa Kartofler hos Niels Mortensen og Jens Jørgens Enke — skal vi ta en Last og løbe til Malund med? Nu kan de begynde at komme i Pris.

Povel saa hastigt op.

Ja — ja, der er pintt itte andet at gøre, Fåer!

Jeg gaar nør og laver til. Vi sejler saa saare vi kan — om Vejret staar! ordrede Per.

Da det var slaaet fast, trykkede han sin gamle Kabuds ned over Ørerne og stavrede afsted igen.

Intet havde huet Birte bedre end dette: at Per Røn tog Povel med sig bort.

---

*) Ølbrødsstykke, et ganske lille Stykke Brød, som nydes til Øl og Dram. Ordet stammer sandsynligvis fra en Tid, hvor man kun havde eet fast Maaltid og spiste lidt nu og da til Drikken (Øl).

— Hun gik stille og alvorlig som hun plejede, men engang imellem maatte hun le ad Per, som kunde være saa snu.

Bare for at faa Drengen ud af den Komedje! sagde han til Birte, før de sejlede.

Julen havde været trist for Birte Povels, men nu begyndte Festen at dæmre. Og de første Dage gik med at skure alt Kobber- og Messing- og Bliktøj — lige til hele Huset skinnede.

En Dag kom Peder Styrmand — eller Fiskemand, som han nu kaldtes — og Birte saa af hans snurrige Fagter, at der var Nyt at mælde. Peder sagde straks:

Nu skal du Faen plyndre mig se, Birte, jeg gør Gavn for Føden, jeg faar!

Saa-aa?

Ja, der er ikke den Ting eller Del, uden jeg kan opdage den. Ser du, Birte, ham Roberten, det er jo itte andet end som en almindelig Røver. Ikke mer Sømand end denne Støttekæp er Sømand . . . og saa har han været her paa Øen at tigge engang, mens han rejste paa Haandværket. Det er før, jeg kan huske, men jeg har hørt, der er snakket om, at to Handværkssvende blev tærsket ud ad Øen. Han er nok den ene af dem, denne Roberten. Den anden er gaaet til Helvede for fire Aar siden, sagde han.

Gudfader fri os, har han selv fortalt det.

Jeg hørte, at han og Just snakkede ene sammen — og det fik jeg ud af det, som nok skal passe, for der er ikke den Ting eller Del, uden . . .

Hvor hørte du det, Peder? Fortæl nu lige alt, hvad du har hørt.

Jeg ved skutte mer! svarede Peder.

Jovist. lad mig nu faa det hele, skal du faa stegt Sul og Katøfler.

Der er Faen plyndre mig itte mer, Birte!

— Det er rejtnok daarlig gjort af dig, Peder. Du har nydt meget godt i dette Hus. Povel han har været god imod dig!

Ja, det er sandt, det er satme sandt . . . men naar jeg nu siger dig, at jeg laa oppe paa Loftet og tittede nør i Stuen — der er jo Sprækker nok og Revner i Flækkerne — og Just og Roberten de knæler og beer dernøre og er saadan lidt Uvenner, forstaar du vel, det ene Ord tar det andet — og saa skylder Just Roberten for dette her, som Roberten hellerikke kunde sige sig fri for.

— Men hvoraf kom det sig, hvad skyldte Roberten Just for?

Jeg er itte for at sige det, Birte. — —

Just hører dog til Bysens Folk. Ham Roberten det er jo itte andet end som en halv Røver.

— Sæt dig blot hen og faa Mad, Peder! bød Birte venligt. Katøflerne bliver kolde.

— Stegt Sul var noget af det, Peder Styrmand allerbedst kunde lide — og mod Venlighed havde han aldrig holdt Stand.

Birte skænkede Kaffe til Peder i gulspraglede Kopper fra Dragkisten. Det var ligesom, naar der kom en fremmed Skipper!

Peder Styrmand maatte ud med alt det, han havde hørt!

— Just og Robert holdt fælles Bøn ved Skibskisterne, og de vækkede Peder, som sov en Fridag bort oppe paa Loftet.

Just var ikke nærværende i Aanden — og Robert

lod ham strængt det vide. Saa blev Just helt ulmsk og rasende — beskyldte Robert for at have slemme Øjne til Katrine Kromands.

Og Robert svarede, at det var Satan, som i Skinsygens Stemme talte ud af Just. Thi Just levede forargeligt . . . med Katrine!

Da spurgte Just, om Robert huskede den Gang, han med Egekæppe og Graasten som tiggende Haandværkssvend var jaget ud af Øen, fordi han ikke kunde lade Kvindfolk gaa.

Denne Trætte brød Robert ved med høj Røst at bede Fadervor.

— —

Birte kunde ha kysset Peder Styrmand for disse Nyheder.

Men hun nøjedes med at give ham en Krone, da han gik.

For nu havde Birte Povels Sejren i Hænde.

Per Røn og Povel Røn blev borte med „Haabet“ i en Ugestid. Birte biede længselsfuld.

Imens rejste Robert. Ingen vidste hvorhen. Da Folk kom til Møde, sad Just ensom. Peder Styrmand havde atter fæstet Bo i „Den skønne Ø“.

Just læste lidt op af Bibelen og prøvede at lægge ud, men der savnedes Roberts hede Tale og stærke Røst.

Paa den hvidkalkede Væg var med Træskosøm slaaet et Papir, hvor der stod en hel Del, som Robert havde skrevet.

Det læste Folk, førend de gik.

> Herren er med Eder, som hører ham til. Men jeg forlader Guds Børn, som er faa paa dette Sted. I ser mig ikke mere.

Jeg vil gaa bort, fordi mange er onde og taler onde Ord og dømmer uret. Men jeg vil bede for Eder, I faa og bange.

Som en Synder vandrede jeg til denne Ø i min Ungdom, og blandt Syndere kom jeg og maatte fly. Som et Guds Barn vandrede jeg her nu og maa atter fly. Thi her savnes den rette Visdom.

— Men mange har ikke givet Visdoms Ord Rum i Hjærterne! — I have bedsk Nid og Kivagtighed i Eders Hjærter. Denne er ikke Visdommen, som kommer ovenfra, men jordisk, kødelig og djævelsk. Jak. Brev 3, 14—15.

Flere Ord havde jeg Lyst at sige Eder til Omvendelse, men I vil ikke høre dem. Herren tager mig bort til bedre Steder. Mit sidste Ønske er: Gid Visdom i Herren fæste Bo paa denne Ø.

Hilsen til Herrens Folk

Robert,
Eders Broder.

Da Øboerne havde læst dette, stod de lidt og sundede sig.

Saa sagde Jænns Ligevel:

Der kan sandelig ligevel være noget i det. — Vi har visselig ikke ret Tag i Herrens Visdom.

Og saa gik Øboerne hver til sit.

Øens Folk.

En Middagsstund med Dise og Smaaluft lagde „Haabet“ ind under Øen.

Per og Povel gik i Land.

Aldrig havde Øen set saa graa ud for Povel som i Dag. Det var, som alskens Synd og Skændsel havde lagt sig i en Sky over Husene.

Men i Smøgerne, Stengærdene, Tangbunkernes Krinkelkroge skjulte sig alle de tyste, taagede Minder, som hørte Øen til.

Per var glad for at komme hjem til vor Moer, hun længtes jo efter ham. Povel gik med raadvildt Sind over regnvaade Marker hen mod sit Hus.

Da han havde faaet Mad og var kommen til Sæde ved Kakkelovnen, hvor der var varmt, begyndte Birte at fortælle fra de omvendtes Færd.

Povel sad stille og lyttede. Nogle Gange spurgte han. Og Birte saa, at han blev bleg „hvid som Væggen“ — dernæst gusten „gul som en Urt“, Birte mindedes aldrig at have set Povel saadan før.

Hun blev angest, da han tog sin Hue og gik uden at sige et Ord.

Povel, Po-vel! raabte hun. Han skyndte sig ud efter Frans Fiskemands Hus.

Træffe Just. Kun træffe Just. Og saa — — ja, gøre op med ham.

Intet Menneske havde været Povel ond som denne Just. Han havde ført det onde ind paa Øen. Et vildt Vejr, en Hvirvelvind, der splittede ad og sønderslog.

Alt den Slags Væsen skulde tærskes ud med Tjørnekæppe.

Mens Povel var borte fra Øen, havde det stundom faldet ham i Sinde, at derhjemme kunde et Under ske — det han trængte. Alting laa rede til, at et Under kunde ske: et stort Lys fra en gammel Gud, som ingen vidste.

Denne Tanke klyngede han sig nu til som til en Ø i Raadvildheds Hav.

— — Men Just maatte undgælde for det onde.

Spotten skreg i Povels Sjæl, som lod sig forføre.

Og en Samvittighedsrøst lød i ham: at han havde hyklet Kærlighed til Gud — sledsket for den mægtigste. Her var Aarsagen til, at Povel Røn faldt i den store Synd — Povel Røn, som havde logret for Lovens Haand.

. . . Just Frandsen skulde undgælde.. For at en udjaget Mand kom igen og tog Guds Ord i sin Mund og spottede det hellige.

— Povel Røn ledte i Frans Fiskemands Hus oppe og nede. Just fandt han ikke.

Maagerne svang sig fra Luften ned i Havet, op over Strandbreddens Marehalm og de tørre, spraglede Marker, kredsede om Frans Fiskemands Skorsten og fløj ind til de pløjede Agre.

Povel gik med derindad. —

Da det blev Aften, vilde han ud atter. Han saa op til Bjælken, hvor Bøssen ellers hang — nu havde Just laant den, Povel fik gaa foruden Bøsse. Just skulde han nok fange endda.

— Det stod med Tykning, Aftenen kom tidlig. Taagen dængede alt. Tyst var Aftenen.

Povel drev langsomt til Vesterstranden. Han hu-

skede, at Just gærne gik paa Jagt efter Ænder bag Lerklinten, hvor der kun var en Lyd: Havets.

Ingen Skyer, ingen Stjærner. Povel gik som paa Havsens Bund.

Et Stykke henne paa Stranden stod hans lille Jolle. Den stod lovlig nær Vandet — det steg svært. Povel tænkte kun flygtigt derover.

Da saa han et bart Hoved stikke op ved Agterstævnen og en Bøssepibe rage ud. — Det var Just, som laa efter Ænder.

Hverken Aarer eller Sejl, ikkeheller Anker fandtes der i Jollen. Det vidste Povel.

Han drog Vejret stønnende dybt.

— Lad saa den Prækehas prøve Søen igen! —

Povel sneg sig helt hen til Jollen, bøjede sig — greb om Stævnen. Kølen skar i Sandet. —

Jollen flød.

Povel laa udstrakt paa Tangen, godt skjult i det Vejrligt.

Men Just raabte: Hjælp — hjælp . . . Herre Jesus. — Og lidt efter lød hans Røst svagere:

Herre Jesus — Je-sus — hjælp . . .

Lad ham komme i Land, om han skal! mumlede Povel.

— Luft sydost: Just skulde nu bort fra Øen.

Povel Røn gik hjem og i Seng.

Han sov hurtigt ind. Men Birte laa vaagen og undrede sig over, at hans Mand var sammenbidt, saa Læberne ikke saas.

— Det var endnu mørkt, da Povel stod op. Han drak af Ølkruset og listede sig ud.

Samme Vejrligt. Taage og Tykning.

Samme Sind hos Povel. Et Gran Lettelse, ingen Græmmelse. Men en sær Taage i Sindet.

— Omme i Vesterstranden bag Klinten stod fem Torskeruser, som Povel havde kostet sig. Klyverhans havde røgtet dem, mens Povel sejlede med Kartofler. — Nu kunde det være morsomt at se, hvad der var i de Ruser.

Men Jollen . . . den foer Just paa.

Man har pintt Lov til at sætte sit eget Fartøj i Søen, naarsomhelst man vil. — Og der laa vel en Pram deromme.

Povel listede sig ad Stranden til.

Alle Huse var mørke, Folk sov. Haaret og hans laadne Halsklæde blev drivvaadt af Taagen. Povel kunde se et Par Baadlængder frem.

Stille, rislende Bølger løb mod Land . . . de eneste Sjæle i den store, døde Taage. Sagte aandende sov Havet.

Det var den Fred, der spændte Sindet i Haab og Angest for det Under, som kunde komme!

— Povel fandt en Pram og skød den ud. Roede hen til sine Ruser og røgtede dem.

Det var et kort Stykke fra Stedet, hvor Just kom ud.

— De store Sten i Vandet under Klinten stod frem af Taagen. De saas som Lemmer af kæmpestore Strandvaskere.

Oppe paa Klinten var en Dysse, en Kæmpegrav.

Ikke en Fugl lod sig høre.

— Povel kastede nogle Torsk af Ruserne ned i Prammen og roede indad. Han sad med Ryggen mod Land og trak viljeløst i Aarerne.

. . . Tørner saa Prammen mod en stor Sten. Po-

vel falder fremover af Sædet — vender sig brat og vil stage . . .

Der ser han en levende Skikkelse i Stenens Fladside, som stod ud mod Havet.

Bredt Bryst — opløftede Arme, Hoved, Øjne. Utydeligt, men grant at kende.

Han lader Prammen vugge i Søen, holder fast om Stævnen — og ser. Rører ikke ved Stenen.

. . . Løfter sig underligt den Arm — højere, højere. Saa er den borte. — Nu igen. Og Blikket stirrer. Livagtigt levende. — —

Povel flyer og roer til Land. Trækker Prammen op. Skynder sig derindad.

— Taagen veg af hans Sind. Der stod nu klar Højtid, men med Dødsangest.

Da Povel øjnede Husene, huskede han et Ord, Per Røn havde sagt. Det var nu, mens de sejlede sammen, og de talte sammen.

Povel sagde: Vi skal vel bekende vore Synder, ligesom vi bekender vor Tro? — Det var saadan en Tanke, han havde herset med.

Per svarede stille: Man har kanske mer af begge Dele, end der kan gøres Rede for!

Ja, det var et sandfærdigt Ord!

— Povel Røn skjalv. Kold Morgenluft skadede ellers aldrig ham.

Ude over det andet Land stod Solen op — og Fugleskrig lød fra Havtaagen — som sædvanligt, men i Dag saa sælsomt:

Hav-e-lit — hav-e-lit-ave-av-littt . . .

Rygterne kom. Ingen vidste hvorfra — og ingen hvorhen. Som Skyer i Blaanet gik Rygterne. Nogle ganske smaa, sagte drivende — nogle store — som æventyrlige Syn. De smaa samledes — de store splittedes.

Der var Rygter i alle Munde.

Men Povel Røn var tavs, skønt han ellers som Øboere — og flere — holdt af Rygtesnak. Povel kunde blot ikke lide at have dette i Folkemunde.

Der var dog heldigvis ingen, som tog sig af hans Tavshed. Ingen kunde mistænke ham til at ville møste sin gode, ny Jolle.

Naar Just var borte og Povels Jolle borte, saa havde Just stjaalet den for at flygte. — Robert og han havde nok noget galt sammen. Robert vilde nu mælde Just for Retten. — Just rømmer selvfølgeligvis, som han før har rømmet fra et Skib, han sejlede med.

Man tør ikke stole paa Folk, fordi de er omvendte!

Just har været Kærest med en Pige oppe i Norge. Hun plejede ham, mens han laa syg efter at have været rømt. Og Pigens Fader ejede en Gaard. Den solgte han for at rejse med de unge til Danmark.

Men før dette skete, rømte Just med alle Pengene, rømte fra Pigen og Faderen.

Det var daarligt gjort. Og saadan noget skal nok hævne sig. — Men kanske var det Løgn?

— Noget sært var der dog ved Just og saa Roberten. Og Rygterne gik. Ingen kunde blive fri for at fæste Lid til, der var noget sandt i dem. Men hvilket? — Ja, det er ikke nemt at vide.

Der var Snak om, at Roberten flygtede, fordi han

havde stjaalet de Penge, Just havde stjaalet. Roberten havde jo ellers ikke noget at flygte for. Ingen fornærmede ham nu, han var omvendt og skikkelig. — Men Just kunde jo ikke mælde Robert for Retten, han maatte selv søge efter ham. Derfor tog Just Povels Jolle.

Ja, naar Manden var i Betryk, hvad skulde han saa vel gøre?

Men det er dog sørgeligt, naar saadanne Mennesker røjler sig op og vil være bedre end andre Folk.

— — Guds Børns Kreds var svundet ind. Og blandt de faa, var der kun een, som tiltroede Just Fransen Retfærdighed.

Nogle skældte, enkelte var skamfulde. Men Katrine Kromands hun græd.

— — Hvorfor græd hun og mistede sit gode Huld og sine røde Kinder? Da Klavs døde fældede hun ikke en Taare.

For Katrine har været Kærest med Just!

Saa var det smænd ikke underligt, at hun sørgede. Og hun ventede sig velsagtens?

Stakkels Kvinde!

Gudfader, Jøsse Kristi Kors bevare vos naadeligt vel!

— — —

Povel Røn var ilde tilpas for sin gode, nye Jolle, sagde Folk. Men Folk tog fejl. Det havde anden Aarsag, at Povel var faamælt.

Han gik i de Dage med en underlig Angest i Sindet. Sommetider tænkte han paa at dø — sommetider var han tilmode, som han skulde græde — det kunde komme over ham ved lutter Smaating.

En Dag, han sad i sin Faders Stue og saa gen-

nem den aabne Kammersdør og Vinduet overfor de grønlige Marker. Det Syn mindede ham om at græde.

Og en Dag, han laa og skrabede Bunden af Baaden ren. Dernede ved Kølen sad et tykt Lag Tjære. Den Lugt bragte en Rørelse i hans Sind, den kaldte ikke Minder frem, men det var den, som Povel, uden at vide det, alle sine Dage yndede at have om sig.

— — Det var en Onsdag, Just rømmede. Fredag var Povel omme at røgte Ruser igen. Men han kunde ikke faa Øje paa Manden i Stenen.

Der var ikke andet at gøre. Povel maatte se derud om Lørdagen. Og han har Synet — grangiveligt — blot en Smule mindre skarpt.

Han lægger sin Haand paa Stenen. Prammen vipper. Saa er det borte. Og Stenen kold — klam som et Lig.

— Da Povel Røn gaar over Markerne, synes det ham, at der er ikke et Sted, uden det har sin Spøgelseshistorie, sit Sagn — sin Glæde og sin Gru.

Han følte en Higen efter at dele alt dette med een. Saa troede han, de vilde faa Glæde. — Der var kun een, han kunde tænke sig: den milde, alvorlige Birte.

— Hun havde tændt Lys, da Povel kom. Hun saa skarpt paa ham, men spurgte ikke. Og de gik tilsengs.

Søndagen kom. Der var Gæster, Per Røns og Rasmus Mortensens. Da de var ude igen, og Aftenen begyndte, trak Povel sin Islænder paa.

Jeg skal en lille Vend til Stranden, Birte!

Hvorfor skal du til Stranden nu, Povel?

— Vil du med, Birte? — Hun hørte, der laa Kamp i hans Stemme.

Ja, jeg vil! svarede hun og tog sit Hovedklæde.

Da skete det, at Povel tog hendes Haand, og de fulgtes over Markerne mod Stranden.

Langt fra alle Boliger, knugede Povel Birtes Haand, og saa spurgte han:

Ved du, hvordan Just er rømmet?

Jeg ved jo kuns, hvad Folk siger!

— Han laa i min Jolle ved Stranden og passede paa Ænder — jeg skød ham ud. Der var hverken Aarer eller Sejl, det ligger hjemme paa Loftet.

Og jeg kan itte fortryde det!

Lille Povel, lille Povel! hviskede Birte.

Du bliver vel bange for mig, Birte?

Jeg gør saameget af dig.

— Der var igen noget som mindede Povel om at græde. — Tak, tak! Det fik han sagt.

Havelitternes Kor lød langtude. Klinten stod stejl og fast mod Havet. Bølgerne skred med seje, dønende Tag.

Povel roede langs Stranden. Han havde over sig et varmt hjælpende Blik fra Birte. Og han følte det, som Hjælp i Nøden.

— Ligeoverfor den store Sten satte han Aarerne i og lod Birte stige hen til Stævnen.

— Hvad kan du se i Stenen?

Povels Stemme lød mørk, saa Birte gøs. Hun stirrede paa Stenen. Men hvad ses der ved den mer end ved de andre Sten? tænkte hun med Graaden i Munden.

Hvad skal jeg se, Povel?

Intet Svar. De biede en Stund. Bølgerne svøbte sig om Stenens Sider. Der kom Luft inde i Taagen.

Det var for Povel, som Klinten, han saa imod, skælvede svagt.

— Er der levendes i Stenen, Po-vel?

Birte skreg. Han trak Aarerne til sig. De var borte fra Stedet. Han roede langs Stranden et Stykke og satte saa Prammen op.

Der stod Povel og Birte paa Tangen. Hun klyngede sig til ham. Han tænkte, at hun bad. Birte græd stille.

Hvad var der, Birte? hviskede Povel.

— Det — som — rørte sig!

Povel Røn kyssede sin Kvinde.

— — Hvad det nu var og hvad ikke? Til Frygt eller til Fryd — til begge Dele? Det hørte Øen til.

Øens Under var sket.

Aldrig havde Povel og Birte standet hinanden hjærtensnær som nu. De følte sig med samme Sjæl i samme Eje.

Øens Folk!

Aar derefter.

Rygter døer og bliver begravede. De smuldrer som Lig. Saa opstaar Sagnet — og Sagnet lever!

— Nogle Aar var rundne, og Povel Røn var en lykkelig Mand. Nylig havde Birte født ham en Makker, som stod til og tegnede svært.

Tilfreds med sit var nu Povel. Blot ikke altid tilfreds med Vejret.

Han fiskede sammen med Just Fransen.

Klyverhans havde ligget i Jorden længe deroppe i Landet.

Men efter Manden lever hans Mundheld som Sagn efter Rygte. Disse Ord var tilbage efter Klyverhans: Naar jeg blot faar en he-der-lig Begravelse! . . . I dette Mundheld stod han lyslevende ude paa Øen. Povel brugte det tiest og mindedes sin gamle Makker. Povel mindedes altid det svundne, selv det som gav ham Sorg.

— Nu fiskede han sammen med Just Fransen. Hvad de to havde sammen, derom lød en sær Historie, som sjældent blev fortalt, men som man huskede, naar man havde hørt den een Gang — saadan er Sagnet.

Just blev jo borte Onsden Aften — og kom igen Manden Aften gaaende inde fra Landet.

Han havde en lang Samtale med Povel og blev hos ham om Natten. Næste Dag gik han med det før forsmaaede Himmelbrev under Armen hjem til sit Hus.

Kort Tid efter blev han og Katrine Kromands enige om at gifte sig.

Men Katrine havde sagt: Naar du vil love mig, at du aldrig præker mer!

Deraf sagde Folk, at Katrines Hellighed egentlig ikke havde været for Vorherres Skyld.

Hele Øen vilde jeg vende til den store Gud, men Gud har ikke givet sit Ord Kraft i min Mund! svarede Just Katrine.

Og saa flyttede han ind til Katrine. De levede

godt sammen — og hun fik en Tøs Halvaarsdagen efter Bryllupet.

— — Men Møderne gik ikke istaa, fordi Just holdt op med at præke.

Laves, Pigernes Ven, Povels Staldbroder, den frie farende Fisker førte Guds Ord frem i den lille Flok og var dens Formand. Laves havde netop den religiøse Ro og koldblodige Værdighed, som Just manglede. Og i hans Tale lød ingen flunkende Ord, men et jævnt, kraftigt Hverdagssprog. Han fik en Del omvendt, dog ikke mange. Og saa standsede Omvendelsen, nu gjaldt det kun at holde fast paa dem, som var kommet.

Povel Røn sagde altid, at Just prækede bedre end Laves. Povel syntes, at Justs Tale lignede Frans Fiskemands Skilderier. Til Laveses Møder kom han ikke. Og han vidste, at Just var falden i samme Tvang som han af samme Aarsag: de havde spottet! . . .

Der gik længe Rygter om det store Tyveri i Norge og Roberten, som tog Pengene fra Just. Folk syntes, der var noget uærligt ved Just, men da Povel blev hans Makker, begyndte Rygterne at dø. Povel Røn maatte jo vide, hvad der var om Just. Sin Jolle fik han aldrig igen.

Saa en Dag i Bæltstiden var Just, Povel og et Par andre Fiskere i Købstaden for at sælge Sild. Der traf de Robert. Han gik daarlig klædt omkring ved Skibene og delte gudelige Smaaskrifter ud. — Da han saa Just, faldt han ham om Halsen og græd.

Fiskerne blev alvorlige.

Robert gav dem straks af sine Skrifter — og de gav ham lidt Penge. For Staklen saa ud til at være sulten!

Men Povel smed sine Skrifter i Havnen.

Siden den Dag mente ingen, at Just nogensinde havde haft Penge — og det store, norske Tyveri, det var bare Løgn!

Baade Povel og Just havde dog forandret sig en Del. De brød sig ikke om, hvad Rygterne sagde. Just var bleven lettere i Sindet — og Povel sær alvorlig. Mørkrædde var de nok begge!

Da Just ikke prækede mer, gik han nødigt ene ud ved Nattetid. Og Povel kom saare sjældent ud til Vesterstranden. Skete det, var han altid alene.

— Nu efter at flere Aar var rundne, kunde man — omend sjældent — høre Sagnet om Povel Røn og Just Fransen.

To Mænd her fra Øen — det kan være ligemeget, hvem de var — de gik paa Jagt ude ved Vesterstranden bag den store Klint. Det var en Foraarsaften med Tykning.

Se disse to Mænd, de havde vel syndet ligesom andre Folk — men een Synd var der, som de havde mer end de fleste.

De havde brugt Guds hellige Ord med Overmaal. Rene i Sindet var de jo ikke.

De gik derude og bad og hujede paa Gud. Men oppe paa Klinten er der en Kæmpegrav, en Dysse. — Om det kom fra den eller hvorfra, kan ingen Mennesker sige.

Den ene Mand sad i en Jolle, der stod paa Land. Med et røg Jollen ud i Søen — og det blev en Storm. — Den anden Mand, der ikke var slet saa skrap i Munden, slap fri for at komme ud, idet han klamrede sig til Klinten.

Stormen varede kun et Øjeblik, og Manden skyndte sig derindad, da den holdt op.

Tre samfulde Dage maatte den anden drive om, før han drev i Land. Men saa saare han stod paa Landet, flød Jollen fra ham, og den sank et Stykke ude.

Og den Mand kom ogsaa hjem til sit.

Men ingen af disse to Mænd har forvundet det nogensinde. De er aldrig dristige ved Nattetide.

En Søndag Formiddag i Bæltstiden kom Just ud til Povel.

Da han havde hilst Goddag og faaet Sæde, sagde han: Vi faar Luft til Aften.

Povel stod ved den nederste Bordende og saa udad Vinduet. Han gned sig om sit brune Fuldskæg og rystede paa Hovedet.

— Efter alle Mærker at dømme, lagde Just til.

Povel tog en Pibe og begyndte at stoppe.

Der er pintt ingen, som ved, hvad Vejr vi skal ha!

Det var en Særhed, der var kommen hos Povel, at han ikke led, nogen dømte saadan sikkert om Vejret.

Og han havde altid Haan mod Vejrspaadomme. Det var noget, ingen vidste — noget stort ingen skulde dømme!

Just kendte godt dette hos Povel — og ærede det i sit stille Sind, men han kunde dog aldrig dy sig for at dømme efter Mærkerne.

Nej vel saa, svarede han.

— — Det er ellers det, jeg er kommen herhenfor, vi har faaet Brev fra Moer. Faer er død. Og hun vil hjem. Ja, I kan jo læse det.

Han lagde et krøllet Brev paa Bordet.

Er det fra Maren? raabte Birte inde fra Kammerset, hvor hun sad og klædte Drengen paa.

Ja. — Det er vist bedre, Just læser det.

Ja, læs Just!

Birte kom ind og satte sig med foldede Hænder paa Bænken. Ovenfor hende sad Just med Brevet og paa Standkisten ved Døren Povel med Piben.

Just læste langsomt og stødende, skønt han kunde Brevet udenad.

Min kære sidste Søn!

Et Sorgens Ord skal jeg sige dig Nu, at din Fader er gaaet bort. Det var den tredie August, og Nu haver jeg i fire samfulde Dage tænkt paa, hvordan jeg skulde stile dette Brev, saaledes at du ikke blev altfor Sorrigfuld, thi Ingen ved Bedre end jeg, hvormeget du gjorde ud af din Fader.

Men Kære Søn, jeg haver glemt at stile et Brev saaledes, som det skal. Hvad han Fejlede, det ved vi ikke, det var en Underlig sygdom. Den føste August da laa han nør, og han havde længe ingen Mad kundet faa i sig, og Dokteren kunde ikke hielpe ham. Men det tongeste for mig var, at Fader ikke havde sin Samling. Om Fredag Aften Trediedagen efter, at han laa nør, fik vi hentet en Præst. Jeg ved ikke, om Fader forstod, hvad han sagde, for jeg gjorde det ikke. Præsten Prækede jo i det Fremmede sprok, som jeg er saa tongnemme til at lære. Men Fader havde dog sin Samling fra den Dag af, Præsten var her. Søndag Morgen før Dag sad jeg ved Faders Seng, og saa spørger jeg ham, om der ikke er noget, vi kan Udrette for ham. Nej Moer, svarer han mig og siger, jeg vilde kuns

gærne hjem og Dø, men det kan jo Umuligen Ske for mig. Saa laa han lidt ganske stille, og saa siger han: Men tror du ikke, at jeg fra det Sted, jeg nu kommer hen, kan se nør til Øen? Men saa kunde jeg ikke bere mig for at græde, og saa græd Fader med gjorde han. Og lidt efter siger han: Jeg synes, du skulde Drage Hjem til Øen, Moer. Naar jeg er død, saa vil jeg helst se dig der Hjemme, og saa maa du Hilse dem Allesammen.

Ja, det kom slet ikke bag paa mig, for han havde snakket meget om det i Vildelsen. Og det var det Sidste, vi hørte fra ham. Lidt efter saa jeg, han trængte til Drikke, og det gav jeg ham. Saa laa han stille en Timestid, saa prøvede han paa at vende sig, og da jeg tog fat for at hjælpe ham, saa var han Død.

Johan sørgede rigtig for, at Fader fik en God Begravelse, meget pænnere end Fader nogensinde havde faaet den der Hjemme, men det var ligegodt saa sært. Nu skal jeg blive boendes hos Johan, men jeg havde dog Stor Lyst til at komme Hjem igen, og jeg Længes efter min Sidste Søn som er dig.

Vi haver det helles godt. Johan tjener gode penge, og hans Kone er Flink. Børnene kan ogsaa tjene Noget selv. Din Broder Per og din Søster Birte har gode pladser og beder mig at Hilse jer. Saafremt jeg Lever og Beholder Helbreden kan der vel ogsaa blive lidt for mig at bestille, det er tresk at være Ledig, saa faar man tonge tanker.

Men det falder mig saa Besværligt at skrive, og dette faar du nøjes med denne Gang.

Mange kærlige Hilsener og Ønske om alt Godt til dig og Katrine og jer lille Tøs fra din Moder.

Der var en Stunds Tavshed.

— Det kan skam sate blive tresk for saadan en gammel Kvinde iligevel! sagde Birte.

Derfor er det osse, at vi vil se, at faa hende herhjem! svarede Just.

Det er pintt en Bekostning for dig, sagde Povel.

Ja, med det første kan jeg ikke rede de Penge ud — om osse nu Johan spædte lidt til. Men saa var det jo, at jeg og Trine vi laa og snakkede om det i Aftes, førend vi faldt i Søvn, at I kanske vilde give os den Haandsrækning.

Der blev lydløst i Stuen. Povel saa hen til Birte, men hun gjorde sig et Ærinde ind i Kammerset til Drengen, som gik og legede der.

Ja-a, svarede Povel. For det er pintt Synd andet end, hun skal herhjem!

— Det siger jeg rejtnok med! raabte Birte. Det var stor Synd, at den gamle Kvinde itte skulde her til Øen, naar det er, at hun saa gærne vil. Og for de stakkels Penge . . . Nej, dem maa vi itte snakke om!

Povel forstod, at Birte vilde have ham til at svare Ja uden hendes Minde. Ja — men havde Povel sagt Nej, var han dog bleven nødt til at ændre det.

— Der strøg et dunkelt Smil over hans Ansigt: Birte var netop, som han led hende bedst.

— I faar saamange Tak! svarede Just. — Det var det, jeg og vor Moer vi snakkede om: den gamle kan være os til megen Hjælp nu baade med det ene og med det andet. Naar nu Trine skal rende ud til Lodden og flytte og malke, saa kan Moer passe Tøsen imens — og hun kan jo tilligemed godt binde Garn. — Det er mange Gange rart at ha et gammelt Menneske i Huset.

Povel sad og tænkte paa, at Just var bleven en hel anden, siden han holdt op med at præke. Han var saa sindig og støt, som han alle sine Dage ikke havde været udenfor Øen. Nu søgte han saa godt, han kunde, at skjule sit Hjærtes Trang til at faa Moderen hjem ved at tale om Nytten, hun kunde gøre.

— Birte begyndte at stille Mad paa Bordet. Stegt Sild og Kartofler. Just blev budet til at smage Silden.

Mændene sad tavse. Just havde taget Salmebogen, som laa paa Dragkisten. Han bladede i den og nynnede lidt. — Det var saadan en Særhed hos Just, han kunde ikke en ledig Stund se Salmebogen, uden han skulde have fat i den. Der sad han nu og bladede og nynnede og lod sig vugge gennem Versene.

Det var Resterne af Religionen — det øvrige havde Katrine Kromands pillet væk.

Povel Røn sad og saa paa Birte, mens hun dækkede Bord.

Hun blev kønnere og kønnere. Og hun havde det Sind, som Povel lovede. — De var ens om, hvad de ikke kunde undvære.

Povel Røn havde Heldet.

— — Da Just og Birte og Povel havde sat sig tilbords, kom Per Røn og Peder Styrmand.

Peder Styrmand han drog ikke mere paa Langfart, men han drev i Bælt med Povel og Per og fik af ti Garn, det kunde sagtens blive til en god Hyre.

Peder havde opgivet at køre med Fisk: han skulde være med, hvor der var Fartøjer. Han havde ogsaa opgivet at faa sin Moer hjem fra Fattiggaarden, hun satte sig haardt imod at forlade sig paa Peders Stadighed og sagde som Gamle-Pæer: Man ved, hvad man har, men man ved itte, hvad man faar!

Peder Styrmand havde lejet sig en Husende — sad med hundred Kroners Gæld til Knurhanen — og knapt Klæder paa Kroppen, men haabede desto mere paa svært Fiskeri.

— Velbekomme jer! sagde Per Røn og Peder Styrmand.

— — Hvad mener du, Povel? spurgte saa Per.

Jeg mener, at nu skal vi ha Mad — og saa skal vi i Bælt.

Den sætter pintt op, svarede Per betænkelig.

— Mens Maaltidet varede, talte de om Bysens Nyt. Da det var endt, tog Povel en Skraa og gik en Vending ud for at se efter Vejret.

— Høsthimlen højned sig blank. Opad den stod Skyerne i Ris — histude i Nordvest havde Risene sat en Rose.

Saa lød gammel Tale, at der skulde komme Luft.

Havet var mørkt og listede sig læmpeligt, men med skalkagtig Sind. Baadene begyndte at kigge op med Stævnene derude. —

Den varme Glæde, som havde været over Povel, veg for en jagende Hu efter at tage alt dette i Besiddelse — sejle og fiske.

Ingen vidste, hvad Vejr det blev — men det gamle Tegn var der til at gaa i Bælt.

Der var pintt itte andet at gøre!

Ja, saa er det bedre, jeg faar lavet mig til, Moer, sagde Povel, da han kom ind.

Tror du itte, den bliver lovlig spids derudad i Nat? sagde Per.

Det er dog osse farligt, at I partu skal ud i Dav! sagde Birte. Hun syntes, der var Fest i Huset.

Peder havde aabnet Munden for at vilde sige

noget, men saa begyndte Just — og Peder tav, han var ikke dristig overfor Just.

Jeg kan tage med i dit Sted, Per! sagde Just.

— — —

Du kan godt være bekendt at blive hjemme, Faer!

Ja, s'mænd!

Det er hellerikke nøddvendig, I skal ud i Averten! sagde Birte.

Jo, Faen fortøje mig er det nøddvendigt. — Povel smed Trøje og Vest, drog en tyk Uldtrøje over Hovedet.

Birte! Hvor er min Hue?

Og Skraatobak? — Børtt — hov, her er Huen. — Og saa den Ende Simme, jeg købte i Gaar? . . .

Mens Povel foer rundt og ledte, sad Just stille ved Bordet. Birte stod paa Gulvet og smilte med underligt vemodigt Skælmeri.

Per Røn saa paa Povel — og fik et alvorligt Drag om Munden.

— Han rakte ud efter Brændevinsflasken og skænkede to Dramme — nikkede til Peder Styrmand — og klinkede.

Skaal! — Skaal igen!

Det var slaaet fast: I Bælt skulde de pintt!!

Nu trak Povel Stortrøjen paa. — Farvel, Birte! sagde han lavt. Idet han gik udad Døren, strøg han lindt Ærmet henover hendes Bryst.

Farvel, Po-vel!

— Udenfor standsede han og spurgte kort og myndigt som Skipper:

Hvem skal saa med?

Det skal pintt jeg! svarede Per.

Skal du? spurgte Just. Nej, du bliver hjemme.

